

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens förslag till anslag för år 2005 under utgiftsområde 4 Rättsväsendet samt ett stort antal motioner som väckts under allmän motionstid.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag för utgiftsområdet som uppgår till totalt knappt 27,3 miljarder kronor. De tyngsta anslagsposterna är polisorganisationen (knappt 15 miljarder kronor), domstolsväsendet (drygt 4 miljarder kronor) och kriminalvården (knappt 5 miljarder kronor)

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet har, med hänvisning till sina respektive förslag till medelsanvisning för utgiftsområdet, inte deltagit i beslutet såvitt avser tilldelningen på anslag. I stället redovisar dessa partier sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Utskottet tillstyrker också några lagförslag som läggs fram i budgetpropositionen. Förslagen handlar om dels fortsatt användning av videokonferens i rättegång, dels polisens representation i polismönderna.

I ärendet behandlas också 2003/04:RRS10 Riksrevisionens styrelses framställning angående uppföljningen av kriminalvårdens klienter. Utskottet utgår från att regeringen i lämpligt sammanhang rapporterar de åtgärder som vidtas med anledning av Riksrevisionens granskning. Utskottet avstyrker därmed den särskilda rapporteringsskyldighet för regeringen som Riksrevisionen föreslår.

I ärendet behandlar utskottet också som redan framgått ett stort antal motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden åren 2003 och 2004. I yrkandena tas i första hand upp frågor som rör mål och resurser samt organisations- och prioriteringsfrågor för myndigheterna inom rättsväsendet. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i första hand med hänvisning till gällande regler och pågående arbete.

I ärendet föreligger reservationer från Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet samt särskilda yttranden från dessa partier och från Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Sammanlagt handlar det om 24 reservationer och 15 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	6
Utskottets överväganden	11
Inledning.....	11
Allmänt.....	11
Kriminalpolitikens inriktning	12
Utgiftsramen och anslagen	13
Inledning.....	13
Förslag till anslag.....	14
Polisorganisationen.....	14
Säkerhetspolisen	16
Åklagarorganisationen.....	16
Ekobrottsmyndigheten	17
Domstolsväsendet m.m.....	18
Kriminalvården.....	19
Brottsförebyggande rådet.....	20
Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	21
Brottsoffermyndigheten.....	21
Ersättning för skador på grund av brott	21
Rättsmedicinalverket	22
Gentekniknämnden	23
Rättshjälpkostnader m.m.....	23
Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	24
Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	24
Utskottets överväganden.....	25
Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet.....	25
Polisväsendet	28
Inledning.....	28
Resultatuppföljning	28
Polisorganisationen.....	28
Säkerhetspolisen	35
Personal	38
Verksamhetsinriktning år 2005.....	39
Organisationsfrågor	40
Ändring i polislagen	40
Polisorganisationen.....	40
Säkerhetspolisens organisation	42
Övriga frågor	43
Resursfördelningen mellan myndigheterna m.m.	43
Polisförsörjningen m.m.....	46
Prioritering av olika slags brottslighet	47

Myndighetssamverkan mot terrorism	48
Åklagarväsendet	50
Inledning	50
Resultatuppföljning	50
Inledning	50
Åklagarorganisationen.....	51
Ekobrottsmyndigheten.....	56
Utskottets överväganden	58
Verksamhetsinriktning år 2005	59
Övriga frågor.....	60
Större befogenhet för Eurojust	60
Ökad användning av strafföreläggande	61
Utredningsplikt avseende våld mot barn	61
Domstolsväsendet m.m.	62
Inledning	62
Resultatuppföljning	63
Personal	69
Verksamhetsinriktning år 2005	70
Videokonferens i allmän domstol och allmän förvaltningsdomstol.....	71
Övriga frågor.....	71
Domstolsverkets ställning	71
En enda högsta domstolsinstans	72
Kriminalvården	73
Inledning	73
Resultatuppföljning	74
Personal	84
Verksamhetsinriktning år 2005	86
Riksrevisionens styrelses framställning angående uppföljning av kriminalvårdens klienter	87
Övriga frågor.....	89
Anstalts- och häkteskapacitet	90
Säkerhetssituationen på de slutna kriminalvårdsanstalterna.....	91
Brottsförebyggande rådet, m.m.	94
Inledning	94
Resultatuppföljning	94
Personal	97
Verksamhetsinriktning år 2005	97
Bidrag till s.k. nattvandrare	98
Brottsoffermyndigheten, m.m.	98
Inledning	98
Resultatuppföljning	99
Verksamhetsinriktning år 2005	101
Övriga frågor.....	102
Handläggningstiderna hos Brottsoffermyndigheten	102

Samhällets stöd till brottsofferjourer	102
Förskottering av skadestånd.....	103
Rättsmedicinalverket	104
Inledning.....	104
Resultatuppföljning	104
Personal	108
Verksamhetsinriktning år 2005.....	108
Rättshjälpkostnader m.m.....	109
Inledning.....	109
Resultatuppföljning	109
Övriga frågor	110
Rättshjälp vid pisksnärtsskador	110
Rättshjälp för näringsidkare.....	112
Rättshjälp vid tvister om diskriminering i arbetslivet m.m.	112
Rättshjälp i tvister rörande rennäring.....	113
Reservationer.....	115
1. Organisationsfrågor inom den öppna polisen (punkt 3).....	115
2. Organisationsfrågor inom den öppna polisen (punkt 3).....	115
3. Resursfördelningen inom polisen (punkt 6).....	116
4. Resursfördelningen inom polisen (punkt 6).....	117
5. Resursfördelningen inom polisen (punkt 6).....	118
6. Kostnader vid regeringsbeslutade evenemang (punkt 7)	118
7. Polisförsörjningen (punkt 8).....	119
8. Myndighetssamverkan mot terrorism (punkt 10).....	119
9. Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde (punkt 11).....	120
10. Större befogenhet för Eurojust (punkt 12).....	121
11. Ökad användning av strafföreläggande (punkt 13).....	121
12. Domstolsverkets ställning (punkt 15).....	122
13. En enda högsta domstolsinstans (punkt 16).....	122
14. Riksrevisionens styrelses framställning angående uppföljning av kriminalvårdens klienter (punkt 18).....	123
15. Kriminalvårdens mål (punkt 19).....	123
16. Anstalts- och häkteskapacitet (punkt 21).....	124
17. Åtgärder för höjd säkerhet inom kriminalvården (punkt 22).....	125
18. Handläggningstiderna hos Brottsoffermyndigheten (punkt 24).....	125
19. Samhällets stöd till brottsofferjourer (punkt 25).....	126
20. Förskottering av skadestånd (punkt 26).....	126
21. Förskottering av skadestånd (punkt 26).....	127
22. Rättshjälp för småföretagare (punkt 28)	127
23. Rättshjälp i tvister om diskriminering i arbetslivet m.m. (punkt 29).....	128
24. Rättshjälp i tvister rörande rennäring (punkt 30).....	128
Särskilda yttranden.....	130
1. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet (punkt 1).....	130
2. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet (punkt 1).....	132

3. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet (punkt 1).....	133
4. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet (punkt 1).....	134
5. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet (punkt 2).....	136
6. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet (punkt 2).....	137
7. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet (punkt 2).....	137
8. Resursfördelningen inom polisen (punkt 6).....	138
9. Prioritering av olika slags brottslighet (punkt 9).....	138
10. Prioritering av olika slags brottslighet (punkt 9).....	138
11. Utredningsplikt avseende våld mot barn (punkt 14).....	139
12. Nämndemännens ersättning	139
13. Konsekvensanalys av nya frivårdspåföljder (punkt 20)	139
14. Nya slutna anstaltsplatser (punkt 21)	139
15. Rättshjälp för småföretagare (punkt 28).....	140
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag	141
Propositionen	141
Riksrevisionens styrelses framställning	142
Motionerna	142
Motionerna i nummerordning.....	142
Motionerna fördelade på avsnitt.....	166
2. Regeringens lagförslag	174
1. Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång	174
2. Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol	175
3. Lag om ändring i polislagen (1984:387)	176
3. Förslag till anslag för rättsväsendet år 2005 samt beräknade anslag för åren 2006-2007.....	177
4. Sammanställning av förslag till anslag för år 2005 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet	178
5. Utskottets förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet	179
6. Vissa av utskottet avstyrkta motionsyrkanden (punkt 1 i utskottets förslag till riksdagsbeslut).....	180
7. Vissa av utskottet avstyrkta motionsyrkanden (punkt 2 i utskottets förslag till riksdagsbeslut).....	181
8. Anmälda brott, uppklarade brott och uppklaringsprocent efter brottstyp år 2003	183
9. Måluppfyllelse i tingsrätt, hovrätt, länsrätt och kammarrätt.....	184
10. Genomsnittligt antal frivårdsklienter åren 1998–2003.....	185

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utgiftsramen och anslagen

1. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Riksdagen anvisar anslag till verksamheten inom rättsväsendet för budgetåret 2005 enligt utskottets förslag i *bilaga 5*. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 i denna del och avslår de i *bilaga 6* angivna motionsyrkandena.

Kompetens och bemötandefrågor

2. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet

Riksdagen avslår de i *bilaga 7* angivna motionsyrkandena.

Polisväsendet

3. Organisationsfrågor inom den öppna polisen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju390, 2004/05:Ju489 yrkande 4 och 2004/05:Ju501 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (fp)

Reservation 2 (c)

4. Sammansättningen i polismånderna

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 i denna del.

5. Säkerhetspolisens organisation

Riksdagen lämnar utan erinran vad regeringen anfört i proposition 2004/05:1 i denna del.

6. Resursfördelningen inom polisen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju217, 2004/05:Ju221, 2004/05:Ju230, 2004/05:Ju237, 2004/05:Ju262 yrkandena 1–3, 2004/05:Ju267, 2004/05:Ju295 yrkandena 1, 2 och 5, 2004/05:Ju303, 2004/05:Ju350 yrkande 10, 2004/05:Ju352 yrkande 18, 2004/05:Ju355, 2004/05:Ju406, 2004/05:Ju411, 2004/05:Ju414, 2004/05:Ju417, 2004/05:Ju474 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju493 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju501 yrkande 25, 2004/05:Ju506 yrkandena 1, 2 och 4, 2004/05:Sf288 yrkandena 10 och 23, 2004/05:T260 yrkande 6, 2004/05:N239 yrkande 18, 2004/05:N349 yrkandena 7 och 8, 2004/05:N401 yrkande 12, 2004/05:N403 yrkande 18 och 2004/05:N409 yrkande 3.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (fp)

Reservation 5 (c)

7. Kostnader vid regeringsbeslutade evenemang

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju367 och 2004/05:Ju465 yrkande 10.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

8. Polisförsörjningen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju208, 2004/05:Ju222, 2004/05:Ju236, 2004/05:Ju296, 2004/05:Ju307, 2004/05:Ju375, 2004/05:Ju441, 2004/05:Ju489 yrkande 6, 2004/05:Ju492, 2004/05:Ju493 yrkande 3, 2004/05:Ju501 yrkande 16 och 2004/05:A350 yrkandena 12 och 13.

Reservation 7 (m, fp, c)

9. Prioritering av olika slags brottslighet

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Ju408, 2003/04:So271 yrkande 7, 2004/05:Sk448 yrkande 3, 2004/05:Ju234, 2004/05:Ju238, 2004/05:Ju249, 2004/05:Ju254, 2004/05:Ju256 yrkande 1, 2004/05:Ju257, 2004/05:Ju293 yrkandena 9 och 15, 2004/05:Ju332 yrkande 8, 2004/05:Ju334, 2004/05:Ju350 yrkande 11, 2004/05:Ju357, 2004/05:Ju363 yrkandena 1 och 3, 2004/05:Ju374 yrkande 9, 2004/05:Ju435 yrkande 9, 2004/05:Ju445 yrkande 2, 2004/05:Ju448 yrkande 9, 2004/05:Ju486 yrkandena 5–8, 2004/05:Ju489 yrkande 26, 2004/05:Ju490, 2004/05:Ju500 yrkande 8, 2004/05:Ju501 yrkande 26, 2004/05:U308 yrkande 11, 2004/05:Sf319 yrkande 5, 2004/05:Sf321 yrkande 2, 2004/05:So431 yrkande 5, 2004/05:So507 yrkande 10, 2004/05:So512 yrkande 7, 2004/05:So614 yrkande 4, 2004/05:T399 yrkande 2, 2004/05:N400 yrkande 6 och 2004/05:N409 yrkande 5.

10. Myndighetssamverkan mot terrorism

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju287, 2004/05:Ju352 yrkandena 17 och 19, 2004/05:Ju487 yrkande 8, 2004/05:Ju499, 2004/05:Ju501 yrkande 31 och 2004/05:Fö212 yrkande 5.

Reservation 8 (m, fp, c)

Åklagarväsendet

11. Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju206 och 2004/05:Ju472 yrkande 5.

Reservation 9 (kd)

12. Större befogenhet för Eurojust

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju339 yrkande 18.

Reservation 10 (fp, c)

13. Ökad användning av strafföreläggande

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju412 yrkande 5.

Reservation 11 (fp)

14. Utredningsplikt avseende våld mot barn

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju376.

Domstolsväsendet m.m.

15. Domstolsverkets ställning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju5 yrkande 3, 2004/05:Ju339 yrkande 4, 2004/05:Ju352 yrkande 16, 2004/05:Ju430 och 2004/05:Ju489 yrkande 15.

Reservation 12 (m, fp, kd, c)

16. En enda högsta domstolsinstans

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju339 yrkande 7.

Reservation 13 (fp)

17. Videokonferens i domstol

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om fortsatt giltighet av lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång, och
2. lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 i denna del.

*Kriminalvården***18. Riksrevisionens styrelses framställning angående uppföljning av kriminalvårdens klienter**

Riksdagen avslår Riksrevisionens styrelses framställning 2003/04:RRS10.

Reservation 14 (m, fp, kd, c)

19. Kriminalvårdens mål

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju281 yrkande 1.

Reservation 15 (c)

20. Medel till frivården

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju378 yrkande 3.

21. Anstalts- och häkteskapacitet

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju295 yrkande 3, 2004/05:Ju319, 2004/05:Ju340 yrkande 19, 2004/05:Ju424 yrkande 1 och 2004/05:Ju431.

Reservation 16 (m, fp)

22. Åtgärder för höjd säkerhet inom kriminalvården

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju225, 2004/05:Ju281 yrkande 6 samt 2004/05:Ju340 yrkandena 1–3 och 13–14.

Reservation 17 (m, fp, kd, c)

*Brottsförebyggande rådet, m.m.***23. Bidrag till Riksnätverket för nattvandrare**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju282.

*Brottsoffermyndigheten, m.m.***24. Handläggningstiderna hos Brottsoffermyndigheten**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju467 yrkande 8.

Reservation 18 (kd)

25. Samhällets stöd till brottsofferjourer

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju467 yrkande 15.

Reservation 19 (kd)

26. Förskottering av skadestånd

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju292 yrkande 11, 2004/05:Ju467 yrkande 7 och 2004/05:L338 yrkande 5.

Reservation 20 (fp, kd)

Reservation 21 (c)

Rättshjälpkostnader m.m.

27. Rättshjälp vid s.k. pisksnärtsskador

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju425 yrkande 1 och 2004/05:T336 yrkande 3.

28. Rättshjälp för småföretagare

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju426 yrkande 1.

Reservation 22 (c)

29. Rättshjälp i tvister om diskriminering i arbetslivet m.m.

Riksdagen avslår motion 2004/05:Sf365 yrkande 17.

Reservation 23 (kd)

30. Rättshjälp i tvister rörande rennärning

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ502 yrkande 2.

Reservation 24 (kd)

Stockholm den 25 november 2004

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp)¹, Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m)¹, Lennart Nilsson (s), Helena Frisk (s), Peter Althin (kd)¹, Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m)¹, Yilmaz Kerimo (s), Torkild Strandberg (fp)¹, Johan Linander (c)¹, Göran Norlander (s), Cecilia Magnusson (m)¹, Joe Frans (s) och Leif Björnlod (mp).

¹ Deltar ej i beslutet under punkt 1.

Utskottets överväganden

Inledning

Allmänt

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet omfattar anslag till bl.a. polisväsendet, åklagarväsendet, domstolsväsendet, kriminalvården, Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Gentekniknämnden, Brottsoffermyndigheten och rätts-hjälpskostnader. För år 2004 anslags, inklusive tillskott på tilläggsbudget, knappt 26,7 miljarder kronor. De tyngsta anslagsposterna är polisen med knappt 14,6 miljarder kronor, kriminalvården med drygt 5 miljarder kronor och domstolsväsendet med drygt 3,9 miljarder kronor.

För år 2005 har riksdagen bestämt utgiftsramen för rättsväsendet till 27 296 871 000 kr.

Inom rättsväsendets verksamhet kan urskiljas två huvudsakliga områden. Det ena området rör kriminalpolitiken, sammanfattningsvis frågor om brott och straff och, inte minst, frågor som rör brottsförebyggande verksamhet. Det andra området rör rättskipningen och organisationen av rättsväsendet.

Den centrala uppgiften för rättsväsendets myndigheter är att värna den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Ett välfungerande rättsväsende är en grundläggande förutsättning för det demokratiska samhället, för ett fungerande samhällsliv, för näringslivets utveckling och för ekonomisk tillväxt.

Inom rättsväsendet pågår sedan ett antal år ett omfattande moderniseringsarbete i syfte att öka rättstryggheten och rättssäkerheten samt att öka rationaliteten och effektiviteten i rättsväsendets arbete. Centrala riktlinjer i verksamhetsutvecklingen är att rättsväsendets myndigheter skall tjäna enskilda människors intresse. Verksamheten skall bedrivas effektivt och med rättssäkerhet i rättskipning och myndighetsutövning. Verksamheten skall vidare baseras på väl underbyggd kunskap och fokuseras på identifierade kärnuppgifter. En helhetssyn skall anläggas på verksamheten. Det ställer krav på en långtgående samverkan mellan rättsväsendets myndigheter, givetvis med respekt för den grundläggande rollfördelningen mellan rättsväsendets olika delar. Myndigheterna måste se till att rekrytera och behålla kompetent personal samt tillse att goda möjligheter skapas för kompetensutveckling. Ett stort ansvar åligger myndigheterna för att jämställdheten skall öka. All diskriminering skall bekämpas, såväl inom som utom myndigheterna. Det är angeläget att myndigheterna verkar för etnisk mångfald bland personalen. Behovet av rättsligt och kriminalpolitiskt samarbete över gränserna ökar i takt med att de gränsöverskridande kontakterna blir alltmer intensiva. Brottslighet med internationella förtecken finns i alla delar av samhället och ställer nya krav på internationellt samarbete för att förebygga och bekämpa brott samt ge stöd till brottsoffer.

Myndigheterna måste samarbete såväl nationellt som internationellt och sprida kunskap i organisationerna.

Kriminalpolitikens inriktning

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar framför allt till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, att förebygga brott och lagföra dem som begår brott, att verkställa påföljder och ge stöd till dem som drabbas av brott. Arbetet skall bygga på en helhetssyn och utgå från principen om alla människors lika värde och respekt för den enskildes integritet och värdighet.

Som utskottet ser det kan en framgångsrik kriminalpolitik bara drivas inom ramen för en allmän välfärdspolitik som innefattar mål om social trygghet, rättvis fördelning och stärkt solidaritet mellan människor. Hänsynen till brottsoffren är en del av den helhetssyn som utskottet här gör sig till tolk för.

Utskottet vill också understryka betydelsen av det brottsförebyggande arbetet som en hörnsten i de kriminalpolitiska strävandena. Brottsligheten måste angripas med en bred kriminalpolitisk ansats. Här är vissa delar av samhällspolitikerna särskilt betydelsefulla. Åtgärder som rör barn och ungdomar, alkohol och droger, arbets- och bostadsmarknaden samt utbildning har särskilt stor potential när det gäller att förebygga brottslighet. Detsamma gäller andra åtgärder som syftar till att motverka utanförskap och segregation. Det råder också allmän enighet om vikten av att det brottsförebyggande arbetet koncentreras på breda åtgärder som riktar sig till barn och ungdom och att föräldrar, skola och föreningsliv engageras i det arbetet. Det är också viktigt att de brott som begås leder till adekvata reaktioner från samhällets sida. För att tillgodose detta intresse krävs att det finns en human och säker kriminalvård, vars verksamhet inriktas på att motverka återfall i brott.

Det lokala brottsförebyggande arbetet måste stödjas och utvecklas för att skapa ökad trygghet i människors närmiljö. Brottsligheten måste angripas i samverkan med dem som berörs av den. Denna utgångspunkt gör sig naturligtvis särskilt starkt gällande i fråga om mängdbrottsligheten som utgör merparten av antalet anmälda brott.

En effektiv brottsbekämpning är av stor betydelse för att målet för kriminalpolitiken skall kunna uppnås. Brottsligheten innebär ett angrepp på människors liv, hälsa, integritet eller egendom och förorsakar lidande och otrygghet. Den medför också betydande kostnader för enskilda och samhället och kan i sina grövsta uttrycksformer i sin förlängning utgöra ett hot mot den demokratiska rättsstaten och grunderna för vår samhällsgemenskap.

I budgetpropositionen anläggs just ett sådant brett perspektiv på brottsbekämpningen som utskottet förordar. Här beskrivs också förändringsarbetet som inte bara omfattar sådana faktorer som utskottet nu nämnt utan också t.ex. en beskrivning av myndigheternas åtgärder mot den särskilt allvarliga brottsligheten samt brott mot särskilt utsatta grupper. En utveckling av verkställighetsinnehållet i det straffrättsliga påföljdssystemet är en annan väsentlig del där siktet är inställt på åtgärder som skall förhindra återfall i brott utan att

kraven på säkerhet och samhällsskydd eftersätts. För kriminalvården är ett viktigt mål att inom ramen för en human kriminalvård öka säkerheten inom anstalterna och förhindra att intagna missbrukar droger under anstaltsvistelsen. I syfte att uppnå detta måste kriminalvårdens kapacitet öka och dess förmåga att hantera förändringar i beläggningen på anstalter och häkten utvecklas. Detta är också viktigt för att förhindra återfall i brott.

Utskottet delar regeringens uppfattning att en förhållandevis stor del av rättsväsendets resurser inom det kriminalpolitiska området bör inriktas på att förebygga och bekämpa den allvarligaste brottsligheten, såsom grov organiserad brottslighet, våldsbrott, narkotikabrott och ekonomisk brottslighet inklusive miljöbrott samt brottslighet som drabbar särskilt utsatta personer eller grupper. Samtidigt vill utskottet understryka att merparten av de brott som kommer till polisens kännedom inte har denna allvarliga karaktär. Från trygghetssynpunkt är det också viktigt att mängdbrottsligheten förhindras och, när den ändå förekommer, beivras. Det stora flertalet brott tillhör den kategorin, och de medför betydande skador för enskilda och för samhället samtidigt som de, också för dem som inte direkt drabbas, skapar en allmän känsla av olust och otrygghet.

Utgiftsramen och anslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet och avstyrker därmed ett stort antal motionsyrkanden om utökade resurser och därmed sammanhängande frågor. Jämför de särskilda yttrandena 1–4.

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens budgetförslag och de motioner som väckts med anledning av budgetpropositionen och som avser fördelningen på anslag inom rättsväsendet. Vidare behandlar utskottet en del motionsyrkanden som mer allmänt rör resursfrågor eller verksamhet och prioriteringar m.m. och som utskottet ansett bör behandlas i detta sammanhang.

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp till vilket summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna högst får uppgå (5 kap. 12 § riksdagsordningen). Riksdagen har med bifall till regeringens förslag bestämt utgiftsramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet till 27 296 871 000 kronor för år 2005 (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:FiU1, rskr. 2004/05:47). I det här föreliggande ärendet har utskottet bland annat att föreslå riksdagen hur detta belopp skall fördelas på anslag inom utgiftsområdet.

I sammanhanget kan erinras om att utskottet tidigare under hösten (se utskottets protokoll 2004/05:2) dels tillstyrkt regeringens förslag till utgiftsram

för utgiftsområde 4 Rättsväsendet för år 2005, dels tillstyrkt den preliminära fördelningen respektive beräkningen av utgifter på utgiftsområdet för åren 2006 och 2007, se *bilaga 3*.

Riksdagens beslut om utgiftsram för utgiftsområde 4 Rättsväsendet innebär att satsningen på rättsväsendet fortsätter med sammanlagt 750 miljoner kronor år 2005, 1 490 miljoner kronor år 2006 och 2 750 miljoner kronor år 2007.

Regeringen aviserar sin avsikt att inför arbetet med budgetpropositionen för år 2007 göra en samlad bedömning av om tidigare gjorda resursförstärkningar har fått avsedd effekt och om effektiviseringsarbetet inom rättsväsendet genomförts på ett tillfredsställande sätt. Avsikten är att den bedömningen skall ligga till grund för förslagen i budgetpropositionen för år 2007.

Utskottet konstaterar att delar av rättsväsendet under senare år brottats med budgetproblem trots stora tillskott till verksamheterna. Detta har föranlett såväl omfördelningar inom rättsväsendet som ytterligare tillskott under löpande budgetår. Rättsväsendets behov har alltså prioriterats, och utskottet ser med tillfredsställelse att det för den närmsta treårsperioden handlar om ytterligare en kraftfull satsning. Samtidigt är det både naturligt och absolut nödvändigt att de mycket stora insatser det handlar om utvärderas och att resultatet av utvärderingen får konsekvenser för framtiden.

Regeringen har lagt fram ett förslag till fördelning av utgiftsramen på anslagen inom rättsväsendet, se *bilaga 4*. I bilagan sammanfattas även Moderata samlingspartiets, Folkpartiet liberalernas, Kristdemokraternas och Centerpartiets förslag.

En utförlig redovisning av anslagen följer nedan.

Förslag till anslag

Polisorganisationen

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
14 565 113	14 960 135	+ 700 000	+ 410 000	+ 200 000	+ 425 000

I tabellen återfinns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Polisorganisationen år 2005.

Från anslaget till polisorganisationen betalas kostnaderna för verksamheten vid polismyndigheterna, Rikspolisstyrelsen, med undantag för Säkerhetspolisen, och Statens kriminaltekniska laboratorium. Rikskriminalpolisen och Polishögskolan hör till Rikspolisstyrelsen.

För år 2004 uppgår polisorganisationens anslag, efter en minskning på tilläggsbudget med 100 miljoner kronor, till knappt 14,6 miljarder kronor. Anslagssparandet har under år 2003 minskat från knappt 150 miljoner kronor till

5,5 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till knappt 14,4 miljarder kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för polisorganisationen för år 2005 på 14 960 135 000 kr. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader. I budgetpropositionen finns ett tillskott på 100 miljoner kronor. Satsningen skall göra det möjligt att under innevarande mandatperiod utbilda 4 000 nya poliser. Polisen skall ges möjlighet att utveckla verksamheten så att den kännetecknas av ett långsiktigt perspektiv och ett underrättelselett arbetssätt med ett brottsförebyggande syfte. Kvaliteten i brottsutredningarna skall höjas så att uppkläringen och lagföringen ökar. För arbetet mot människohandel öronmärks 10 miljoner kronor. För att finansiera ett gemensamt system för radiokommunikation för skydd och säkerhet (RAKEL) förs sammanlagt 62 miljoner kronor till anslaget Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet under utgiftsområde 6. För att finansiera en tidigareläggning av RAKEL i Kronobergs län förs vidare tillfälligt 53 miljoner kronor till nyss nämnda anslag.

I ett antal motioner yrkas att anslaget skall höjas i förhållande till regeringens förslag.

I motion Ju454 (m) begärs sålunda att anslaget skall höjas med 700 miljoner kronor. Höjningen skall göra det möjligt att anställa fler poliser för att öka den polisiära närvaron över hela landet. Resursförstärkningen skall också användas till en reformerad utbildning, kompetenshöjning samt en uppdatering av metodutveckling och teknik. Vidare skall nya personalgrupper rekryteras för att frigöra personal till yttre tjänst. Liknande yrkanden framställs i motionerna Ju291 och Ju488 (båda m).

I motion Ju507 (fp) begärs en höjning av anslaget med 410 miljoner kronor. Höjningen skall finansiera fler poliser, anställningar av ytterligare civilanställda och specialister. Vidare syftar resursförstärkningen till att förbättra ledarskapsutbildningen samt till att åstadkomma en förstärkning av de enheter som arbetar mot narkotikabrott, hatbrott, barnpornografi, våld mot kvinnor och andra grova brott. I motion Ju501 (fp) framställs flera yrkanden som tar sikte på behovet av fler poliser.

I motion Ju468 (kd) förordas en höjning av anslaget till polisen med 200 miljoner kronor. Höjningen syftar till en ökad polisutbildning och till att 100 nya poliser skall kunna anställas för att bekämpa narkotikabrott. Resursförstärkningen skall vidare användas till att förbättra det psykosociala omhändertagandet inom polisen, ledarskapet och polisens utrustning. Liknande yrkanden framställs i motion Ju465 (kd).

I motion Ju498 (c) föreslås en höjning av anslaget med 425 miljoner kronor i syfte att öka antalet poliser, främst närpoliser. Höjningen syftar även till att finansiera ytterligare en polishögskola. Liknande yrkanden framställs i motion Ju489 (c).

Säkerhetspolisen

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
596 010	644 975	+ 10 000	+ 30 000	–	–

I tabellen återfinns en jämförelse mellan regeringens och oppositionens förslag till anslag till Säkerhetspolisen för år 2005.

För år 2004 uppgår Säkerhetspolisens anslag, inklusive tillskott på tilläggsbudget, till 596 miljoner kronor. Vid ingången av år 2004 fanns ett anslagssparande på 1,7 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för året uppgår till ca 604,4 miljoner kronor. Detta innebär att anslagskrediten kan komma att behöva tas i anspråk.

Regeringen föreslår ett ramanslag för Säkerhetspolisen för år 2005 på 644 975 000 kr. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader. Vidare har hänsyn tagits till att Säkerhetspolisen övergått till lånefinansiering av anläggningstillgångar. Därutöver föreslås en höjning av ramen med 50 miljoner kronor för att täcka ökade kostnader för personskyddet av den centrala statsledningen.

I motion Ju454 (m) begärs en höjning av anslaget med 10 miljoner kronor för att stärka den delen av verksamheten som inte tar sikte på personskyddet.

I motion Ju507 (fp) förordas en höjning med 30 miljoner kronor. Resursförstärkningen skall användas till att förbättra hotbildsanalyserna och utöka personskyddet. Ett liknande yrkande förs fram i motion Ju501 (fp).

Åklagarorganisationen

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
819 874	848 935	+ 50 000	+ 25 000	+ 25 000	+ 25 000

I tabellen återfinns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Åklagarorganisationen år 2005.

För år 2004 uppgår åklagarorganisationens anslag till närmare 820 miljoner kronor. Härtill kommer ett anslagssparande som överförts från år 2003 på 8,2 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till närmare 812 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2005 på 848 935 000 kr. Förslaget innehåller bl.a. en förstärkning på 25 miljoner kronor för att åklagarorganisationen med bibehållen kvalitet skall kunna hantera den ökande ärendetillströmningen. I anslagsberäkningen har hänsyn vidare tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader. För

finansieringen av proposition 2002/03:74 Hemliga tvångsmedel – offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering överförs 1 000 000 kr från åklagarorganisationen till anslaget domstolsväsendet och 1 000 000 kr till anslaget för rättshjälpskostnader.

I motion Ju454 (m) föreslås att anslaget till åklagarorganisationen skall höjas med 50 miljoner kronor. Dessa ytterligare medel skall möta kostnader för bl.a. fler åklagare och ökad kompetensutveckling.

En anslagsökning för åklagarväsendet om 25 miljoner kronor förordas i motion Ju507 (fp). Dessa ytterligare medel skall användas till bl.a. fler åklagare och för att öka möjligheterna till utbildning och specialisering. Krav på ökad specialisering framförs också i motion Ju339 (fp) samtidigt som det påpekas att ett väl utvecklat nära samarbete med polisen är av vikt för bättre brottsutredningar och ett ökat antal lagföringar.

I motion Ju468 (kd) yrkas att anslaget till åklagarorganisationen skall höjas med 25 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. De ytterligare medlen skall användas bl.a. till ytterligare kompetens- och kvalitetsutveckling, förbättrat samarbete med polisen samt vissa strukturella åtgärder. I motionen anförs att brott mot barn måste vara det mest prioriterade området. I motion Ju467 (kd) anförs att övergrepp mot barn är ett prioriterat område och att tre månaders handläggningstid inte får överskridas i dessa ärenden. Även i motion Ju472 (kd) påpekas att brott mot barn är ett prioriterat område. Vidare anförs att det är viktigt med nyrekrytering till och förstärkning av åklagarorganisationen samt att det bör inrättas särskilda ungdomsrotlar inom åklagarväsendet.

I motion Ju498 (c) föreslås att anslaget till åklagarorganisationen skall höjas med 25 miljoner kronor. Dessa ytterligare medel skall användas för att bl.a. öka andelen åklagare med specialistkompetens, särskilt miljöåklagare, och höja lagföringen. Detta följs upp i motion Ju283 (c) angående behovet av fler miljöåklagare och motion Ju489 (c). I den sist nämnda motionen anförs även att åklagare och polis eventuellt kan samlokaliseras på det lokala planet.

Ekobrottsmyndigheten

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004	Prop. 2005	m	fp	kd	c
333 622	342 198	–	–	–	- 25 000

I tabellen återfinns en redogörelse för regeringens och oppositionens förslag till anslag till Ekobrottsmyndigheten år 2005.

Ekobrottsmyndighetens anslagssparande har under år 2004 minskat från 14 miljoner kronor till 7,5 miljoner kronor. En anledning till detta är den minskning av anslaget med 10 miljoner kronor som gjordes på tilläggsbudget i 2003 års ekonomiska vårproposition. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till knappt 335 miljoner kronor.

Regeringen föreslår för år 2005 ett ramanslag till Ekobrottsmyndigheten på 342 198 000 kr. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader. Då Ekobrottsmyndighetens pris- och löneomräkning automatiskt blir felräknad varje år, på grund av att kompensation för de poliser som arbetar på myndigheten finns i polisens pris- och löneomräkning, överförs 1 114 000 kr från anslaget för polisorganisationen.

I motion Ju339 (fp) uttalas att det bör övervägas om Ekobrottsmyndigheten skall avskaffas och att ekobrottmålen bör kunna hanteras inom åklagarorganisationen på samma sätt som miljöbrotten. Liknande krav framförs i motionerna Ju10 och Ju12.

I motion Ju498 (c) föreslås att anslaget till Ekobrottsmyndigheten sänks med 25 miljoner kronor. Den föreslagna sänkningen av anslaget motiveras med att det är tveksamt om en särskild myndighet för ekobrott verkligen behövs. Många och små myndigheter kan leda till ökad byråkrati och försvara möjligheterna att prioritera. Liknande krav framförs i motion Ju489 (c).

Domstolsväsendet m.m.

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
3 916 567	4 046 980	+ 200 000	+ 105 000	+ 190 000	+ 100 000

I tabellen återfinns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Domstolsväsendet m.m. år 2005.

Från anslaget betalas kostnaderna för de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyresnämnderna, arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten, Rättshjälpsnämnden och Domstolsverket. Härutöver betalas från anslaget vissa utgifter för bevisning, parter, tolk, god man m.m.

För år 2004 uppgår domstolsväsendets anslag, inklusive medel som tillförts på tilläggsbudgeten, till knappt 3 917 miljoner kronor. Vid ingången av året hade en anslagskredit om knappt 112 miljoner kronor utnyttjats. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till drygt 3 852 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2005 på 4 046 980 000 kr. För att domstolarna skall kunna möta den ökade måttillströmningen och för att reformarbetet skall kunna fortgå tillförs domstolsväsendet 110 miljoner kronor år 2005. Vidare har 2 miljoner kronor förts till anslaget från andra anslag samt 1 miljon kronor förts från anslaget till anslaget för rättshjälpskostnader m.m. för att kompensera för utgifter för offentliga ombud vid användning av hemliga tvångsmedel (se prop. 2002/03:74, bet. 2003/04:JuU2). Med anledning av en ändrad instansordning för vissa överklaganden enligt plan- och bygglagen (1987:10), som beräknas leda till ett ökat antal mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna, har 500 000 kronor engångsvis överförts till domstolsväsendet för åren 2004 och 2005. En återföring av 205 000 kronor har skett till domstolsväsendet från anslaget 4:9 Gentekniknämnden för engångsvisa me-

del år 2004. Slutligen har i anslagsberäkningen hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader samt en delfinansiering av arkivhållningen hos Riksarkivet.

I motion Ju454 (m) yrkas en höjning av anslaget med 200 miljoner kronor. Motionärerna anser bl.a. att domstolsorganisationen måste stärkas och att nämndemännens ersättning skall höjas. Liknande yrkanden angående nämndemännens ersättning förs fram i motionerna Ju226, Ju241, Ju337, Ju344 och Ju353 (samtliga m).

En höjning av anslaget med 105 miljoner kronor begärs i motion Ju507 (fp).

I motion Ju 468 (kd) begärs en höjning med 190 miljoner kronor. Motionsyrkandena motiveras i huvudsak med att ökade resurser behövs för att möta belastningen på domstolarna.

Slutligen begärs i motion Ju498 (c) att anslaget skall höjas med 100 miljoner kronor för att finansiera en överflyttning av Utlänningsnämndens ärenden till domstolsväsendet.

Kriminalvården

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
5 041 044	4 990 693	+ 151 000	+ 210 000	+ 300 000	+ 75 000

I tabellen återfinns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Kriminalvården för år 2005.

För år 2004 uppgår kriminalvårdens anslag, inklusive medel som tillförts på tilläggsbudget, till drygt 5 miljarder kronor. Vid ingången av året hade en anslagskredit om drygt 388 miljoner kronor utnyttjats. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till knappt 4,8 miljarder kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2005 på närmare 5 miljarder kronor. För att ge kriminalvården förutsättningar att bl.a. fortsätta utbyggnaden av anstalts- och häkteskapaciteten samt för att förbättra säkerheten föreslår regeringen att anslaget tillförs 430 miljoner kronor, samtidigt som ramen för anslaget minskar med drygt 260 miljoner kronor till följd av en återföring av engångsvisa tillskott till kriminalvården år 2004 (jfr prop. 2002/03:1, utg.omr. 4, s. 103). Av tillskottet skall 30 miljoner kronor användas till en fortsättning på den särskilda narkotikasatsning inom kriminalvården som inleddes år 2002 (se prop. 2001/02:91). För att kompensera förväntade utgiftsökningar med anledning av skärpta straffbestämmelser i utlänningslagen (se prop. 2003/04:35, bet. SfU6) tillförs anslaget ytterligare 5 miljoner kronor. I anslagsberäkningen har även hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader samt en delfinansiering av arkivhållningen hos Riksarkivet.

I motion Ju454 (m) begärs en höjning av anslaget med ytterligare 151 miljoner kronor för att möjliggöra ett överförande av institutionsvården av unga lagöverträdare från Statens institutionsstyrelse till kriminalvården.

I motion Ju507 (fp) begärs en höjning av anslaget med ytterligare 210 miljoner kronor. Beloppet skall användas till en ökad utbyggnad av anstalts- och häktesplatser, till förbättrad säkerhet, till mer och bättre utbildad personal samt till en förbättrad behandlingsverksamhet och till bekämpande av narkotika på anstalterna. I motion Ju340 (fp) begärs mer resurser till kriminalvården för att kunna bygga ut anstalts- och häkteskapaciteten ytterligare och för att kunna höja kompetensen bland personalen.

I motion Ju468 (kd) begärs en höjning av anslaget med ytterligare 300 miljoner kronor. De ökade medlen skall bl.a. användas till fler häktesplatser och till att korta tiden i häkte i väntan på anstaltsplacering, till mer utbildningsinsatser för anställda som arbetar nära de intagna samt till att öka narkotikabekämpningen och ge större möjligheter till behandling för de intagna. I motionerna Ju465 och Ju466 (båda kd) begärs ytterligare medel för att bl.a. kunna inrätta fler häktesplatser.

I motion Ju498 (c) begärs en höjning av anslaget med 75 miljoner kronor för att bl.a. kunna inrätta fler anstalts- och häktesplatser, för att kunna höja säkerheten vid de anstalter som har högst säkerhetsnivå samt för att förbättra missbruksbehandling och övrig programverksamhet för de intagna.

Brottsförebyggande rådet

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004	Prop. 2005	m	fp	kd	c
58 951	59 550	- 10 000	–	–	–

I tabellen återfinns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Brottsförebyggande rådet år 2005.

För år 2004 uppgår BRÅ:s anslag till knappt 59 miljoner kronor. Vid årets ingång fanns ett anslagssparande på 7 142 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till drygt 65 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2005 på drygt 59 miljoner kronor såvitt gäller BRÅ. Av detta anslag avser 12 miljoner kronor medel för fortsatt medlingsverksamhet. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

I motion Ju454 (m) föreslås att anslaget till BRÅ skall minskas med 10 miljoner kronor. Enligt motionärerna bör en tydligare akademisk frihet och ett bredare perspektiv inom det kriminalpolitiska området eftersträvas, varför verksamheten inom BRÅ bör minska.

Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004	Prop. 2005	m	fp	kd	c
7 200	7 200	–	–	+ 50 000	–

I tabellen återfinns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete år 2005.

För år 2004 uppgår anslaget till Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete till 7,2 miljoner kronor. Vid ingången av året fanns ett anslagssparande uppgående till knappt 2,8 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till drygt 9,8 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2005 på 7,2 miljoner kronor. Detta innebär att anslaget är oförändrat jämfört med innevarande budgetår.

I motion Ju468 (kd) yrkas en höjning av anslaget med 50 miljoner kronor. Dessa ytterligare medel skall användas till det brottsförebyggande arbetet i kommunerna, till föräldrautbildning samt till bebyggelseinriktade åtgärder mot brott.

Brottsoffermyndigheten

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
23 851	27 012	–	–	–	–

I tabellen återfinns regeringens förslag till anslag till Brottsoffermyndigheten år 2005.

För år 2004 uppgår Brottsoffermyndighetens anslag, inklusive medel som tillförts på tilläggsbudget, till närmare 24 miljoner kronor. Vid ingången av året uppgick anslagssparandet till 569 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till ca 24,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2005 på drygt 27 miljoner kronor. Regeringen föreslår därvid att anslaget tillförs 4 miljoner kronor fr.o.m. år 2005 mot bakgrund av att antalet ärenden förmodas fortsätta att öka även de kommande åren. I anslagsberäkningen har hänsyn även tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

Ersättning för skador på grund av brott

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
74 978	83 978	+ 5 000	–	–	–

I tabellen återfinns regeringens förslag till anslag till Ersättning för skador på grund av brott för år 2005.

Från anslaget betalas ersättning av statsmedel enligt brottsskadelagen (1978:413) för skador på grund av brott. Utgifterna på anslaget är huvudsakligen beroende av antalet beviljade ansökningar om brottsskadeersättning och ersättningarnas storlek. Anslaget disponeras av Brottsoffermyndigheten.

För år 2004 uppgår anslaget, inklusive medel som tillförts på tilläggsbudget, till nästan 75 miljoner kronor. Vid ingången av året uppgick anslagssparandet till drygt 3,3 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till drygt 79,6 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2005 på nästan 84 miljoner kronor. Brottsoffermyndigheten har bedömt att belastningen på anslaget kommer att fortsätta öka under de närmaste åren, huvudsakligen på grund av att antalet inkomna och avgjorda brottsskadeärenden fortsätter att öka. Regeringen avser att noga följa utgiftsutvecklingen för anslaget.

I motionen Ju 454 (m) föreslås att anslaget tillförs ytterligare 5 miljoner kronor. Brottsoffermyndigheten bör, enligt motionärerna, bestämma brottsskadeersättningen till samma belopp som det skadestånd som domstol kommit fram till efter sakprövning.

Rättsmedicinalverket

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
219 290	228 571	+ 10 000	–	–	–

I tabellen återfinns regeringens och oppositionens förslag till anslag till Rättsmedicinalverket år 2005.

Vid utgången av år 2003 utnyttjade Rättsmedicinalverket anslagskrediten med knappt 3 miljoner kronor. För år 2004 uppgår anslaget, efter tillskott på tilläggsbudget till denna proposition med 1 miljon kronor, till knappt 219,3 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till knappt 219 miljoner kronor, vilket innebär att verket trots tillskottet kommer att behöva utnyttja anslagskrediten.

I anslaget för år 2005 ligger ett engångsvist tillskott om 10 miljoner kronor för att möta den ökade efterfrågan på Rättsmedicinalverkets tjänster, med bibehållen kvalitet. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

I motion Ju454 (m) yrkas en höjning av anslaget med 10 miljoner kronor. Dessa ytterligare medel skall användas till kompetenshöjande åtgärder och forskningsinsatser.

Gentekniknämnden

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004	Prop. 2005	m	fp	kd	c
2 977	3 796	–	–	–	–

I tabellen återfinns regeringens förslag till anslag till Gentekniknämnden år 2005.

Gentekniknämnden inrättades den 1 juli 1994. Nämnden skall bl.a. följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet.

Vid utgången av år 2003 uppgick nämndens anslagssparande till 78 000 kr. För år 2004 uppgår Gentekniknämndens anslag till 2 977 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till 2 987 000 kr.

Regeringen föreslår ett ramanslag till Gentekniknämnden för år 2005 på 3 796 000 kr. I beloppet ingår ett tillskott om 1 000 000 kr för att nämnden skall kunna hantera arbetsuppgifter som följer av gemenskapslagstiftning samt för att nämnden även fortsättningsvis skall kunna anordna konferenser inom sitt område. Från anslaget sker en återföring till Domstolsväsendet m.m. för engångsvisa medel under år 2004 med 205 000 kr. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för bl.a. löner och lokaler. Den posten har reducerats med 27 000 kr för lägre prisomräkning för lön och lokaler avseende tidigare år.

Rättshjälpkostnader m.m.

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
988 868	1 027 957	–	+ 30 000	–	–

I tabellen återfinns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Rättshjälpkostnader m.m. för år 2005.

För år 2004 uppgår anslaget till knappt 989 miljoner kronor. Vid ingången av året hade en anslagskredit om knappt 40 miljoner kronor utnyttjats. Prognosen för år 2004 pekar på att utgifterna kommer att uppgå till knappt 1 009 miljoner kronor. Utgifterna kommer således att överstiga anvisade medel, och vid årets utgång kommer det att föreligga ett underskott om ungefär 60 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag om knappt 1 028 miljoner kronor för år 2005. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till ökade priser och timkostnader. För att finansiera offentliga ombud vid hemliga tvångsmedel har anslaget tillförts totalt 3 miljoner kronor från anslagen polisorganisationen, åklagarväsendet och domstolsväsendet m.m. Från anslaget förs 500 000 kronor till anslaget kriminalvård för att finansiera tidsbegränsade uppehållstillstånd för målsägande och vittnen m.m. i samband med människosmuggling. Slutligen

överförs knappt 2,9 miljoner kronor till anslaget från anslaget Avgifter för vissa internationella sammanslutningar, då utgifterna för Centralmyndighetens internationella straff- och civilrättsliga samarbete fr.o.m. den 1 januari 2005 skall belasta rättshjälpsanslaget.

I motion Ju507 (fp) föreslås en anslagshöjning med 30 miljoner kronor i syfte att öka tillgången till allmän rättshjälp. I motionerna stryks under att rättvisan måste vara tillgänglig för alla. Liknande synpunkter förs fram i Ju412 och L292 (båda fp).

Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
25 213	21 291	–	–	–	–

I tabellen återfinns regeringens förslag till anslag till Kostnader för vissa skaderegleringar m.m. år 2005.

Från anslaget, som disponeras av Justitiekanslern, betalas statens kostnader för vissa skaderegleringar m.m. Det rör sig bl.a. om ersättning till frihetsberövade enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder samt skadestånd enligt bestämmelserna om fel och försumelse vid myndighetsutövning i skadeståndslagen (1972:207). I anslutning till att sådan ersättning utbetalas kan ersättning även utgå för ombuds- och rättegångskostnader. Rättegångskostnader som tillfaller staten från motparter i sådana mål tillgodoräknas anslaget.

Regeringen framhåller att det är svårt att på förhand förutse vilka ersättningsanspråk som kommer att riktas mot staten samt storleken på de belopp som kan komma att utbetalas. Sedan år 2000 har det totala utbetalade beloppet ökat för varje år.

För år 2004 uppgår anslaget till knappt 15,3 miljoner kronor. Härtill kommer knappt 10 miljoner kronor som tillförts på tilläggsbudget. Vid utgången av år 2003 redovisade anslaget ett underskott på 1 760 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till knappt 24 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar ett ramanslag på 21 291 000 kr. Anslaget tillförs 6 000 000 kr mot bakgrund av att utgifterna de senaste åren kraftigt överstigit det på förhand anvisade anslaget.

Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

(Beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2004 inkl. TB	Prop. 2005	m	fp	kd	c
9 456	3 600	–	–	–	–

I tabellen återfinns regeringens förslag till anslag till Avgifter till vissa internationella sammanslutningar år 2005.

Från anslaget betalas årsavgifter till Haagkonferensen för internationell privaträtt, Internationella institutet i Rom för unifiering av privaträtten (UNIDROIT), Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives, Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi samt Bernunionen (WIPO=World Intellectual Property Organization). Från anslaget betalas också bidrag till FN:s Crime Prevention and Criminal Justice Fund som stöd för aktiviteter inom Europeiska institutet för kriminalpolitik (HEUNI). Även bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

För år 2004 uppgår anslaget, inklusive ett tillskott på 3 000 000 kr på tilläggsbudget till denna proposition, till 9 456 000 kr. Vid utgången av år 2003 redovisade anslaget ett underskott om 314 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2004 är beräknad till knappt 9,8 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2005 på 3 600 000 kr. Kostnader för Centralmyndighetens internationella straff- och civilrättsliga samarbete skall fr.o.m. den 1 januari 2005 belasta anslaget Rättshjälpkostnader m.m. Mot den bakgrunden förs 2 856 000 kr till det anslaget.

Utskottets överväganden

Som framgår ovan har riksdagen just beslutat om utgiftsramen för år 2005, ett beslut som utskottet tillstyrkte. Ett bifall till här aktuella yrkanden skulle – i strid med riksdagsordningen – innebära att utgiftsramen överskrids. Utskottet tillägger att utskottet i vart fall är förhindrat att pröva frågan om anslag till Tullverket, (se 4.6.4. riksdagsordningen). Mot den här angivna bakgrunden föreslår utskottet att riksdagen avslår i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden, se *bilaga 6*. Utskottet tillstyrker alltså regeringens förslag till fördelning på anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett stort antal motionsyrkanden rörande olika kompetenshöjande insatser inom rättsväsendets myndigheter samt om bemötande och information från rättsväsendets företrädare. Utskottet föreslår, bl.a. med hänvisning till att dessa frågor löpande uppmärksammas inom rättsväsendets myndigheter, att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Jämför de särskilda yttrandena 5–7.

I ett stort antal motioner förespråkas olika åtgärder för att öka kompetensen inom rättsväsendets myndigheter och för att myndigheternas företrädare

bättre skall bemöta och lämna information till dem som i olika sammanhang kommer i kontakt med myndigheterna.

Sålunda anförs i motionerna Ju270 (c), Ju293 (fp), Ju316 (v), Ju350 (v), Ju408 (s) och Ju418 (c) att kompetensen inom rättsväsendet rörande bl.a. våld och sexualbrott mot kvinnor måste höjas. I motionerna Ju293, Ju330 (c) och Ju423 (c) påtalas att bemötandet inom rättsväsendet måste förbättras, i de två förstnämnda motionerna avseende sexualbrottsoffer och i den sistnämnda avseende kvinnor i allmänhet. I motionerna Ju386 (flerpartimotion) och Ju488 (m) anförs bl.a. att polisens kunskap om barns situation i miljöer där misshandel förekommer behöver förbättras. I motion Ju293 påtalas även behovet av ökad kompetens om invandrarkvinnors situation.

I motionerna Ju250 (s), Ju315 (v), Ju320 (c), Ju386 (flerpartimotion), 2003/04:Ju400 (kd), Ju437 (kd), Ju453 (fp), Ju482 (kd), Ju504 (s) och L293 (fp) anförs att åtgärder bör vidtas för att förbättra barnkompetensen inom rättsväsendet. Rättshjälpsbiträden anges särskilt i motion Ju250. I motion Ju320 preciseras yrkandet till att gälla domstolsväsendet i allmänhet samt i motionerna 2003/04:Ju400, Ju437 och Ju482 till dem som handlägger sexualbrott mot barn. I motionerna Ju315 och L293 framhålls de i domstolarna som arbetar med familjemål. I motion Ju386 framhålls vikten av barnkompetens inom polisen. I motion So593 (s) anförs att polisen bör anlägga ett barnperspektiv i utredningar om mäns våld mot kvinnor. I motion Ju432 (s) anförs att åtgärder bör vidtas för att förbättra bemötandet av barn inom rättsväsendet.

I motion Ju485 (fp) förespråkas en kompetenshöjning inom rättsväsendet rörande trafficking.

I motionerna Ju316 (v), Ju424 (mp), Ju435 (s), Ju448 (flerpartimotion), L295 (fp), U257 (v) och So604 (c) anförs att kompetensen inom rättsväsendet om brott mot och situationen för homosexuella, bisexuella och transpersoner bör förbättras samt att bemötandet av dessa personer bör förbättras. I motion Ju424 preciseras yrkandet till att avse kriminalvården. I motion L295 påtalas även behovet av att polisen blir bättre på att informera offer för hatbrott där grunden för brottet är offrets sexuella läggning. I motionerna Ju435 och Ju448 påtalas även behovet av utökat samarbete mellan polisen och HBT-organisationer. I motionerna Ju293 och L295 (båda fp) påtalas ett behov av ökad kompetens om våld i samkönade relationer.

I motionerna Ju292 (fp) och Ju467 (kd) påtalas vikten av ett bättre bemötande av och en ökad kompetens om brottsoffer inom rättsväsendet. I motionerna Ju292, Ju300 (s), Ju363 (flerpartimotion), Ju455 (kd) och Ju467 påtalas vikten av olika åtgärder för förbättrad information till brottsoffer och vittnen. I motion Ju363 framhålls särskilt offer för barnpornografibrott. I motion Ju348 (v) anförs att det föreligger ett behov av ökad kompetens inom rättsväsendet rörande brott med rasistiska och högerextrema motiv.

I motion Ju444 (fp) anförs att det bör göras en sammanställning av polisens etiska riktlinjer. I motion Ju332 (mp) framhålls vikten av mångkulturell kompetens och tolerans inom polisen.

I motion Ju205 (m) efterfrågas bl.a. bättre åklagarkompetens beträffande miljöbrott och i motion Ju471 (kd) tas frågan om ökad miljöbrottskompetens inom domstolsväsendet upp. I motion Ju248 (s) anförs att polisens kompetens behöver öka avseende faktorer som kan ligga till grund för egenmäktighet med barn. I motionerna Ju297 (s) och Ju318 (m) förespråkas inrättandet av ett nationellt resurscentrum för brottsbekämpning i Linköpingsregionen.

Utskottet instämmer i vad som anförs i motionerna om betydelsen av att de anställda inom rättsväsendets olika myndigheter har hög kompetens. Utskottet ser det också som självklart att de som kommer i kontakt med myndigheterna, t.ex. brottsoffer och vittnen, skall få ett korrekt och professionellt bemötande från myndighetsföreträdare. I bemötandet ingår att dessa personer skall er hålla relevant och lättförståelig information. Dessa frågor är av central betydelse för möjligheten för rättsväsendets myndigheter att fullgöra sin uppgift att värna den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet samt för det övergripande målet för kriminalpolitiken, att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Utskottet kan samtidigt konstatera att det inom rättsväsendets olika myndigheter kontinuerligt vidtas omfattande åtgärder för att öka kompetensen hos all personal inom de i motionerna berörda områdena, som också i stor utsträckning handlar om prioriterad brottslighet. Myndigheterna uppmärksammar också betydelsen av goda rutiner och ett bra bemötande av dem som kommer i kontakt med rättsväsendets myndigheter. Även om mycket alltså har gjorts och görs ute på rättsväsendets myndigheter för att tillgodose dessa behov är det angeläget att ansträngningarna intensifieras under de kommande åren. Åtgärder för att höja kompetensen och uppfylla skyldigheter i detta avseende bör prioriteras inom ramen för respektive myndighets anslag och vara ett självklart inslag i verksamheten. Arbetet skall bedrivas målmedvetet och vidtagna åtgärder redovisas. I sammanhanget vill utskottet nämna att det nyligen inrättats ett etiskt råd inom polisen. Rådet har till uppgift att belysa polisiär verksamhet utifrån etiska aspekter. Med hänvisning till vad som nu anförts finner utskottet inte anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande i dessa frågor. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden, se *bilaga 7*.

Polisväsendet

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt redogörs för polisväsendets resultat under verksamhetsåret 2003. Utskottet delar regeringens bedömning att polisen inte fullt ut uppnått verksamhetsmålet att minska risken för att brott begås. Vidare ansluter sig utskottet till regeringens uppfattning att målen när det gäller utredning och lagföring uppnåtts. I avsnittet tar utskottet också ställning till inriktningen för verksamheten under år 2005. Utskottet behandlar därutöver ett stort antal motionsyrkanden som i huvudsak rör polisens organisation, prioritering av olika slags brottslighet, polisförsörjningen, resursfördelningen mellan myndigheterna samt myndighetssamverkan mot terrorism. Samtliga motionsyrkanden avstyrks med hänvisning till bl.a. pågående arbete och gällande ordning. Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag till ändring i polislagen. Utskottet har ingen erinran mot regeringens bedömning i fråga om Säkerhetspolisens framtida organisation. Jämför reservationerna 1–8 samt de särskilda yttrandena 8–10.

Inledning

Polisens verksamhet syftar till att förebygga och beivra brott, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.

Rikspolisstyrelsen (RPS) är central förvaltningsmyndighet för polisväsendet och har tillsyn över detta. Till Rikspolisstyrelsen hör Säkerhetspolisen, Rikskriminalpolisen och Polishögskolan. Styrelsen är chefsmyndighet för Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL). Rikspolisstyrelsen ingår också i samverkansområdena Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen samt Skydd, undsättning och vård. Samverkansområdena redovisas under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

I varje län finns en polismyndighet som ansvarar för polisverksamheten där. Polismyndigheten leds av en polisstyrelse. Den består av myndighetens chef och det antal övriga ledamöter som regeringen bestämmer och även utser.

Resultatuppföljning

Polisorganisationen

I detta avsnitt redovisas polisorganisationens resultat under år 2003 såvitt avser den del av verksamheten som bedrevs inom ramen för politikområde

Rättsväsendet. Närmare bestämt handlar det om tre verksamhetsgrenar, nämligen brottsförebyggande arbete, utredning och lagföring samt övrig verksamhet. I det följande tar utskottet endast upp de två förstnämnda verksamhetsgrenarna. Utskottet utgår i huvudsak från de uppgifter som lämnats i polisens årsredovisning. Den bygger i sin tur på den nationella resultatmodellen som uppstår olika resultatområden. Dessa är våldsbrottslighet, ekonomisk brottslighet, narkotikabrottslighet, trafik, tillgrepps- och skadegörelsebrottslighet och övrig brottslighet.

Målet för verksamhetsgrenen *brottsförebyggande arbete* var att risken för att brott begås skulle minska. Den brottsförebyggande verksamheten tog i anspråk 1 990 av de 21 820 årsarbetskrafterna inom polisen. Fördelningen av det brottsförebyggande arbetet på de resultatområden som årsredovisningen bygger på framgår av följande tabell.

Årsarbetskrafter per resultatområde år 2003

Våldsbrott	Ekobrott ¹	Narkotika-brott	Trafikbrott	Tillgrepp m.m.	Övriga brott
370	6	227	924	286	176

¹ Omfattar inte Ekobrottsmyndighetens och Skatteverkets verksamhet.

Utskottet har gått igenom polisens årsredovisning, och utskottet konstaterar att den på respektive resultatområde beskriver vilka projekt, insatser och övriga åtgärder som vidtagits inom området. Årsredovisningen ger en god bild av hur det brottsförebyggande arbetet bedrevs.

Ett område som är av särskild betydelse när det gäller att förebygga brott är insatserna för ungdomar. Omfattningen av dessa insatser är svåra att uppskatta eftersom insatser mot exempelvis våldsbrott också kan rikta sig mot ungdomar. När det gäller inriktningen på aktiviteter mot ungdomsbrott framgår av årsredovisningen att arbetet gått ut på att markera toleransnivåer; man har bl.a. ingripit mot alkohol- och droganvändning och rapporterat olika förseelser. För att öka närvaron i ungdomars vardagsmiljöer har polisen i ökad omfattning varit närvarande på platser där ungdomar vistas, periodplanerat arbetstiden utifrån ungdomars vanor, samverkat med olika aktörer i samhället och inrättat ungdomsgrupper.

Det brottsförebyggande arbetet har också en internationell dimension som utskottet vill lyfta fram. Här handlar det enligt årsredovisningen i huvudsak om arbete i projekt, nätverk eller samverkan i mer tillfälliga kontakter. Samarbetet har ofta gällt brottslighet med koppling till öststater eller problemområden som är gemensamma för de nordiska länderna. Såväl i central som regional utbildning har beskrivits hur Europol kan utnyttjas i det förebyggande arbetet. Dessutom har information lämnats till polismyndigheterna vid möten och via intranätet. Lagstiftning som berör internationell verksamhet har förmedlats till polismyndigheterna vid olika konferenser. Utskottet vill för sin del betona vikten av att de möjligheter som Europolsamarbetet ger bör utnytt-

jas i högre utsträckning. De utbildningsinsatser som vidtagits är en viktig förutsättning för att en sådan förbättring skall kunna komma till stånd.

Utskottet har alltså inga invändningar när det gäller inriktningen på det brottsförebyggande arbetet.

Härefter behandlar utskottet frågan om målet att minska risken för att brott begås uppnåts. Det ligger nära till hands att vid bedömningen utgå från brottsutvecklingen. Här kan konstateras att den anmälda brottsligheten totalt sett ökat något (1,3 %) till 1 250 509 brott under år 2003. Bland våldsbrotten, dvs. misshandel, olaga hot, våldtäkt och rån, ökade antalet anmälda brott inom samtliga kategorier utom rånbroten. Samtidigt minskade antalet anmälda tillgreppsbrott medan antalet skadegörelsebrott ökade. Den största ökningen stod bedrägeribrotten för – de ökade med närmare 50 % från 43 431 till 65 559. I hög utsträckning beror ökningen på ett stort antal ärenden om s.k. bluffakturor. En viss ökning skedde också för antalet narkotikabrott och för trafikbrotten. Det som nu anförs talar i viss mån för att verksamhetsmålet inte uppnåts. Som utskottet ser det kan man emellertid inte enbart utgå från den anmälda brottsligheten vid bedömningen av hur väl polisen lyckats med att förebygga brott. För vissa brottstyper säger utvecklingen mer om polisens aktiviteter än om brottsutvecklingen. Detta gäller exempelvis narkotikabrott och trafikbrott. Härtill kommer att brottsutvecklingen också påverkas av vad andra myndigheter, kommuner m.fl. gör eller inte gör i fråga om de bakomliggande orsakerna till brott. Härav följer att man kan se brottsutvecklingen som ett resultat av samhällets samlade åtgärder för att minska brottsligheten. Rikspolisstyrelsen anför i årsredovisningen att polisen endast kan lämna ett väsentligt bidrag till att minska risken för brott. Utskottet vill i det sammanhanget understryka att polisens bidrag är just väsentligt.

Det anförda visar att det är svårt att med hjälp av brottsutvecklingen mäta hur väl verksamhetsmålet uppnåts. Vissa effekter på brottsutvecklingen har dock kunnat konstateras. Ett exempel kan hämtas från utvecklingen bland rånbroten; där ökade butiksrånen samtidigt som antalet ärenden om personrån och andra rån minskade. I årsredovisningen anges att arbetet med att förebygga våldsbrott varit inriktat på olika typer av rån samt misshandelsbrott i anslutning till nöjeställningar och restauranger. Flera polismyndigheter har genomfört projekt och vidtagit utvecklade åtgärder mot olika typer av rånbrott. Åtgärderna har omfattat allt från planlagda insatser till att poliserna mellan de akuta ingripandeuppdragen i förebyggande syfte besökt butiker som anses ligga i riskzonen eller utsatts för rån. Antalet anmälda brott har utvecklats olika bland polismyndigheterna. Skillnaderna kan delvis förklaras av att vidtagna åtgärder inte pågått lika länge i de aktuella myndigheterna. Ett annat exempel kan hämtas från resultatområdet tillgrepps- och skadegörelsebrott. Här minskar den bilrelaterade brottsligheten. Mer än hälften av polismyndigheterna har genomfört projekt och insatser som fokuserat på motorfordonsrelaterade brott. Några har också genomfört insatser mot vaneförbrytare.

En mer samlad bedömning av det brottsförebyggande arbetet kräver dock att man vid sidan av brottsutvecklingen även använder andra kriterier. Polismyndigheterna har fått göra egna bedömningar av sitt brottsförebyggande arbete utifrån ett antal kriterier, exempelvis i vilken utsträckning man styrt verksamheten i enlighet med brottsförebyggande strategier. Ett annat kriterium tar sikte på i vilken utsträckning man genomfört planlagda insatser mot konkreta problembilder i syfte att uppdaga brott. En sammanställning av dessa svar visar enligt Rikspolisstyrelsen att det skett en liten positiv utveckling för det planlagda brottsförebyggande arbetet. Flertalet myndigheter anser att man nått en godtagbar nivå.

Enligt Rikspolisstyrelsen har verksamhetsmålet inte helt uppnåtts. Slutsatsen följer av styrelsens samlade bedömning att det inte kan visas att risken för att brott begås skulle ha minskat under år 2003. Lokala variationer förekommer dock och för vissa brottstyper – framför allt vissa typer av tillgreppsbrott – finns det positiva resultat även på nationell nivå. Rikspolisstyrelsen gör också bedömningen att det skett en liten positiv utveckling för det planlagda brottsförebyggande arbetet.

Regeringen anser att det är svårt att bedöma polisens resultat i denna del utifrån årsredovisningen. Detta följer enligt regeringen sannolikt delvis av den oklarhet som råder om vilka polisiära aktiviteter som skall redovisas som brottsförebyggande. Vidare konstaterar regeringen att det är av central betydelse för medborgarnas rättstrygghet att polisens brottsförebyggande arbete utvecklas kontinuerligt.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är svårt att bedöma resultatet av det brottsförebyggande arbetet. Som framgått i det föregående är det svårt att med utgångspunkt i brottsutvecklingen se några klara tecken på att det brottsförebyggande arbetet haft effekt. I stället måste man använda sig av andra kriterier. Sammanfattningsvis handlar denna bedömning om att göra en uppskattning av hur olika polisiära aktiviteter påverkat risken för att brott begås. Svårigheten är här – som regeringen anför – att det inte är alldeles enkelt att avgöra vilka aktiviteter som är brottsförebyggande. I dag redovisas nämligen all ingripandeverksamhet liksom all trafikövervakning som brottsförebyggande arbete. Detta sätt att redovisa leder till att de resurser som anses läggas på brottsförebyggande arbete uppgick totalt till ca 6,5 miljarder kronor under år 2003, dvs. halva anslaget. Utskottet konstaterar att Rikspolisstyrelsen genomför en översyn av de resultatmål som används inom polisen. Inom ramen för detta arbete har man tagit fram en ny definition av det brottsförebyggande arbetet. Den anger att polisiärt brottsförebyggande arbete utgörs av aktiviteter som polisen genomför – i samverkan med andra aktörer eller självständigt – i syfte att förhindra eller försvåra genomförandet av brott, brottslig verksamhet eller ordningsstörningar. Som utskottet ser det kommer denna klargörande definition att ge bättre möjligheter för regeringen att styra det brottsförebyggande arbetet samtidigt som det blir lättare för polisen att redovisa sitt arbete. Utskottet noterar också att regeringen i särskild ordning kommer att ta upp frågan om polisens brottsförebyggande arbete.

Utskottet övergår till att behandla verksamhetsgrenen *utredning och lagföring*. Målet för denna verksamhetsgren var att fler brott skulle leda till lagföring och att kvaliteten skulle höjas på brottsutredningsverksamheten. Med lagföring menas att någon blir dömd, godkänner föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande eller får en s.k. åtalsunderlåtelse. Sistnämnda åtgärd förutsätter att vederbörande erkänner brottet. I viss utsträckning kan polisen själv se till att lagföring äger rum. Detta sker genom att föreläggande om ordningsbot utfärdas, vilket i praktiken handlar om trafikbrott. Huvuddelen av polisens bidrag till verksamhetsmålet består dock av att efter genomförd utredning av brott redovisa ärendet till åklagare.

En betydande andel (31 %) av polisens totala arbetstid under år 2003 användes till utredning och lagföring. Av det totala antalet årsarbetskrafter, 21 820, användes ca 6 300 på denna verksamhetsgren. Kostnaden uppgick till totalt 5,8 miljarder kronor. I årsredovisningen lämnas en utförlig redogörelse för varje resultatområde för utvecklingen av utredningsverksamheten. Fördelningen av dessa 5,8 miljarder kronor på respektive resultatområde framgår av följande tabell.

Utredningsresursernas fördelning på resultatområde år 2003

Våldsbrott	Ekobrott	Narkotika-brott	Trafikbrott	Tillgrepp m.m.	Övriga brott
36 %	2 %	12 %	6 %	29 %	15 %

Den brottskategori som tar mest resurser i anspråk är alltså våldsbrotten. Enligt årsredovisningen tyder mycket på att våldsbrottsärendena blivit både allvarligare och svårare att utreda. Såvitt gäller ekobrotten bör framhållas att polisen bara handlägger en del av de ärenden som gäller denna typ av brott. En stor del sköts av Ekobrottsmyndigheten. Dessutom har Skatteverket övertagit vissa enklare ärenden.

Till underlag för bedömningen av måluppfyllelsen finns det anledning att redovisa några nyckeltal. Utvecklingen av ett antal sådana nyckeltal framgår av följande tabell.

Utredningsverksamheten åren 1997–2003

År	Inkomna ärenden	Till åklagare	Genomströmningstider	Balans 31.12	
				Totalt	varav >1 år
1997	1 159 018	185 602	41 dagar	187 754	40 625 (22 %)
1998	1 174 730	186 899	47 dagar	164 500	39 742 (24 %)
1999	1 153 103	172 331	48 dagar	160 566	30 895 (19 %)
2000	1 163 187	189 368	44 dagar	155 173	29 800 (19 %)
2001	1 141 912	187 244	43 dagar	136 996	22 555 (16 %)
2002	1 197 197	189 179	37 dagar	136 438	21 001 (15 %)
2003	1 227 578	194 671	37 dagar	142 820	20 582 (14 %)

Av de resultatmått som tabellen innehåller är det framför allt uppgifterna om antalet ärenden som lämnats till åklagare som är intressanta när det gäller att bedöma om målet att öka lagföringen uppfyllts. Totalt sett ökade antalet ärenden som redovisades till åklagare med knappt 3 %, men andelen i förhållande till antalet inkomna ärenden var oförändrad – 16 %. Här måste dock framhållas att balansavarbetningar som skett under perioden typiskt sett leder till att fler ärenden redovisas till åklagare. Ökningen kan också till en del vara ett resultat av det ökade inflödet av narkotikabrottsärenden, vilka ofta är ärenden som gäller innehav eller eget bruk, dvs. enklare ärenden.

Totalt sett har alltså antalet ärenden som lämnats till åklagare ökat. Av följande tabell framgår utvecklingen sedan år 2001 när det gäller antalet ärenden som lämnas till åklagare för respektive resultatområde. Inom parentes anges andelen i förhållande till antalet inkomna ärenden av samma slag.

Antal och andel ärenden till åklagare

År	Våldsbrott	Eko-brott	Narkotikabrott	Trafikbrott	Tillgrepp m.m.	Övriga brott
2001	24 145 (26 %)	599 (61 %)	17 011 (72 %)	69 018 (45 %)	49 723 (7 %)	26 748 (23 %)
2002	24 204 (25 %)	415 (43 %)	19 118 (68 %)	72 000 (43 %)	47 872 (6 %)	25 570 (21 %)
2003	24 494 (24 %)	496 (47 %)	21 228 (72 %)	71 841 (43 %)	50 828 (7 %)	25 784 (17 %)

Av tabellen följer att antalet ärenden till åklagare ökade i samtliga kategorier utom när det gäller trafikbrotten, där en marginell minskning skedde. När det gäller våldsbrotten kan man notera att andelen som lämnas till åklagare minskat något. På narkotikaområdet har som framgått ovan ärendena ändrat karak-

tär och blivit mindre komplicerade, vilket lett till en liten ökning av andelen ärenden till åklagare. Beträffande tillgrepps- och skadegörelsebrott har andelen av inkommande ärenden som redovisats till åklagare ökat något. Enligt årsredovisningen beror detta sannolikt på ett ökat antal inkomna ärenden med stöld i butik, varuhus och dylikt, dvs. en brottskategori där upplklaringsprocenten brukar vara hög. När det gäller kategorin övriga brott noterar utskottet att antalet ärenden som redovisats till åklagare ökat något, medan andelen i förhållande till antalet inkomna ärenden minskat. Att andelen minskat trots att antalet ökat är en följd av att antalet inkomna ärenden ökat kraftigt. Som framgått i det föregående är den ökningen i stor utsträckning hänförlig till bedrägerier genom s.k. bluffakturor.

Som framgått i det föregående kan polisen lagföra personer genom föreläggande av ordningsbot. Denna möjlighet användes i ökad utsträckning under år 2003. Antalet brott som ledde till lagföring genom ordningsbot ökade med 4,1 % jämfört med år 2002 till nästan 249 600. Ökningen beror på att polisen i högre utsträckning har använt möjligheterna att utfärda föreläggande vid andra tillfällen än just vid brottstillfället. Denna metod för att avsluta ärenden innebär en mer kostnadseffektiv lagföring jämfört med att redovisa ärenden till åklagare.

Det nu aktuella verksamhetsmålet går också ut på kvaliteten i brottsutredningarna skall höjas. Här noterar utskottet att medelgenomströmningstiderna för de flesta brottstyper minskat även om den sammanlagda genomströmningstiden inte förändrats. Det finns också skäl att framhålla att satsningar gjorts för att höja kompetensen hos den personal som sysslar med anmälningsupptagning och att stor vikt lagts vid att få till stånd en väl fungerande förundersökningsledning även utanför kontorstid. Härtill kommer att balanssituationen förbättrats såtillvida att andelen ärenden äldre än ett år minskat något.

Rikspolisstyrelsen anser att verksamhetsmålet uppnåtts.

Regeringen anför i budgetpropositionen att målet för verksamhetsgrenen har uppfyllts, men att det fortfarande finns stort utrymme för att förbättra polisens brottsutredande verksamhet. Vidare anför regeringen att den totala upplklaringsprocenten var 29 % under år 2003, varav 15 % utgjordes av personupplklarade brott och 14 % var s.k. teknisk upplklaring där ingen gärningsman bundits till något enskilt brott. Regeringen anser att nivån på personupplklaringen inte är godtagbar. På sikt är därför en kraftigt ökad personupplklaring en viktig uppgift för polisen. Här hänvisar regeringen till pågående arbete med att förbättra utredningsverksamheten, bl.a. till ett nytt nationellt koncept. Regeringen aviserar också att man i särskild ordning kommer att ta upp frågan om att låta hela utredningsprocessen skötas av en och samma polisman. Regeringen konstaterar vidare att resultatmålet antal ärenden till åklagare är vagt i den meningen att verksamhetsförbättringar kan leda till såväl att antalet ökar som att det minskar. Det problemet bör enligt regeringen polisen kunna komma till rätta med i den översyn som Rikspolisstyrelsen genomför av resultatredovisningen.

Utskottet konstaterar i likhet med regeringen att verksamhetsmålet uppnått, dvs. antalet ärenden som redovisats till åklagare har ökat. Som framgått ovan finns också flera skäl för att anse att kvaliteten på brottsutredningarna ökat.

När det gäller just formuleringen av verksamhetsmålet vill emellertid utskottet för sin del betona att en ökning av antalet ärenden som redovisas till åklagare som regel får anses vara positivt. De ärenden som inte lämnas till åklagare skrivs ju av eller redovisas som balanserade. Det kan visserligen hävdas att också en minskning av antalet ärenden som redovisats till åklagare bör tolkas positivt. En sådan utveckling kan vara resultatet av en mer rationell utredningsverksamhet med mer strikta kriterier för när det finns skäl att lämna ärendet till åklagare. Detta är i och för sig riktigt ur ett rent resursanvändningsperspektiv – det finns ju ingen anledning att överlämna utsiktslösa ärenden till åklagare. Som utskottet ser det är detta dock ett lite väl snävt perspektiv. Verksamheten bör ju självfallet drivas så att det finns tillräckliga skäl för att lämna ett ärende till åklagare när det är motiverat. Slutsatsen av det anförda blir att ökningen av antalet ärenden som redovisats till åklagare bör uppfattas positivt.

Antalet ärenden som redovisats till åklagare säger emellertid inte allt. Man får en mer nyanserad bild om man sätter antalet överlämnade ärenden i relation till hur många ärenden som kom in. Härutöver måste självfallet resursåtgången beaktas. När det gäller våldsbrott, narkotikabrott och trafik har antalet utredningstimmar ökat. På övriga resultatområden har antalet timmar minskat. Resultaten i form av förändringar när det gäller andelen ärenden som redovisats till åklagare ligger i linje med vad man kan förvänta sig utifrån det antal utredningstimmar som använts. När det gäller våldsbrottsärendena har dock en liten minskning skett. Detta beror sannolikt på att våldsbrottsärendena blivit svårare att utreda.

Slutligen vill utskottet understryka att uppklaringsprocenten som regeringen redovisar är en genomsnittssiffra som avser all brottslighet. För vissa brottstyper är dock uppklaringsprocenten högre och för vissa är den lägre. Hur uppklaringsprocenten ser ut nedbruten på olika brott framgår av *bilaga 8* till betänkandet.

Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisen skall leda och bedriva polisverksamhet som syftar främst till att förebygga brott mot rikets säkerhet. Verksamheten inom Säkerhetspolisen består av fyra huvudområden, nämligen kontraspionage, terrorismbekämpning, författningsskydd och säkerhetsskydd. Resursfördelningen på dessa huvudområden framgår av tabellen nedan. Inom parentes anges kostnads andel av Säkerhetspolisens totala kostnader.

Resursanvändningen inom Säkerhetspolisen år 2003

Säkerhetsskydd	Författnings- skydd	Kontraspionage	Terrorism- bekämpning
242 mkr (38 %)	61 mkr (10 %)	122 mkr (19 %)	180 mkr (28 %)

Terrorismbekämpningen syftar till att bekämpa internationell terrorism samt att förebygga och avslöja flyktingspionage och annan förföljelse av utlänningar i Sverige från regimer eller organisationer i andra länder som förknippas med politiskt motiverat våld, s.k. statsterrorism. I uppgiften ingår också att göra analyser av hot som riktas mot skyddspersoner och statsbesök eller liknande händelser och vidta därav föranledda åtgärder. Även under år 2003 har terrorismbekämpningen varit en prioriterad uppgift för Säkerhetspolisen. Här har man bl.a. följt upp islamistiska, extremistiska nätverk, bl.a. al-Qaida. I samband med detta har Säkerhetspolisens internationella arbete intensifierats. Det har konstaterats kontakter mellan grupper och individer som tidigare varit okända för Säkerhetspolisen. Inom dessa strukturer finns personer som har sina rötter i t.ex. Nordafrika och Mellanöstern, men även andra generationens invandrare födda i Sverige samt svenska män och kvinnor som konverterat till islam. Efter ingripande från Säkerhetspolisen har flera misstänkta underrättelseofficerare utvisats från Sverige som ett led i bekämpningen av flyktingspionaget. Ett annat viktigt inslag i arbetet med att förebygga terrorism är att verka för att utländska medborgare som är aktiva för organisationer som utövar politiskt motiverat våld skall avvisas eller utvisas från Sverige. Detta sker bl.a. genom yttranden till Migrationsverket, Utlänningsnämnden och regeringen. Under året avgavs över 2 000 yttranden. Ytterligare en viktig uppgift är att försvåra eller stoppa finansieringen av terrorism. För att underlätta kontakter mellan berörda myndigheter har Säkerhetspolisen initierat ett informellt myndighetsnätverk för diskussion om frågor som rör finansieringen av terrorism.

Kontraspionaget har till huvudsaklig uppgift att förebygga och avslöja spioneri och olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller mot svenska intressen. Främmande länders underrättelseverksamhet har inte minskat de senaste åren och alltfler fall där konspirativa metoder använts har uppdagats. Säkerhetspolisen har noterat att det vid sidan av de traditionella underrättelsemålen som politik och försvar har skett en prioritering av inhämtning av civil spetsteknologi. För att förebygga och avslöja den olagliga underrättelseverksamheten har man inom kontraspionaget arbetat med fältarbete och analyser av olika fenomen. Vidare har man haft kontinuerliga kontakter med delar av det svenska samhället.

Författningskyddsverksamheten syftar till att förebygga och avslöja brott mot rikets inre säkerhet, dvs. olaglig verksamhet som syftar till att med våld, hot eller tvång ändra vårt statsskick, förmå politiska organ eller myndigheter att fatta beslut i viss riktning eller hindra enskilda medborgare från att utöva sina grundlagsfästa fri- och rättigheter. Detta arbete har främst handlat om

kriminella aktiviteter inom den högerextrema vit makt-miljön och den vänsterorienterade autonoma miljön. Vit makt-miljöns aktörer har varit mer aktiva under år 2003 jämfört med tidigare såtillvida att de arrangerat fler torgmöten och andra typer av offentliga aktiviteter. Preliminära uppgifter tyder på en ökad brottslighet. Säkerhetspolisen har också samarbetat med Justitiekanslern, Ekobrottsmyndigheten och polismyndigheterna i syfte att beivra vit makt-propagandan, som är en viktig inkomstkälla för att finansiera organisationernas verksamhet.

Verksamheten inom *säkerhetsskyddet* syftar till att åstadkomma ett skydd mot hot som riktar sig mot rikets säkerhet och mot terrorism. Genom kontroll, rådgivning och upplysningar medverkar säkerhetsskyddet till att företag och myndigheter kan vidmakthålla ett tillfredsställande skydd för sina verksamheter. Under år 2003 har särskild vikt lagts vid informationssäkerhet och teknisk sårbarhet, och i dessa sammanhang har man samverkat med såväl andra myndigheter som svenskt näringsliv. Här har uppmärksammats att ett stort antal aktörer fortsätter att visa ökat intresse och förmåga att genomföra olika typer av IT-relaterade angrepp.

Även det mer traditionella säkerhetsskyddsarbetet med tillträdesbegränsning, säkerhetsprövning och kontroll har utgjort en viktig del av verksamheten under året. Av Säkerhetspolisens verksamhetsberättelse framgår att myndigheterna alltjämt har svårt att identifiera vad som är skyddsvärt med hänsyn till rikets säkerhet och skyddet mot terrorism. Säkerhetspolisen arbetar med att få till stånd en ändring. Närmare 8 000 personer har fått information och säkerhetsskyddsrådgivning. Dessutom har kurser anordnats för säkerhetsskyddschefer och handläggare vid ca 50 civila myndigheter. Efter mordet på utrikesminister Anna Lindh satsades ytterligare resurser på rådgivning avseende förbättringar av säkerhetsskyddet för den centrala statsledningen. Efter framställan genomförs också registerkontroll, under året kontrollerades ca 60 000 personer.

Till säkerhetsskyddet hör också personskyddsverksamheten. Den omfattar det bevaknings- och säkerhetsarbete som avser den centrala statsledningen, kungafamiljen och utländsk diplomatisk personal eller som utförs vid statsbesök och liknande händelser. Vissa personer har permanent personskydd. Vid sidan härav fick temporärt personskydd sättas in vid ca 100 tillfällen, till övervägande delen vid statsbesök och liknande händelser. Ett stort antal temporära skyddsinsatser följde efter mordet på Anna Lindh.

Regeringen gör i budgetpropositionen bedömningen att Säkerhetspolisen uppnått det övergripande målet att förebygga brott mot rikets säkerhet och terrorism. Kampen mot terrorismen kräver ett välfungerande internationellt samarbete. Det är därför positivt att Säkerhetspolisen fortsatt sitt samarbete med utländska säkerhets- och underrättelsetjänster. Vidare anför regeringen att det är en viktig uppgift för Säkerhetspolisen att förhindra att terrorister utnyttjar Sverige för planering, finansiering och genomförande av attentat i andra länder.

Regelverket och rutinerna för personskyddet har nyligen setts över av en särskild utredare. I betänkandet Personskyddet för den centrala statsledningen (SOU 2004:108) föreslås bl.a. att det vid hotbilda-bedömningar inte bara bör tas hänsyn till kända hot utan också till eventuella och latenta hot. Vidare föreslås att Regeringskansliet skall strama upp rutinerna för hantering av inkomna hot samt inträffade incidenter. Utredaren bedömer att livvaktstyrkan behöver utökas rejält.

Utskottet håller med regeringen om att det övergripande målet för Säkerhetspolisens verksamhet uppnåtts. Till frågan om myndighetssamverkan mot terrorismen återkommer utskottet i det följande.

Personal

Den 31 december 2003 fanns det 23 062 anställda inom polisen (se tabell nedan).

Anställda inom polisen åren 1997–2003

År	Antalet anställda den 31 december	Därav poliser	Därav civilanställda
1997	22 755	16 783	5 972
1998	21 951	16 429	5 522
1999	22 009	16 201	5 808
2000	22 294	16 089	6 205
2001	22 708	16 120	6 588
2002	22 918	16 149	6 769
2003	23 062	16 292	6 770

Av det totala antalet anställda var 16 292 poliser och 6 770 civilanställda. Under året slutade 388 poliser. Efter det att ca 530 nyutbildade poliser anställdes blev det en nettoökning med 143 poliser jämfört med år 2002.

Andelen kvinnor bland poliserna var drygt 19 %. Motsvarande siffra bland de civilanställda var knappt 72 %. Medelåldern var 46 år. Personalomsättningen var låg. Av de 388 poliser som slutade under året gjorde 80 stycken (0,5 % av samtliga poliser) det av andra skäl än ålder eller ohälsa.

Den totala sjukfrånvaron inom polisen minskade under året med 0,5 procentenheter till 5,5 %. Sjukfrånvaron för kvinnor var högre än den för män både bland poliser och bland civilanställda. Närmare uppgifter om långtids-sjukskrivningar finns endast för andra halvåret 2003. Av den totala sjukfrånvaron utgjorde långtidssjukfrånvaron, definierat som sjukfrånvaro 60 dagar eller mer, 75,5 %.

Verksamhetsinriktning år 2005

Utskottet har som framgått under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag för år 2005 med närmare 15 miljarder kronor till Polisorganisationen och ca 645 miljoner kronor till Säkerhetspolisen.

För år 2005 gäller som övergripande mål för de verksamhetsområden där polisorganisationen är verksam att brott skall förebyggas, att utredningsverksamheten skall bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet och kvalitet, att fler brott skall leda till lagföring samt att de arbetsuppgifter som inte är brottsbekämpande skall utföras med utgångspunkt i medborgarnas behov. Härutöver uttalar sig regeringen i budgetpropositionen om inriktningen av verksamheten inom polisen. Utskottet noterar i detta avseende bl.a. följande.

Polisen har en central roll i det brottsförebyggande arbetet och ett huvudansvar för brottsutredningarna. Därför är det enligt regeringen avgörande för en framgångsrik brottsbekämpning att polisen har tillräcklig kapacitet och hög professionell kompetens. De ökade resurser som tillförts och kommer att tillföras under mandatperioden gör det möjligt att utbilda 4 000 nya poliser. Det är angeläget att polisen betydligt oftare än i dag är förundersökningsledare i ärenden som gäller brott av mindre allvarligt slag.

Närpolisområdena skall vara tillräckligt stora för att vara kraftfulla och flexibla, men inte större än att de behåller den lokala förankringen. Fortsatta satsningar på och utveckling av det arbete som har sitt ursprung i närpolisreformen är avgörande för att det brottsförebyggande arbetet skall bli framgångsrikt i längden. Det är viktigt att polisen tar till vara kunskaper om vad som fungerar i det brottsförebyggande arbetet och sprider dessa erfarenheter i organisationen.

Det operativa polisarbetet skall i huvudsak bedrivas lokalt, men samarbetet över geografiska och organisatoriska gränser skall öka. För det ändamålet bedriver Rikspolisstyrelsen ett arbete med att utveckla bl.a. kriminalunderrättelseverksamheten, kriminaltekniken samt personal- och ekonomiadministration. Detta arbete går under benämningen En nationell polis.

Det är angeläget att Rikspolisstyrelsen fortsätter att kontinuerligt pröva och utvärdera olika metoder för att öka den polisiära närvaron och servicen i glesbygden.

Arbetet med att anpassa arbetstiderna efter verksamhetens behov fortsätter. Regeringens ambition är att utvecklingen skall fortsätta.

Det är viktigt att verksamheten vid SKL både kvantitativt och kvalitativt kan hålla jämna steg med den ökade efterfrågan på undersökningar.

Utbytet av information med Europol och inom exempelvis Östersjösamarbetet är av stor betydelse. Det är viktigt att polismyndigheterna har god förmåga att använda de internationella instrument som har relevans för brottsbekämpningen.

Polisen skall aktivt delta i arbetet med att förbättra förutsättningarna för integration, mångfald och jämställdhet.

Inom Säkerhetspolisen pågår ett utvecklingsarbete som i ett första steg kommer att inriktas på organisation och ledning, system för planering, uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring, kompetensförsörjning samt kommunikation.

Polisen skall fortsätta att vidareutveckla sin förmåga att bekämpa vålds- och narkotikabrottslighet samt brott med rasistiska eller främlingsfientliga inslag, ekonomisk brottslighet samt brott mot miljön. Därutöver skall våldsbrott mot utsatta grupper som kvinnor och barn särskilt uppmärksammas. Detsamma gäller ungdomsbrottsligheten liksom brottslighet med antisemitiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens bedömningar i denna del. Till frågan om prioritering av olika slags brottslighet återkommer utskottet i det följande.

Organisationsfrågor

Ändring i polislagen

Grundläggande bestämmelser om polisens organisation finns i polislagen (1984:387). Varje län utgör ett polisdistrikt. Inom varje län finns en polismyndighet som ansvarar för polisverksamheten där (4 §). För ledningen av en polismyndighet skall det enligt 5 § polislagen finnas en polisstyrelse. Styrelsen får enligt 5 a § inrätta en eller flera polismyndigheter för att under polisstyrelsens ledning inom den eller de delar av polisdistriktet som styrelsen bestämmer. En polismyndighet består av polischefen, dvs. länspolismästaren, och hans ställföreträdare, dvs. den biträdande länspolismästaren samt ett antal ledamöter som polisstyrelsen utser. Polisstyrelsen får också bestämma att den som är chef för ett polisområde skall ingå.

I budgetpropositionen föreslår regeringen en ändring i 5 a § polislagen som innebär att antingen chefen för ett polisområde, polischefen eller den ställföreträdande polischefen skall ingå i en polismyndighet. Lagförslaget finns i *bilaga 2* till betänkandet. Syftet med lagändringen är att minska det antal sammanträden som polischefen och dennes ställföreträdare annars måste närvara vid. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Polisorganisationen

Några motioner rör polisens organisation. I motion Ju489 (c) hävdas att den nuvarande decentraliserade polisorganisationen bör behållas. I motion Ju501 (fp) efterfrågas en utredning av strukturfrågor inom polisen. Motionärerna bakom Ju390 (m) förordar en sammanläggning av DNA-relaterad verksamhet hos SKL och Rättsmedicinalverket.

Vad först gäller frågan om strukturfrågor inom polisen noterar utskottet att Göteborgskommittén lämnade sitt slutbetänkande (SOU 2002:122) i januari 2003. Kommittén hade tillkallats mot bakgrund av bl.a. oroligheterna i samband med Europeiska rådets möte i Göteborg i juni 2001. Kommittén pekade

i betänkandet på bl.a. samordning som ett av de områden som polisen behöver förbättra. Kommittén konstaterade också att det finns brister i polisens utbildning och utrustning. Göteborgskommittén framförde också att de brister som den hade funnit vid polisens insatser för att förebygga och bekämpa allvarliga ordningsstörningar föreföll finnas inom polisen som helhet.

Med anledning av kommitténs uttalanden har det inom Justitiedepartementet genomförts ett arbete som utmynnat i departementspromemorian Strukturrella brister inom polisen (Ds 2004:34). I promemorian lämnas flera förslag på åtgärder. Här handlar det bl.a. om att Rikspolisstyrelsen bör ta ett större ansvar för grundutbildningen av poliser och att regeringen bör överväga en grundläggande polis chefsutbildning. Också frågor om vidareutbildning inom polisen tas upp i promemorian. Det finns enligt vad som anförs i promemorian anledning för Rikspolisstyrelsen att utöva en fastare styrning på flera områden som den förfogar över, exempelvis när det gäller utbildning och utrustning. Promemorian har remissbehandlats. Remisstiden gick ut den 29 oktober i år.

Rikspolisstyrelsen hade redan före överlämnandet av Göteborgskommitténs betänkande identifierat flera av de brister som kommittén redovisar, t.ex. inom ramen för det arbete som bedrivs inom polisorganisationen under benämningen En nationell polis. Det är ett förändrings- och utvecklingsarbete som berör hela polisverksamheten och som utgår från ett nationellt helhetsperspektiv på verksamheten. Grundtanken är att polisens sammanlagda resurser och samlade kompetens skall ses som gemensamma. Det operativa polisarbetet skall även fortsättningsvis huvudsakligen bedrivas lokalt, men med ökat samarbete över geografiska och organisatoriska gränser. Exempel på frågor som ingår i En nationell polis är följande: nationellt kontaktcentrum med ett gemensamt telefonnummer till polisen, trafikpolisverksamheten, ekonomi- och personaladministration, utbildning och kompetensutveckling, gemensamma kommunikationscentraler, utredningsverksamheten och taktikutveckling. Rikspolisstyrelsen har det övergripande ansvaret för En nationell polis men det egentliga utvecklings- och förändringsarbetet utförs vid de polismyndigheter och på de arbetsenheter som normalt har ansvaret. Ett antal områden inom En nationell polis har redan genomförts. Här handlar det exempelvis om gemensam drift- och teknikorganisation inom IT-området, kriminalunderrättelseverksamhet, kriminaltekniken och sjöpolisverksamheten.

Utskottet vill inledningsvis uttala sitt stöd för grundtanken bakom det arbete som bedrivs inom ramen för En nationell polis, dvs. att polisens sammanlagda resurser och samlade kompetens skall ses som gemensamma samt att det operativa polisarbetet skall bedrivas huvudsakligen lokalt. Det är angeläget att polisens resurser används på ett effektivt sätt, särskilt mot bakgrund av det ansträngda ekonomiska läget. Det är vidare angeläget att det finns en nationell samordning kring frågor om utbildning och kompetensutveckling. I detta sammanhang bör det framhållas att det är en fördel att det endast finns *en* polisorganisation i Sverige.

Utskottet kan vidare konstatera att frågan om strukturella brister inom polisen uppmärksammats, och att förslag på åtgärder finns i den promemoria som nu remissbehandlats. I vilken mån det finns behov av ytterligare utredning på området – såsom föreslås i motion Ju501 – får beredningen av promemorian utvisa. För närvarande ser utskottet inget behov för riksdagen att uttala sig i frågan. Riksdagen bör avslå motion Ju501 i denna del.

Utskottet övergår till att behandla frågan en decentraliserad polisorganisation. En polismyndighet kan besluta att dela upp verksamheten inom myndigheten i olika polisområden. Det är i så fall polisstyrelsen som fattar ett sådant beslut.

Utskottet konstaterar att frågan om i vilken utsträckning en polismyndighet skall inrätta polisområden för ett mindre område inom distriktet eller inte är en fråga som myndigheterna själva förfogar över. Utskottet utgår från att polisstyrelserna gör noggranna överväganden vid beslut i dessa frågor. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju489 i denna del.

Vad härefter gäller frågan om en sammanläggning av de DNA-relaterade verksamheterna vid SKL och Rättsmedicinalverket håller utskottet med motionärerna såtillvida att det är angeläget att samtliga myndigheter bedriver sin verksamhet så kostnadseffektivt som möjligt. I regleringsbrevet för år 2003 fick berörda myndigheter i uppdrag att samordna verksamheterna med DNA-undersökningar. Efter hand visade det sig att de ursprungliga tankarna på en gemensam analysplattform inte skulle leda till samordningsvinster. Detta hängde samman med den tekniska utvecklingen på området. Det ursprungliga regeringsuppdraget har sålunda formulerats om så att det numera inte är begränsat till DNA-undersökningar utan omfattar samverkan på områden där sådan samverkan är möjlig. Uppdraget skall redovisas i samband med årsredovisningen för år 2004. I viss utsträckning kan detta beröra DNA-verksamhet.

Utskottet anser att önskemålet i motion Ju390 får anses vara tillgodosett med det uppdrag som lämnats till SKL och Rättsmedicinalverket, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motionen.

Säkerhetspolisens organisation

Den centrala Säkerhetspolisens organisation består av fyra huvudenheter. Det är regeringen som förfogar över denna indelning. Denna ordning har gällt sedan år 1989.

I budgetpropositionen gör regeringen bedömningen att den centrala organisationen av Säkerhetspolisen inte behöver bestå av fyra huvudenheter och att regeringen bör kunna överlåta åt Säkerhetspolisen att bestämma sin närmare organisation. Bedömningen grundas på att det inte längre framstår som en ändamålsenlig ordning att låta organisationen vara låst till fyra huvudenheter. I en modern organisation måste det finnas utrymme för flexibilitet som möjliggör en anpassning av verksamheten till den utveckling som sker i samhället. I likhet med vad som gäller för övriga myndigheter bör regeringen kunna överlåta åt Säkerhetspolisen att själv bestämma sin organisation.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens bedömning.

Övriga frågor

Resursfördelningen mellan myndigheterna m.m.

Inom anslaget till polisorganisationen skall Rikspolisstyrelsen tilldela polismyndigheterna medelsramar.

Rikspolisstyrelsen genomför arbetsmöten, resultatdialoger och temadagar med polismyndigheterna. Detta är viktiga instrument för att bl.a. fördela resurserna på ett sätt som säkerställer en rationell polisverksamhet i hela landet.

Arbetsmöten genomförs årligen med polismyndigheterna i Stockholm, Västra Götaland och Skåne samt vartannat år med övriga myndigheter. Vid dessa möten diskuterar representanter för Rikspolisstyrelsens arbetsenheter verksamhetens resultat samt personal- och ekonomifrågor med sina motsvarigheter på myndigheterna.

Resultatdialoger genomförs årligen med ett urval av myndigheter. Rikspolischefen och överdirektören möter respektive myndighetschef tillsammans med deras medarbetare och diskuterar verksamhetens resultat och konsekvenser för de kommande åren.

Varje år arrangeras temadagar varvid särskilt intressanta frågeställningar diskuteras med representanter från ett antal berörda myndigheter. Under våren 2003 genomfördes två temadagar; en om medelsfördelning och en om problemorienterat underrättelselett polisarbete. Den senaste temadagen rörde brottsutredningsverksamheten.

I samband med det nya budgetsystemet år 1992 infördes en fördelningsmodell. Enligt den modellen skulle invånarantalet för respektive län beaktas, liksom att det i vissa län bedrivs speciella typer av verksamhet. Som exempel på det sistnämnda kan nämnas fjällräddning och gränskontroll. Härtill kom en särskild storstadsfaktor. Denna modell har aldrig tillämpats fullt ut. Bakgrunden till det är att en exakt tillämpning skulle ha inneburit stora förändringar i den etablerade organisationen. Vissa ansträngningar har gjorts i syfte att anpassa sig till modellen. Dessa ansträngningar frystes i samband med det besparingskrav som ålades polisen budgetåret 1995/96. I dagsläget är utgångspunkten för fördelningen den fördelning som ägde rum 1995/96 med de tillägg och ändringar som bl.a. motiveras av förändringar beträffande verksamheten. Hur detta skall ske avgörs genom den ovan beskrivna processen med arbetsmöten, resultatdialoger och temadagar.

Sedan Rikspolisstyrelsen fördelat polisens resurser mellan polismyndigheterna sker en fördelning inom respektive län. Denna fördelning görs av länspolismästaren. Rikspolisstyrelsen har inte någon möjlighet att bestämma fördelningen av resurserna inom en myndighet.

Ett stort antal motioner ifrågasätter det rådande systemet för fördelning av resurser mellan olika polismyndigheter. I några motioner hävdas att glesbygdsområden för närvarande missgynnas. I motionerna Ju217 (m), Ju230

(kd), Ju237 (c), Ju267 (fp), Ju303 (m), Ju350 (v), Ju406 (s), Ju414 (s), Ju474 (fp, m, kd, c) och Ju501 (fp) föreslås olika åtgärder som syftar till att säkerställa en polisiär närvaro också i glesbygdsområden.

I några motioner yrkas ökade resurser till ett visst särskilt angivet län eller annat geografiskt område. I motion Ju221 (m) yrkas sålunda att ytterligare resurser skall tillföras Dalarna, i motion Ju295 (kd) Västmanland, i motion Ju355 (m) Östergötland, i motion Ju474 (fp, m, kd, c) Jönköpings län, i motion Ju493 (s) Malmö, i motion N403 (fp, m, kd, c) Skåne, i motion N401 (fp) Västsverige, i motionerna Ju417 (m), Ju506 (kd), N239 (kd), N349 (m) och N409 (fp) Stockholm samt i motion T260 (fp) Södertörn. I motion Sf288 (fp) begärs att socialt utsatta områden skall beaktas särskilt vid fördelningen av resurser. En utredning om resursfördelningen efterfrågas i motion Ju262 (c). I flera av motionerna framhålls polisbristen som skäl för ökade resurser.

I motion Ju352 (m) begärs att Nationella insatsstyrkan tillförs mer resurser för att öka dess numerär samt uppdatera dess utrustning. I motion Ju411 (fp) förordas mer resurser till Sjöpolisen.

Vid Rikspolisstyrelsen har arbete för att bredda beslutsunderlaget för fördelningen av polisorganisationens anslag till polismyndigheterna genomförts. Detta arbete har bl.a. resulterat i att Rikspolisstyrelsen tagit fram ett antal statistiska mått, indikatorer, som skall ligga till grund för budgetdialogen. Några viktiga indikatorer är befolkningsunderlaget, hur stor brottsligheten är inom respektive myndighet samt hur stor andel våldsbrott varje myndighet har. Den senare indikatorn ger ett mått på hur tung arbetsbelastningen är vid respektive myndighet. Andra faktorer som vägs in vid resursfördelningen är de särskilda problem som finns i glesbygdsområdena och den extra arbetsbelastning som storstadsregionerna har.

Utskottet har inhämtat att den nya resultatredovisningsmodell som Rikspolisstyrelsen arbetat fram kan komma till användning vid fördelningen av resurser mellan polismyndigheterna. Modellen kommer att tas i bruk successivt under de kommande åren.

Utskottet anser, i likhet med vad regeringen anför i budgetpropositionen, att det är angeläget att kontinuerligt pröva och utvärdera olika metoder för att öka den polisiära närvaron och servicen i glesbygden. Satsningen på att utbilda 4 000 nya poliser leder till en förstärkning och förnyring också av polisen i glesbygden. När det sedan gäller motionsönskemålen rörande resursfördelningen håller utskottet fast vid den uppfattning som utskottet tidigare gett uttryck för (se senast bet. 2003/04:JuU1 s. 48 f.), nämligen att det även i fortsättningen bör vara en fråga för Rikspolisstyrelsen att fördela polisorganisationens anslag mellan de olika polismyndigheterna. Utskottet ser härvid positivt på det arbete som Rikspolisstyrelsen genomfört för att bredda beslutsunderlaget för resursfördelningen. Därigenom torde möjligheterna att beakta de speciella förhållanden som råder på olika håll, t.ex. i glesbygdsområdena och i storstadsregionerna, öka ytterligare. Sammanfattningsvis anser utskottet alltså att riksdagen inte bör uttala sig med anledning av de nu aktuella motionsönskemålen. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna

Ju217, Ju221, Ju230, Ju237, Ju262, Ju267, Ju295, Ju303, Ju350, Ju352, Ju355, Ju406, Ju411, Ju414, Ju417, Ju474, Ju493, Ju501, Ju506, Sf288, T260, N239, N349, N401, N403 och N409 i nu behandlade delar.

Utskottet övergår till att behandla några motionsyrkanden som har sin bakgrund i de ökade kostnader som uppkom för Polismyndigheten i Västra Götaland i samband med EU-toppmötet i Göteborg i juni 2001. I motion Ju367 (m) begärs att Polismyndigheten i Västra Götaland skall kompenseras för de merkostnader som uppstod vid toppmötet. I samma motion liksom i motion Ju465 (kd) förordas en ordning innebärande att särskilda medel skall avsättas för särskilda händelser liknande EU-toppmötet i Göteborg.

Göteborgskommittén uttalade bl.a. följande om Rikspolisstyrelsens samordningsansvar vid särskilda händelser. En av Rikspolisstyrelsens huvuduppgifter är att verka för samordning inom polismyndigheten. Det innebär att Rikspolisstyrelsen skall svara för samordningen av polisens planering för sådana särskilda händelser där intresset av samordnade insatser är särskilt framträdande (3 § 3 förordningen [1989:773] med instruktion för Rikspolisstyrelsen). Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrift (FAP 201-1) är en särskild händelse en befarad eller inträffad händelse, som innefattar brott eller annan störning av den allmänna ordningen eller säkerheten, och som är så omfattande eller allvarlig att polisen för att kunna lösa sina uppgifter måste organisera, leda och använda sina resurser i särskild ordning. En särskild händelse är alltså av en sådan karaktär att polisinsatserna inte kan genomföras inom den vanliga linjeorganisationen. Polismyndigheterna brukar dock normalt klara sådana situationer utan Rikspolisstyrelsens inblandning (SOU 2002:122 s. 293). Kommittén föreslog i denna del sammanfattningsvis att Rikspolisstyrelsen måste ta ett större ansvar för samordningen av planeringen inför stora internationella evenemang där flera polismyndigheter kommer att vara inblandade än vad som skedde inför EU-toppmötet i Göteborg (SOU 2002:122 s. 675 f.).

Frågan om kompensation för kostnaderna vid EU-toppmötet i Göteborg tog regeringen upp i budgetpropositionen för år 2004. Regeringen anförde att det svenska ordförandeskapet i EU, särskilt toppmötet i Göteborg, medförde en ovanligt stor insats från polisens sida. Det var regeringens uppfattning att Polismyndigheten i Västra Götaland inte ensam skulle finansiera samtliga merkostnader för polisen i samband med toppmötet. Polisens anslagsförstärkingar skulle därför även användas till att kompensera för merkostnader i samband med toppmötet (prop. 2003/04:1, utg.omr. 4 s. 90 f.).

Härefter fattade Rikspolisstyrelsen den 3 december 2003 beslut om att tilldela Polismyndigheten i Västra Götaland 116 miljoner kronor engångsvis för år 2003. Återstoden av merkostnaderna, 37 miljoner kronor, avsåg ett lönetillägg som polismyndigheten själv fattat beslut om.

Utskottet anser – i linje med vad utskottet ansåg förra hösten (se bet. 2003/04:JuU1 s. 50 f.) – att syftet med förslaget om kompensation till Polismyndigheten i Västra Götaland i motion Ju367 får anses vara tillgodosett med det beslut om kompensation som fattats.

Vad härefter gäller den mer principiella frågan om hur kostnaderna för särskilda händelser skall bäras kan det naturligtvis framstå som en enkel lösning att det avsätts särskilda medel för sådana händelser. Utskottet inser emellertid att en sådan ordning har sina begränsningar eftersom det inte alltid går att förutse behoven. I viss mån kan frågan om kostnaderna vid stora evenemang beaktas vid den reguljära resursfördelningen inom polisen. Utskottet utgår från att detta sker när det är möjligt. Ansvaret för den ligger på Rikspolisstyrelsen. Utskottet vill också framhålla att en del av de kostnader som uppkommer vid stora evenemang är resultatet av förstärkning som lämnats från andra polismyndigheter. Vilka regler som skall gälla för fördelningen av dessa kostnader är en fråga för Rikspolisstyrelsen. Det pågår enligt vad utskottet inhämtat ett arbete med att ta fram riktlinjer för hur intern debitering skall ske när en polismyndighet lämnar förstärkning till en annan myndighet.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna Ju367 och Ju465 i här aktuella delar.

Polisförsörjningen m.m.

En ny polisiär grundutbildning startade vid Polishögskolan i Solna år 1998. Polisutbildning startades dessutom i Umeå år 2000 och i Växjö under år 2001. År 2002 antogs 770 studerande till polisutbildningen. Under år 2003 var motsvarande siffra 840, och under år 2004 har sammanlagt 1 057 studerande antagits.

I april 2002 startades dessutom en polisiär distansutbildning. Utbildningen riktade sig till civilanställda vid polismyndigheter, som hade en större andel civilanställda än de kunde finansiera. Försöket med distansutbildning föll väl ut. I oktober 2003 startades en reguljär polisutbildning på distans med 24 antagna studerande som är knutna till polismyndigheterna i Dalarna, Gävleborg, Uppsala, Värmland, Västmanland och Örebro. Under hösten 2004 antogs 48 studerande på distans. Dessa har anknytning till samma myndigheter som dem som började år 2003 med undantag för polismyndigheten i Värmland och med tillägg av polismyndigheterna i Skåne, Södermanland och Norrbotten. De som studerar på distans ingår i de ovan redovisade siffrorna avseende antalet antagna till polisutbildningen.

I ett stort antal motioner framhålls behovet av ytterligare en polisutbildning och i alla utom två, motionerna Ju489 (c) och Ju501 (fp), framförs önskemål om var den skall förläggas. Här rör det sig om Borås i motionerna Ju208 (m), Ju236 (c), Ju296 (s) och Ju492 (fp), Falun/Borlänge i motion Ju222 (m), Skövde i motion Ju375 (c, m, fp, kd), Värmland i motion Ju441 (kd), Malmö i motionerna Ju493 (s) och A350 (m, fp) samt Gävle i motion Ju307 (kd).

Utskottet har tidigare uttalat sig om liknande motionsyrkanden, senast i samband med behandlingen av budgetpropositionen för innevarande år (bet. 2003/04:JuU1 s. 47 f.).

Utskottet håller med motionärerna om att det behövs fler poliser. Ett av syftena med den föreslagna resursförstärkningen på 100 miljoner kronor är

också att göra det möjligt att under mandatperioden utbilda 4 000 nya poliser. Som utskottet tidigare påpekat är det en uppgift för Rikspolisstyrelsen att sköta personalförsörjningen inom polisväsendet. Utskottet har inhämtat att det inte pågår något arbete inom Justitiedepartementet som syftar till att inrätta ytterligare en polishögskola. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju208, Ju222, Ju236, Ju296, Ju307, Ju375, Ju441, Ju489, Ju492, Ju493, Ju501 samt A350 i nu behandlade delar.

Prioritering av olika slags brottslighet

I budgetpropositionen (utg.omr. 4, avsnitt 4.4.3) uttalar regeringen att vissa brottstyper på grund av sin karaktär skall uppmärksammas särskilt av polisen. En sådan typ av brott är våld mot utsatta grupper. Våldsbrott mot kvinnor, barn och gamla skall följaktligen uppmärksammas särskilt. Vidare skall ungdomsbrott ägnas särskild uppmärksamhet, liksom narkotikabrottslighet. Ytterligare en typ av brottslighet som nämns i detta sammanhang är den ekonomiska brottsligheten, som utgör ett hot mot samhällsekonomin, mot näringslivet och mot tillväxten. För att klara omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle är också arbetet mot miljöbrott av stor betydelse. Slutligen framhåller regeringen att det är grundläggande för ett demokratiskt samhälle att motverka främlingsfientlighet och annan negativ särbehandling av utsatta grupper. Regeringen anser därför att bekämpningen av brottslighet med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering skall uppmärksammas särskilt av polisen.

Frågan om prioritering av olika slags brottslighet lyfts fram i ett stort antal motioner. I motionerna Sk448 (kd) och So614 (fp) gäller detta illegal alkoholförsäljning medan motion So431 (mp) mer allmänt framhåller vikten av att bekämpa brott där alkohol finns med i bilden. I motion T399 (c) understryks vikten av att arbeta mot rattfylleriet.

Ökade insatser mot brott mot sexköpslagen efterfrågas i motionerna Ju249 (s) och Ju445 (fp). Motionärerna bakom Ju334 (s), Ju489 (c), U308 (kd) och Sf321 (m) efterfrågar satsningar mot människohandel.

Också åtgärder mot våldsbrott tas upp i några motioner. I motion Ju257 (m) gäller detta brott mot knivlagen, i motion Ju293 (fp) våld mot kvinnor, i motionerna Ju293 och Sf319 (båda fp) barnmisshandel. Motionärerna bakom motionerna Ju435 (s) och Ju448 (fp, v, c, mp) förordar insatser mot s.k. hedersbrott riktade mot homosexuella, bisexuella och transpersoner. Åtgärder för att bekämpa hatbrott riktade mot denna personkrets efterfrågas i motion Ju490 (alla partier). I motionerna Ju254 (s) och Ju332 (mp) understryks vikten av att hatbrott med islamofobiska förtecken bekämpas.

Ytterligare en kategori brott mot vilken det begärs särskilda insatser är brott som begåtts av s.k. djurrättsaktivister. Detta gäller motionerna Ju234 och Ju256 (båda c) samt motion Ju238 (m).

Särskilda åtgärder mot barnpornografi på Internet efterfrågas i motionerna Ju363 (kd, m, fp, c, v), Ju374 (c), So512 (kd) samt i motionerna 2003/04: Ju408 (fp) och 2003/04:So271 (kd).

I motionerna Ju486 (fp) och So507 (m) begärs åtgärder mot narkotikabrott.

I övrigt föreligger enstaka motionsyrkanden som framhåller vikten av att bekämpa någon viss form av brott. I motion Ju350 (v) gäller det miljöbrott, i motion Ju500 (fp) ungdomsbrott, i motion Ju501 (fp) mängdbrottslighet, i motion Ju357 (kd) brott mot judiska intressen, i motion N409 (fp) politiskt motiverade brott och i motion N400 (kd) brott som riktar sig mot småföretagare.

Utskottet delar regeringens uppfattning när det gäller kretsen av brott som skall ägnas särskild uppmärksamhet. Vidare konstaterar utskottet att flera av de brottstyper som lyfts fram i de nu behandlade motionerna omfattas av de kategorier som skall ägnas särskild uppmärksamhet. Detta gäller exempelvis de s.k. hatbrotten. Eftersom hatbrotten innebär angrepp på enskildas möjligheter att utöva sina grundläggande rättigheter utgör de brott som riktar sig mot rikets inre säkerhet och faller sålunda inom Säkerhetspolisens mandat. Att hedersbrott skall ägnas särskild uppmärksamhet följer av att de hör till kategorin våldsbrott.

I likhet med vad utskottet tidigare uttalat i denna fråga (senast bet. 2003/04:JuU1 s. 52) innebär det förhållandet att vissa brottstyper skall ägnas särskild uppmärksamhet, inte att annan brottslighet skall läggas åt sidan. Hur avvägningarna i fråga om insatser mot olika typer av brottslighet skall göras bör avgöras lokalt ute i polismyndigheterna inom ramen för statsmakternas prioriteringar. I sammanhanget kan erinras om att det följer av 3 kap. 1 § polisförordningen (1998:1558) att polisstyrelsen skall se till att polisarbetet bedrivs i enlighet med de prioriteringar och riktlinjer som riksdagen och regeringen lagt fast för polisverksamheten. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju234, Ju238, Ju249, Ju254, Ju256, Ju257, Ju293, Ju332, Ju334, Ju350, Ju357, Ju363, Ju374, Ju435, Ju445, Ju448, Ju486, Ju489, Ju490, Ju500, Ju501, Sk448, U308, Sf319, Sf321, So431, So507, So512, So614, T399, N400, N409 samt 2003/04:Ju408 och 2003/04:So271, allt i nu behandlade delar.

Myndighetssamverkan mot terrorism

Flera motioner tar upp frågan om ett förbättrat myndighetssamarbete för att bekämpa terrorismen. I motion Ju499 (fp) föreslås sålunda en rad åtgärder för att förbättra myndigheternas förmåga att bekämpa terrorism. Här handlar det bl.a. om att samordna de svenska underrättelsetjänsterna, att göra det möjligt för polisen att utnyttja Försvarsmaktens resurser samt om att förbättra beredskapen mot attentat. Liknande förslag framförs i motionerna Ju501 (fp), Ju352 (m) resp. Fö212 (m). En särskild myndighetsorganisation mot terrorism förordas i motion Ju287 (m). I motion Ju487 (fp) föreslås att tullen skall utnyttjas i kampen mot terrorismen. I motion Ju499 understryks också vikten av parlamentarisk kontroll i arbetet mot terrorismen. I motion Ju352 förordas även ett bättre samarbete mellan Säkerhetspolisen och Rikskriminalpolisen.

Utskottet vill inledningsvis slå fast att en av de kriminalpolitiska utmaningarna är att bekämpa terrorismen. Utvecklingen ställer nya krav på myn-

digheternas agerande när det gäller att möta våld och hot mot svenska intressen eller mot utländska intressen i Sverige. Även om hotbilden mot svenska intressen här i riket för närvarande är relativt låg, är det nödvändigt att det också i vårt land finns ett regelverk och en beredskap som gör det möjligt att ingripa på ett effektivt sätt mot hot och våldshandlingar av det slag som ingår i den nya hotbilden. Regelverket måste givetvis även för de nu aktuella fallen, som understryks i motion Ju499, vara utformat så att inte grundläggande rättssäkerhetsintressen åsidosätts. Utskottet delar alltså motionärernas uppfattning att det behövs åtgärder för att underlätta för myndigheterna att bekämpa terrorismen.

När det sedan gäller frågan om vilka åtgärder som kan behövas för att åstadkomma ett förbättrat myndighetssamarbete konstaterar utskottet till att börja med att det är en uppgift för polisen att förebygga och bekämpa brott och därmed också terroristattentat. Här vill utskottet också, i likhet med vad regeringen anför i budgetpropositionen, understryka att det är av största vikt att ett väl fungerande samarbete mellan Säkerhetspolisen och den öppna polisen upprätthålls. I denna del har också en del förändringar kommit till stånd sedan utskottet behandlade frågan senast (se bet. 2003/04:JuU1 s. 43 f). Här tänker utskottet bl.a. på den under år 2004 inrättade IT-incidenthanteringsfunktionen, vilken bemannas med personal från Säkerhetspolisen och Rikskriminalpolisen.

Frågan om hur polisens kompetens och resurser kan behöva kompletteras med insatser från andra myndigheter togs upp av den s.k. 11 septemberutredningen (SOU 2003:32). Utredningen föreslog bl.a. en lag om vissa befogenheter för Försvarsmakten under fredstid. I september 2004 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att fördjupa utredningens arbete (dir. 2004:119). I uppdraget ligger att överväga frågor om uppgifter, befogenheter, ledning och kompetens för berörd personal vid andra myndigheter och då särskilt Försvarsmakten. Uppdraget skall redovisas senast den 31 augusti 2005.

När det slutligen gäller frågan om parlamentarisk insyn delar utskottet motionärernas uppfattning såtillvida att en sådan insyn är av särskilt värde när det gäller känsliga verksamheter. I sammanhanget vill utskottet peka på att Registernämnden har till uppgift att bl.a. granska Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622) och att Försvarets underrättelsenämnd har till uppgift att följa underrättelsetjänsten inom Försvarsmakten och de övriga myndigheter som får bedriva försvarsunderrättelseverksamhet. Båda dessa nämnder har parlamentariska inslag.

Sammantaget innebär det anförda att utskottet inte nu ser något behov av uttalanden från riksdagens sida i de frågor som tas upp i motionerna. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju287, Ju352, Ju487, Ju499, Ju501 och Fö212 i här aktuella delar.

Åklagarväsendet

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt redogörs för åklagarväsendets resultat under verksamhetsåret 2003. Utskottet delar regeringens bedömning att åklagarväsendet i stort nått sina verksamhetsmål. Inom vissa områden krävs emellertid ytterligare insatser. I avsnittet tar utskottet vidare ställning till vilken inriktning åklagarväsendet bör ha under år 2005. Utskottet behandlar också motionsyrkanden rörande Eurojust, användning av strafföreläggande och utredningsplikt angående våld mot barn. Utskottet avstyrker motionsyrkandena. Se reservationerna 9–11 samt det särskilda yttrandet 11.

Inledning

Det övergripande målet för åklagarverksamheten är att se till att den som har begått brott lagförs.

Åklagarens huvuduppgifter är att leda förundersökningar, fatta beslut i åtalsfrågor och föra talan vid domstol. Inom ramen för förundersökningsledningen beslutar åklagaren om personella och reella tvångsmedel av integritetskränkande natur såsom anhållande, kroppsbesiktning, reseförbud och husrannsakan. Åklagaren kan också begränsa eller lägga ned en förundersökning. Andra viktiga uppgifter som ankommer på åklagaren är att under vissa förutsättningar utfärda strafförelägganden och besluta om åtalsunderlåtelse.

Central förvaltningsmyndighet för åklagarväsendet är Riksåklagaren (RÅ). Åklagarväsendets organisation i övrigt består av åklagarmyndigheterna i Stockholm, Linköping, Malmö, Göteborg, Västerås och Umeå, var och en under ledning av en överåklagare. Vid dessa myndigheter finns åklagarkammare. I sammanhanget bör nämnas att riksdagen för närvarande bereder ett regeringsförslag om en ny åklagarorganisation (prop. 2004/05:26).

Ekobrottsmyndigheten svarar för ekobrottsbekämpningen i Stockholms län, Skåne län, Västra Götalands län, Hallands län, Gotlands län och Blekinge län. Av instruktionen för Ekobrottsmyndigheten framgår att myndigheten dels är en åklagarmyndighet, dels en central förvaltningsmyndighet under regeringen.

Resultatuppföljning

Inledning

Åklagarväsendets resultat för år 2003 skall ses mot bakgrund av de mål och prioriteringar som gällde för verksamheten. Enligt dessa skulle lagföringen öka samt kvaliteten på brottsutredningsverksamheten och processföringen höjas. Antalet avslutade ärenden skulle uppgå till minst det antal som kom in.

Genomströmningstiderna skulle vara fortsatt korta, och enhetligheten i rättstillämpningen skulle öka.

Ekobrottsmyndigheten har till uppgift att utreda och lagföra ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndigheten har också nationellt samordningsansvar för att bekämpa ekobrott. Det innebär bl.a. att Ekobrottsmyndigheten skall driva utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet inom ekobrottsområdet när det gäller att initiera och samordna aktiva insatser tillsammans med andra myndigheter.

I det följande beskrivs först åklagarorganisationens resultat jämfört med regeringens bedömning med fokus på de nu angivna målen. Därefter beskrivs Ekobrottsmyndighetens resultat på motsvarande sätt. Avslutningsvis redovisar utskottet sin uppfattning.

Åklagarorganisationen

Av årsredovisningen för år 2003 framgår bl.a. följande.

Åklagarorganisationen har liksom tidigare år använt stora resurser till att bekämpa vålds- och narkotikabrott, ekonomisk brottslighet, miljöbrottslighet och andra prioriterade brott. Av samtliga brottmålsärenden avsåg sammanlagt 29 % dessa brottstyper. Åklagarorganisationen förbrukade 377 miljoner kronor, eller ca 49 % av de totala resurserna, för att bekämpa dessa brottstyper.

Åklagarorganisationens balans delas traditionellt in i tre grupper – polis-, åklagar- och domstolsbalans – vilka speglar de tre processtegen i åklagarverksamheten, dvs. förundersökningsledning, beslut i åtalsfrågan och processföring. Under år 2003 ökade det totala antalet balanserade ärenden med ungefär 700 (se tabell).

Åklagarorganisationens balanser 1999–2003

År	Polisbalans	Åklagarbalans	Domstolsbalans	Total balans
1999	22 294	13 844	25 511	61 649
2000	22 015	7 486	25 227	54 728
2001	22 374	6 768	24 978	54 120
2002	23 017	7 081	23 319	53 417
2003	22 994	7 327	23 803	54 124

Som framgår berodde ökningen bl.a. på att domstolsbalansen ökade med närmare 500 ärenden. Polisbalansen minskade medan åklagarbalansen ökade något. Under år 2003 avslutade åklagarna 3 311 fler ärenden än vad som kom in (se tabell).

Åklagarorganisationens ärendeutveckling 1999–2003

År	Inkomna ärenden	Avslutade ärenden
1999	178 865	187 456
2000	167 899	180 034
2001	166 798	171 923
2002	170 908	174 939
2003	178 363	181 674

Antalet inkomna och avslutade ärenden ökade jämfört med föregående år.

När det gäller andelen misstänkta som blivit lagförda i förhållande till samtliga misstänkta som blivit föremål för beslut (exklusive ekobrott) ökade denna något under år 2003 jämfört med år 2002 (se tabell).

Antal misstänkta personer som lagförts åren 1999–2003

År	Misstänkta	Lagförda	Andel
1999	187 863	114 175	61 %
2000	187 159	115 832	62 %
2001	180 445	108 597	60 %
2002	182 280	108 351	59 %
2003	188 318	113 491	60 %

Den genomsnittliga genomströmningstiden från färdig förundersökning till beslut i åtalsfrågan (inklusive ekobrott) var fortsatt 26 dagar (se tabell). Ledningen av förundersökningen i ärenden som inte är av enkel beskaffenhet skall övertas av åklagaren så snart någon skäligen kan misstänkas för brott.

Genomströmningstid 1999–2003

År	Genomströmningstid från det att förundersökningen blev åklagarledd till avslutande beslut av åklagare	Genomströmningstid avseende tid från färdig förundersökning till beslut i åtalsfrågan
1999	125 dagar	53 dagar
2000	116 dagar	48 dagar
2001	112 dagar	29 dagar
2002	96 dagar	26 dagar
2003	98 dagar	26 dagar

Andelen beslut som medför lagföring (väckt åtal, strafföreläggande och åtalsunderlåtelse) av det totala antalet beslut som fattades om brottsmisstankar i

färdiga förundersökningar kvarstod under år 2003 vid 88 %, dvs. samma siffra som år 2002, jämfört med drygt 86 % under år 2001. Samtidigt kan noteras att det totala antalet beslut om brottsmisstankar i färdiga förundersökningar ökat med drygt 5 000 beslut (se tabell).

Lagföring 1999–2003

År	Åtal väckt	Strafföreläggande	Åtalsunderlåtelse	Åtal ej väckt	Beslut om brottsmisstankar ¹
1999	160 649	54 842	31 328	50 834	297 653
2000	167 280	49 340	32 492	48 601	297 713
2001	166 152	44 037	28 276	37 261	275 726
2002	164 102	42 918	25 381	32 182	264 583
2003	169 114	45 701	25 214	31 270	271 299

¹ Totalt antal beslut i färdiga förundersökningar

Med brottsmisstankar menas en till åklagaren inkommen misstanke om en lagöverträdelse. Ett ärende kan innehålla en eller flera misstänkta och en eller flera brottsmisstankar. Om två personer är misstänkta för samma lagöverträdelse registreras två brottsmisstankar. Totalt fattades 405 898 beslut om brottsmisstankar år 2003. Denna siffra inkluderar beslut enligt tabellen ovan och dessutom beslut under förundersökningen som innebär att misstanken inte utreddes vidare. Detta skedde i omkring 135 000 fall.

Det totala antalet brottsmisstankar som polisen överlämnade till åklagarorganisationen uppgick till ca 474 000. Det var en ökning med ca 14 000 brottsmisstankar eller knappt 3 %. Samtidigt avslutade åklagarna ca 8 000 fler brottsmisstankar än vad som kom in. Det är ett något bättre resultat än året innan.

Regeringen anför att det är tillfredsställande att åklagarna har kunnat behålla de senaste årens korta genomströmningstider trots att ärendinflödet från polisen ökat.

Åklagarorganisationen nådde under år 2003 verksamhetsmålet att avsluta fler brottsmisstankar än vad som kom in.

Under perioden 1997–2003 har åklagarorganisationen haft en lagföringskapacitet på ca 60 % (mätt i andelen lagföringsbeslut avseende brottsmisstankar i förhållande till det totala antalet beslut avseende brottsmisstankar, som år 2003 var 405 898). I ett längre perspektiv är, vilket regeringen tidigare uttalat, en lagföringsandel på 60 % ett alltför lågt resultat.

När det gäller åklagarnas arbete med de prioriterade områdena kan anföras följande.

Vad gäller våldsbrott var lagföringsandelen i färdiga förundersökningar fortsatt hög under år 2003 (84 %). Denna siffra beträffande färdiga förundersökningar kan tyckas hög och sammanhänger med att förundersökningen som

regel avslutas tidigare om bevisläget är dåligt. I förhållande till samtliga misstänkta var lagföringsandelen densamma som 2002 (44 %). De tre senaste åren har lagföringsandelen varit i stort sett oförändrad. En orsak till att många våldsbrottsärenden skrivs av är enligt Riksåklagaren att bevissvårigheterna i allmänhet är större i sådana utredningar än i andra. Det kan dock konstateras att antalet lagförda personer ökade med 400 till 13 800.

Åklagarorganisationen har under en följd av år satsat stora resurser på att bekämpa våld mot kvinnor och barn, s.k. familjerelaterat våld. Det rör sig bl.a. om inrättande av särskilda familjevåldsenheter och om genomförande av vissa särskilda utbildnings- och metodinsatser. Lagföringen, mätt som andelen avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring, var avseende våld mot kvinnor 32 % och våld mot barn 24 %. På detta område var genomströmningstiderna korta.

Under år 2003 meddelade åklagare 3 741 besöksförbud, vilket var en ökning med ca 300 beslut jämfört med året innan. I sammanhanget kan nämnas att det år 2000 meddelades 3 054, år 2001 meddelades 3 184 och år 2002 meddelades 3 455 besöksförbud.

Utredningar om grov, gränsöverskridande narkotikabrottslighet handläggs vid de internationella åklagarkamrarna. Lagföringsandelen i färdiga förundersökningar om narkotikabrott var oförändrat hög (90 %). Viktiga komponenter för att uppnå det resultatet har varit det specialist- och utvecklingsarbete som bedrivits sedan flera år.

Åklagarorganisationen fortsatte under år 2003 sina ansträngningar för att förbättra bekämpningen av s.k. hatbrott. I riktlinjerna för denna brottskategori betonas starkt vikten av att motivbilden utreds och klarläggs under förundersökningen. Riksåklagarens arbete med utbildning samt informations- och kunskapsspridning inom detta område har fortsatt under år 2004.

När det gäller hets mot folkgrupp var andelen lagföringar i förhållande till samtliga beslut 25 %, vilket var en ökning jämfört med år 2002 och år 2001 (ca 21 %). Lagföringsandelen av det totala antalet beslut avseende brottsmisstankar om olaga diskriminering var fortsatt mycket låg (1 %). Enligt Riksåklagaren kan detta i huvudsak antas bero på att åklagaren bedömt att det inte kunnat bevisas att det huvudsakliga motivet varit att kränka en person på det sätt som anges i straffbestämmelsen om olaga diskriminering.

Vad gäller miljöbrottslighet kom det under år 2003 in knappt 3 100 miljöbrottsärenden, samtidigt som ca 3 900 ärenden avslutades. Vid utgången av året fanns det ca 2 700 ärenden i balans, varav knappt 2 500 hos polisen för utredning. Andelen avslutade misstankar om brott mot miljön som ledde till lagföring var 12 % av samtliga brottsmisstankar, vilket är en minskning med 9 procentenheter jämfört med år 2002.

Regeringen finner det positivt att Riksåklagaren och åklagarmyndigheterna har vidareutvecklat kompetens och arbetsmetoder för att bättre kunna bekämpa våldsbrott mot kvinnor och barn, narkotikabrott samt brott med rasistiska och främlingsfientliga inslag. Det är angeläget att öka lagföringsandelen beträffande dessa brottstyper.

Regeringen ser med oro på att antalet våldsbrottsärenden har ökat de senaste åren. Lagföringsandelen har dock inte ökat trots att stora resurser läggs på denna brottstyp. Det är angeläget att polisen och åklagarna förbättrar sin förmåga att klara upp våldsbrott. Riksåklagaren avser också att vidta en rad åtgärder för att öka lagföringen, bl.a. kompetens- och kvalitetsutveckling samt ett förbättrat samarbete med polisen. Regeringen har förståelse för att det kan ta tid för dessa åtgärder att ge utslag i statistiken men avser att följa utvecklingen på detta område.

Lagföringsandelen avseende miljöbrott har nästan halverats. Antalet personer som lagförts för miljöbrott har minskat från 614 till 427. Den minskade lagföringen förklaras av den åtalsprövningsregel som infördes den 1 september 2003. Regeln innebär att om miljöstraffsavgift utgår för överträdelsen skall åtal väckas endast om det är påkallat från allmän synpunkt. Samma regel skall tillämpas även när det gäller frågan om förundersökning skall inledas. Den sjunkande lagföringen synes därmed vara i linje med lagstiftarens strävan. Detta skapar också möjlighet för miljöåklagarna att i framtiden ägna ökad kraft åt den allvarliga miljöbrottsligheten.

Som anförts ovan är det Ekobrottsmyndigheten som primärt har uppgiften att svara för ekobrottsbekämpningen i Stockholms, Gotlands, Blekinge, Skåne, Hallands och Västra Götalands län. Ekobrottsbekämpningen i övriga län ansvarar åklagarmyndigheterna för. Vid åklagarmyndigheten i Stockholm finns en särskild organisation för nationell korruptionsbekämpning. Även Ekobrottsmyndigheten handlägger ärenden rörande korruption i vissa fall. Ekobrottsmyndighetens verksamhet redovisas nedan, men först något om åklagarmyndigheternas utredning och lagföring av ekobrott.

Inom åklagarmyndigheterna uppgick andelen brottsmisstankar om ekobrott som lett till lagföring till 33 % av samtliga brottsmisstankar 2003, jämfört med 32 % under år 2002 och 36 % under år 2001. Det kom in drygt 1 500 ärenden, vilket är en minskning med ca 70 ärenden. Det totala antalet balanseerade mål ökade något. Genomströmningstiden från färdigt förundersökningsprotokoll till beslut i åtalsfrågan minskade till 81 dagar jämfört med 90 dagar under år 2002 och 77 dagar under år 2001.

Riksåklagaren samordnar åklagarverksamheten som avser internationellt rättsligt samarbete. Arbetet sker i nära samverkan med centralmyndigheten för det straffrättsliga samarbetet vid Justitiedepartementet. Riksåklagaren samordnar också den svenska delen av det europeiska rättsliga nätverket (EJN) och den svenska delen av Eurojust.

Vid varje internationell åklagarkammare finns kontaktpunkter i det europeiska rättsliga nätverket. Under år 2003 har Riksåklagaren även utsett dessa åklagare att vara nationella kontaktpunkter för Eurojust. Därigenom har de olika funktionerna EJN och Eurojust samordnats. Åklagarna vid dessa kamrar samarbetar också med Europol. Vid de internationella kamrarna handläggs även ärenden som rör grov, gränsöverskridande brottslighet.

Riksåklagaren har upprättat en rättsutvecklingsplan för sitt arbete i Högsta domstolen. I planen redogörs för de frågor som bedöms ha betydelse för

rättsutvecklingen och enhetligheten i rättstillämpningen. Planen revideras fortlöpande. Under år 2003 överklagade riksåklagaren 20 domar till Högsta domstolen. Dessa har bl.a. avsett tillämpning av narkotikastrafflagen, värdet av överskottsinformation som bevisning och bevisvärdet av DNA-profiler samt påföljden för grova våldsbrott bl.a. mot barn.

Riksåklagaren gjorde i februari 2003 en framställning till Justitiedepartementet där det föreslogs att kravet på prövningstillstånd i Högsta domstolen även skulle omfatta Riksåklagaren (dnr Ju2003/1349/Å). En lagändring trädde i kraft den 1 juli 2004.

Vid slutet av år 2003 fanns 718 åklagare inom åklagarorganisationen. Motsvarande siffra från åren 2001 och 2002 var 728 respektive 706. Antalet åklagare hade således ökat med 12. Antalet anställda för ledning och administration uppgick år 2003 till 319, vilket var en minskning med 8. Av ekonomiska skäl införde Riksåklagaren anställningsstopp under 2003 års första månader. Efter det att de ekonomiska förutsättningarna sedan förbättrats återupptogs rekryteringen av åklagare och 31 åklagaraspiranter antogs. Även utbildningen påverkades negativt men kunde återupptas och i huvudsak genomföras som planerat.

Den totala sjukfrånvaron var 3,5 % eller 13,7 dagar, vilket innebar en ökning i förhållande till år 2002 med 3,5 dagar.

Ekobrottsmyndigheten

Ekobrottsmyndighetens resultat för år 2003 skall ses mot bakgrund av de mål och prioriteringar som gällde för verksamheten. Enligt dessa skulle fler brott leda till lagföring och kvaliteten höjas på brottsutredningsverksamheten och processföringen.

Ekobrottsmyndigheten avslutade 3 758 ärenden under år 2003, vilket är en ökning jämfört med år 2001 och år 2002. Det totala antalet balanserade ärenden ökade med 3 stycken från år 2002. Antalet inkomna ärenden ökade från 3 475 år 2002 till 3 737 år 2003, dvs. med 8 %. Konkursförvaltare och skattemyndigheter stod för 74 % av alla ärenden som kom in till Ekobrottsmyndigheten år 2003.

Av tabellen nedan framgår utvecklingen av inkomna och avslutade ärenden samt myndighetens totala balans.

Ekobrottsmyndighetens ärendeutveckling 1999–2003

År	Inkomna ärenden	Avslutade ärenden	Total balans
1999	2 544	2 336	3 826
2000	2 440	2 744	3 442
2001	3 019	2 791	3 702
2002	3 475	3 355	3 845
2003	3 737	3 758	3 848

Ekobrottsmyndighetens lagföringsandel var 28 % av det totala antalet avslutade ärenden, oförändrat från år 2002 och något högre än år 2001 (26 %). Lagföringsandelen när det gäller de särskilt krävande ärendena minskade däremot från 68 % av det totala antalet avslutade ärenden inom denna kategori under år 2001 till 48 % under år 2002 och 46 % år 2003.

Av tabellen nedan framgår utvecklingen av lagföringen (åtal, strafföreläggande och åtalsunderlåtelse) samt beslut som innebär att lagföring inte sker hos Ekobrottsmyndigheten.

Ekobrottsmyndighetens lagföring 1999–2003

År	Åtal	Strafföreläggande	Åtalsunderlåtelse	Beslut som innebär att lagföring inte sker	Totalt antal beslut om brottsmisstankar
1999	1 529	166	49	4 857	7 748
2000	1 604	480	60	5 594	8 909
2001	1 168	307	21	5 044	7 897
2002	1 822	337	19	6 095	9 591
2003	1 524	392	20	6 437	9 836

Med beslut som innebär att lagföring inte sker avses beslut som innebär att förundersökning inte inleds (2 808) respektive läggs ned (3 156) eller att åtal inte väcks (473). Siffrorna inom parentes avser år 2003. I det totala antalet beslut om brottsmisstankar som redovisas i tabellen ovan ingår även beslut som inte avser lagföring, t.ex. beslut om överlämnande av ärende till annan åklagarmyndighet, och som således inte skall ingå i underlaget för beräkning av lagföringsandelen. Lagföringsandelen vad gäller avslutade brottsmisstankar uppgick till 23 % under år 2003. Motsvarande siffra för år 2002 var knappt 26 %.

Det genomsnittliga medelvärdet för genomströmningstiden från brottsmälan till beslut i åtalsfrågan avseende hela Ekobrottsmyndigheten minskade från 523 till 496 dagar. Om mediantiden i stället beräknas, minskade genomströmningstiden från 298 dagar till 294 dagar, dvs. med ca 1,3 %. Det bör påpekas att dessa siffror inte är jämförbara med dem för det övriga åklagarväsendet som mäter genomströmningstid från färdigt förundersökningsprotokoll och inte från brottsmälan.

I tabellen nedan framgår utvecklingen av medelvärdet för genomströmningstiden för tiden från anmälan till beslut och för tiden från färdigt förundersökningsprotokoll till beslut avseende brottsmisstankar.

Ekobrottsmyndighetens genomströmningstider 1999–2003

År	Från anmälan till beslut rörande brottsmisstanke	Från färdigt förundersökningsprotokoll till beslut
1999	458 dagar	169 dagar
2000	528 dagar	199 dagar
2001	533 dagar	130 dagar
2002	523 dagar	249 dagar
2003	496 dagar	181 dagar

Enligt regeringen uppfylldes målet att lagföringen skulle öka då antalet ärenden som lett till lagföring är fler än föregående år, även om lagföringsandelen är oförändrad. Det bör påpekas att denna siffra inte är jämförbar med lagföringsandelen hos åklagarorganisationen där de ärenden som avslutats inom polisen inte ingår i statistiken.

Målet att antalet avslutade ärenden skall uppgå till minst det antal som kommit in uppfylldes. Skillnaden mellan antalet avslutade och antalet inkommande ärenden var visserligen litet, 21 ärenden. Detta måste dock ses mot bakgrund av att ärendeinflödet till Ekobrottsmyndigheten fortsatte att öka under året.

Målet att tiden från brottsanmälan till åklagarbeslut skall förkortas har uppfyllts.

Ekobrottsmyndigheten har under år 2003 deltagit i såväl bilateralt som multilateralt finansierade rättsbiståndsprojekt.

Ekobrottsmyndigheten ansvarar för samordningen i Sverige av skyddet av EU-medel.

I slutet av år 2003 var det genomsnittliga antalet anställda vid Ekobrottsmyndigheten 396 personer. Av dessa var 29 chefer, 72 åklagare, 173 poliser, 36 ekorevisorer, 57 administratörer och 29 övriga.

För Ekobrottsmyndigheten har sjukfrånvaron minskat jämfört med föregående år. Den uppgick år 2003 till 3,16 % eller 7,5 dagar.

Utskottets överväganden

Utskottet kan i likhet med regeringen konstatera att åklagarorganisationen och Ekobrottsmyndigheten uppfyllt de flesta mål för verksamheten som ställts upp. Det gäller t.ex. målen att avsluta fler ärenden än vad som kom in och att genomströmningstiderna skulle vara fortsatt korta. Lagföringsandelen, som kan beräknas på flera olika sätt, förändrades inte i någon större omfattning.

Det är positivt att åklagarorganisationen vidareutvecklar sina insatser för att bekämpa vissa prioriterade typer av brott, och utskottet anser att det är angeläget att detta arbete fortsätter med oförminskad kraft.

Även Ekobrottsmyndigheten har enligt regeringens bedömning nått upp till flera av de uppsatta målen. Enligt utskottet har inget framkommit som talar

mot denna bedömning. Bland annat har genomströmningstiden från brottsmålan till beslut minskat, vilket talar för att utvecklingen går åt rätt håll. Det ökade antalet balanserade ärenden kan delvis förklaras med att antalet inkomna ärenden ökade kraftigt under år 2002.

Sammanfattningsvis har utskottet inte funnit något som motsäger regeringens bedömning av myndigheternas resultat.

Verksamhetsinriktning år 2005

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag för Åklagarorganisationen med 819 874 miljoner kronor och för Ekobrottsmyndigheten med 333 622 miljoner kronor.

Det övergripande målet för verksamhetsområde 2 Utredning och lagföring är att verksamheten skall bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet och kvalitet och att fler brott skall leda till lagföring.

I budgetpropositionen anförs att det är angeläget att åstadkomma en bättre och mera hållbar brottsutredningsverksamhet. För att åstadkomma detta är det angeläget att åklagarväsendet tillsammans med polisen fördjupar sitt samarbete och oftare samordnar sina insatser på området så att de samlade resurserna används på ett effektivt sätt.

Allmänt gäller att ett totalt rättskedjerspektiv skall få större genomslag. Det gäller samarbete med myndigheter i andra länder, samarbete med inhemska myndigheter och samarbete på lokal och regional nivå inom varje myndighetsstruktur.

Åklagarväsendet skall intensifiera sina insatser för att effektivisera det operativa brottsutredningsarbetet. Syftet är att utveckla arbetsformer och arbetsmetoder som kan medföra hög lagföring och korta genomströmningstider. Förslaget till ny organisation som nämnts ovan innebär bl.a. inrättande av nationella utvecklingscentrer för vissa brottstyper, bl.a. vålds- och sexualbrott. Härigenom blir det möjligt med än större kraftsamling vad gäller kompetens- och metodutveckling.

Enligt utskottets mening är det inte ändamålsenligt att ytterligare förkorta de redan korta genomströmningstiderna. Målet måste i stället vara att bibehålla de senaste årens goda resultat. Däremot måste arbetet med att öka lagföringen fortsätta med oförminskad styrka samtidigt som förmågan att bekämpa den prioriterade brottsligheten stärks.

Åklagarväsendet skall även liksom hittills arbeta för att förebygga den ekonomiska brottsligheten.

Det finns utrymme för ytterligare resultatförbättringar när det gäller ekobrottsbekämpning. Åklagarorganisationens arbete med att höja effektiviteten i den ekobrottsbekämpande verksamheten måste fortsätta. Det är vidare angeläget att åklagarsamarbetet i Eurojust utvecklas för att ytterligare kunna förstärka den operativa brottsutredningsverksamheten som åklagare och poliser ansvarar för i respektive medlemsland i EU. Eurojust bör vara ett samsarbetsorgan som regelmässigt tas i anspråk av nationella brottsbekämpande

myndigheter för att driva brottsutredningar om organiserad gränsöverskridande brottslighet framåt.

Att även Riksåklagaren numera måste ansöka om prövningstillstånd i Högsta domstolen medför att Riksåklagarens rättsutvecklingsarbete underlättas och det kan förväntas att fler angelägna straff- och processrättsliga frågor i framtiden kommer att prövas av Högsta domstolen.

Det är inte tillfredsställande att sjukfrånvaron på statliga arbetsplatser ökar. För åklagarorganisationens del är det främst frånvaro på grund av korttids-sjukskrivning som ökat. Utskottet noterar att omfattande åtgärder i form av friskvård och hälsokontroller har vidtagits för att komma till rätta med situationen.

Ekobrottsmyndigheten har ett nationellt ansvar för bekämpningen av ekobrott. Det är angeläget att myndigheten med kraft vidareutvecklar sin kapacitet och effektivitet för att i samverkan med rättsväsendets andra myndigheter och övriga aktörer ytterligare intensifiera bekämpningen av den grova brottsligheten. Det är vidare angeläget att Ekobrottsmyndigheten med kraft fortsätter att fokusera på att överlag höja sin lagföring.

Ekobrottsmyndigheten ansvarar för samordningen i Sverige av skyddet av EU-medel och har här en central och viktig funktion. Det är positivt att myndighetens insatser på området har vidareutvecklats och utökats under året. Dock erfordras ytterligare samordning och erfarenhetsutbyte såväl nationellt som internationellt.

Sedan den 1 januari 2004 har Ekobrottsmyndigheten möjlighet att bedriva kriminalunderrättelseverksamhet på samma sätt som inom polisorganisationen. I kombination med de åtgärder som myndigheten vidtagit på området ger detta avsevärda möjligheter att utveckla och förbättra det brottsförebyggande arbetet.

Utskottet kommer senare i höst att ta ställning till regeringens skrivelse (2003/04:178) Handlingsplan mot den ekonomiska brottsligheten. Av skrivelsen framgår att regeringen önskar utveckla Ekobrottsmyndigheten till en spjutspets mot den ekonomiska brottsligheten. I budgetpropositionen anför regeringen att man bl.a. av detta skäl nu avser att se över Ekobrottsmyndighetens verksamhet avseende organisation, geografiska och sakliga ansvarsområden samt formerna för samverkan. Mot den bakgrunden bör motion Ju206 (m) där det begärs att Ekobrottsmyndighetens verksamhetsområde skall utsträckas till hela landet inte föranleda någon åtgärd från riksdagen. Detsamma gäller Ju472 (kd) där det anförts att Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde skall begränsas till särskilt avancerade ekobrott m.m.

Övriga frågor

Större befogenhet för Eurojust

I motion Ju339 (fp) understryks behovet av flera särskilda samverkande enheter med åklagare och poliser och ett intensifierat internationellt åklagar-

samarbete bl.a. genom att Eurojust ges ökade befogenheter för att kunna beordra – inte bara uppmana – medlemsländerna att vidta åtgärder.

En departementspromemoria angående ökade befogenheter för Eurojust förbereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Enligt planerna skall en proposition som bl.a. behandlar denna fråga läggas fram under hösten 2005. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju339 i denna del.

Ökad användning av strafföreläggande

I motion Ju412 (fp) anförs att genomströmningstiderna kan förkortas om åklagarna ges större möjligheter att utfärda strafföreläggande avseende villkorlig dom och böter.

Möjligheten att utfärda strafföreläggande avseende villkorlig dom eller sådan påföljd i kombination med böter följer av rättegångsbalken. Där framgår att denna påföljd får föreläggas genom strafföreläggande i fall då det är uppenbart att rätten skulle döma till sådan påföljd. Påföljden kan inte användas för brott som har begåtts av någon som inte fyllt 18 år. Att ett personligt sammanträffande med åklagaren bör komma till stånd innan föreläggandet godkänns framgår av förordningen (1964:740) med föreskrifter för åklagare i vissa brottmål.

Utskottet konstaterar att det redan nu finns legala förutsättningar för den utökade användningen av strafföreläggande avseende villkorlig dom som det aktuella förslaget syftar till. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju412 i denna del.

Utredningsplikt avseende våld mot barn

I motion Ju376 (v) yrkas att Riksåklagaren skall undersöka om det föreligger missförhållanden när det gäller praxis angående inledande av förundersökning och väckande av åtal avseende våld och övergrepp mot barn.

Utskottet konstaterar att övergrepp på barn hör till de högst prioriterade ärendena men att brotten ofta är svåra att utreda. Brottutredningen kräver bl.a. kunniga förhållare och åklagare med särskild kompetens bl.a. om hur bevisvärdet av barns berättelser bör bedömas. Inom åklagarorganisationen har också gjorts stora satsningar för att få fler åklagare med särskild kompetens på detta område. Också samarbetet med polisens familjevårdsenheter har utvecklats vid vissa åklagarkammare.

Under år 2001 och 2002 uppdrog Riksåklagaren åt överåklagaren vid samtliga åklagarmyndigheter att utreda vissa frågor gällande sexuella övergrepp mot barn. Samtliga ärenden av aktuellt slag som inkommit till ett par av åklagarkammarna inom respektive åklagarmyndighet under ett visst år granskades. En sammanfattning av de iakttagelser som gjorts har lämnats till Riksåklagaren. Under våren 2003 genomförde Riksåklagaren – med de redovisade granskningarna som underlag – ett seminarium med samtliga överåklagare, vice överåklagare och kammarchefer för att öka deras insikt och förmåga att leda arbetet med att bekämpa sexuella övergrepp mot barn. En rad förslag till åtgärder lyftes fram av deltagarna. Riksåklagaren gav därefter i

en kompletterande verksamhetsplan för år 2003 åklagarmyndigheterna vissa uppdrag på detta område som skall redovisas den 31 december 2004.

Enligt förslaget till ny åklagarorganisation (prop. 2004/05:26) kommer rättslig utveckling, analys och uppföljning av rättstillämpningen, arbetsmetoder, kunskapsuppbyggnad m.m. i framtiden att ske inom ramen för fyra nationella utvecklingscentrum (prop. s. 12 f.). Syftet är enligt vad utskottet inhämtat från Riksåklagaren bl.a. att snabbare nå ut med nya arbetsmetoder i organisationen.

Det råder enligt utskottets mening inte något tvivel om det angelägna i att uppmärksamma formerna för åklagarnas handläggning av ärenden rörande sexuella övergrepp mot barn. Den föreslagna nya åklagarorganisationen innebär att sakkunskap inom olika brottsområden kommer att samlas på en plats för att därifrån kunna spridas till hela organisationen. Genom att även överprövningsverksamheten kommer att centraliseras på motsvarande sätt kommer eventuella missförhållanden snabbt att uppdagas. Detta bör kunna leda till en ökad enhetlighet i bedömningarna. Det bör också på sikt kunna leda till en förbättrad lagföring.

Mot bakgrund härav bör motion Ju376 inte nu föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker bifall till motionen.

Domstolsväsendet m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt redogörs för domstolsväsendets resultat under verksamhetsåret 2003. Utskottet delar regeringens bedömning att domstolsväsendet i stort fullgjort de mål som ställts upp för dess verksamhet. I avsnittet tar utskottet vidare ställning till vilka prioriteringar som bör ligga till grund för domstolsväsendets verksamhet år 2005. Utskottet behandlar också ett antal motionsyrkanden om Domstolsverkets ställning samt ett motionsyrkande om att lägga samman Högsta domstolen och Regeringsrätten. Utskottet hänvisar i denna del till tidigare ställningstaganden och föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Jämför reservationerna 12–13 samt det särskilda yttrandet 12.

Inledning

Domstolsväsendets uppgift är att utöva rättsskipning. Härtill kommer ett antal avgränsade uppgifter av mera rättsvårdande natur.

Domstolsverket är central förvaltningsmyndighet för de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna samt Rättshjälpsmyndigheten och Rättshjälpsnämnden.

Resultatuppföljning

I detta avsnitt behandlas resultatet av verksamheten inom domstolsväsendet under år 2003.

Det övergripande målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Verksamheten skall utgå från ett medborgarperspektiv. För domstolsväsendet gällde att mål och ärenden skulle handläggas på ett rättssäkert och effektivt sätt. Detta innebär att handläggningen skall vara korrekt, snabb och genomföras utan onödiga resurser. För att kunna bedöma hur väl detta mål uppfyllts redovisar regeringen ett antal resultatindikatorer, bl.a. antalet inkomna, avgjorda och balanserade mål samt omloppstider och balansernas åldersstruktur. Dessa resultatindikatorer används generellt för en beskrivning av domstolsväsendets resultat under år 2003.

År 2003 var femte året som regeringen fastställde särskilda verksamhetsmål för tingsrätterna, hovrätterna, länsrätterna och kammarrätterna. En förändring av verksamhetsmålen jämfört med föregående år var att en ny målkategori, övriga mål, infördes för länsrätterna och kammarrätterna. Kategorin övriga mål innefattar allt utom skatte- och socialförsäkringsmål.

De två högsta domstolsinstanserna, dvs. Högsta domstolen och Regeringsrätten, fastställde själva verksamhetsmålen för vissa mål- och ärendekategorier.

De uppställda verksamhetsmålen för tingsrätterna, hovrätterna, länsrätterna och kammarrätterna samt domstolarnas resultat framgår av tabell 4.3 i budgetpropositionen, utg.omr. 4, avsnitt 4.5.3. Tabellen återges i *bilaga 9*. I det följande kommenteras arbetsbelastningen och resultaten för respektive domstolsslag.

För *tingsrätternas* del ökade såväl antalet inkomna mål som antalet avgjorda mål något under år 2003. Även antalet mål i balans ökade något (se tabell).

Tingsrätternas målutveckling 1999–2003

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
1999	128 361	130 821	61 994
2000	129 847	129 202	62 639
2001	128 095	128 802	61 898
2002	129 924	131 168	60 351
2003	133 963	132 963	61 170

Av antalet balanserade mål var drygt 18 % äldre än ett år, vilket är en marginell förbättring jämfört med föregående år. Genomströmningstiderna har endast förbättrats marginellt.

Under år 2003 uppnådde tingsrätterna som grupp inte något av de tolv verksamhetsmål som regeringen ställt upp för tingsrätterna. Året innan uppnåddes ett mål. Jämfört med föregående år har resultatet förbättrats för fyra

verksamhetsmål, försämrats för fyra verksamhetsmål och är oförändrat för fyra verksamhetsmål. Det är dock en något större andel av tingsrätterna som klarat verksamhetsmålen år 2003 jämfört med år 2002.

Regeringens bedömning är att tingsrätternas sammantagna resultat för år 2003 får anses godtagbart. Även om den totala måluppfyllelsen är låg har förbättringar skett av flera resultatindikatorer jämfört med föregående år. Vid vissa tingsrätter ligger resultaten dock långt från målen. Regeringen förutsätter att lämpliga åtgärder vidtas.

Vad gäller *hovrätterna* ökade såväl antalet inkomna mål som antalet avgjorda mål. Antalet balanserade mål minskade (se tabell).

Hovrätternas målutveckling 1999–2003

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
1999	23 216	24 188	7 553
2000	22 170	22 287	7 436
2001	21 815	21 369	7 882
2002	22 342	21 926	8 117
2003	22 659	23 561	7 151

Av antalet balanserade mål var 12 % äldre än ett år, en försämring med 2 procentenheter jämfört med föregående år.

Hovrätterna uppnådde, i likhet med år 2002, två av sex verksamhetsmål för balanser som hade satts upp, total balans för tvistemål och antalet balanserade brottmål äldre än tolv månader. Resultatet för hovrätterna sammantaget har dock förbättrats för alla sex verksamhetsmålen avseende balanser jämfört med föregående år. På grund av en övergång till ett nytt statistiksystem m.m. saknas liksom föregående år ett samlat resultat vad gäller verksamhetsmålen för medianåldern.

Regeringen konstaterar bl.a. att fyra av hovrätterna klarar eller ligger i närheten av verksamhetsmålen för andelen balanserade brottmål respektive tvistemål. Sammantaget gör regeringen bedömningen att verksamhetsresultatet måste anses godtagbart.

För *länsrätternas* del kan konstateras att antalet inkomna mål och avgjorda mål ökade liksom antalet balanserade mål (se tabell).

Länsrätternas målutveckling 1999–2003

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
1999	88 308	100 487	34 876
2000	86 809	89 879	31 581
2001	84 626	84 833	31 374
2002	90 036	88 807	32 713
2003	94 024	91 922	34 939

Av antalet balanserade mål var ca 13 % äldre än 12 månader.

Länsrätterna gemensamt uppnådde tre av elva verksamhetsmål, bl.a. andelen balanserade skattemål äldre än tolv månader. Länsrätterna förbättrade även den totala balansen för skattemålen i förhållande till inkomna mål. Balanserna av skattemål äldre än sex månader har dock ökat. För socialförsäkringsmålen var resultatet i stort sett oförändrat jämfört med föregående år vad gäller balanserna. Medianåldern för avgjorda skatte- och socialförsäkringsmål har inte förändrats jämfört med år 2002.

Regeringen gör sammantaget bedömningen att verksamhetsresultatet får anses godtagbart. De ökade balanserna vid länsrätterna väcker dock oro inför kommande år och regeringen förutsätter att lämpliga åtgärder för att förbättra balanssituationen och korta handläggningstiderna vidtas.

När det gäller *kammarrätterna* ökade både antalet inkomna mål och antalet avgjorda mål. Antalet balanserade mål minskade (se tabell).

Kammarrätternas målutveckling 1999–2003

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
1999	26 497	27 423	22 166
2000	24 411	26 577	19 827
2001	22 014	24 308	17 568
2002	22 466	22 659	17 375
2003	23 191	23 832	16 578

Av antalet balanserade mål var 28 % äldre än 12 månader.

Kammarrätterna gemensamt uppnådde fyra av de numera tolv fastställda verksamhetsmålen, bl.a. vad gäller den totala balansen för skattemålen. Andelen skattemål äldre än sex månader ökade dock något samtidigt som andelen skattemål äldre än tolv månader är oförändrad. Resultatet för socialförsäkringsmålen har förbättrats vad gäller andelen mål äldre än tolv månader, men den totala balansen har ökat. Medianåldern för avgjorda skattemål har förbättrats men ligger långt ifrån verksamhetsmålet.

Regeringen konstaterar att situationen i kammarrätterna är fortsatt bekymmersam, även om det är positivt att det under år 2003 skett en klar antalsmässig förbättring vad gäller den totala skattemålsbalansen och antalet äldre skattemål i balans. Regeringen förutsätter att lämpliga åtgärder för att förbättra balanssituationen samt korta handläggningstiderna vidtas.

Vad gäller *Högsta domstolen* ökade både antalet inkomna mål och antalet avgjorda mål. Antalet balanserade mål ökade (se tabell).

Målutvecklingen i Högsta domstolen 1999–2003

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
1999	5 461	5 382	1 441
2000	4 862	5 165	1 138
2001	4 691	5 005	823
2002	4 717	4 487	1 050
2003	5 041	4 955	1 136

Av antalet balanserade mål var 13 % äldre än ett år, vilket var en ökning jämfört med året innan. Prövningstillstånd meddelades i 96 mål.

För Högsta domstolen gällde att domstolen själv hade att ställa upp verksamhetsmål. Jämfört med år 2002 har Högsta domstolen i vissa fall justerat sina verksamhetsmål för åldersfördelningen. Domstolen har emellertid i de flesta fall inte fullt ut uppnått sina verksamhetsmål, och målens åldersfördelning är något ogynnsammare med fler äldre mål än vid föregående årsskifte. Däremot har Högsta domstolen lyckats i sin ambition att minska antalet äldre mål, särskilt när det gäller de allra äldsta målen, dvs. de som är äldre än två år.

Enligt regeringen har den försämrade balanssituationen skett från en förhållandevis låg nivå och kan ses som ett resultat av Högsta domstolens strävan att öka antalet dispenserade mål. Regeringen anser att verksamhetsresultatet sammantaget måste anses tillfredsställande.

Vad slutligen gäller *Regeringsrätten* minskade såväl antalet inkomna mål som antalet avgjorda mål. Även antalet balanserade mål minskade (se tabell).

Målutvecklingen i Regeringsrätten 1999–2003

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
1999	8 666	8 393	8 875
2000	8 504	9 002	8 173
2001	7 691	8 561	7 246
2002	7 227	8 062	6 411
2003	7 046	7 098	6 359

Av antalet balanserade mål är 30 % äldre än ett år, vilket är en minskning jämfört med föregående år. Prövningstillstånd meddelades i 216 mål.

Även för Regeringsrätten gällde att domstolen själv hade att ställa upp verksamhetsmål. Av de nio uppsatta målen har Regeringsrätten nått tre.

Regeringen anser att målbalansen för regeringsrätten är för stor. Domstolen har i likhet med föregående år prövat vissa effektivitetshöjande åtgärder för att förbättra arbetsläget, men dessa åtgärder synes ännu inte ha fått fullt genomslag. Den något lägre målbalansen är till väsentlig del ett resultat av ett

fallande målinflöde under flera års tid. Sammantaget får verksamhetsresultatet anses godtagbart men regeringen förutsätter att lämpliga åtgärder för att förbättra balanssituationen och korta handläggningstiderna vidtas.

En sammanställning av tingsrätternas, hovrätternas, länsrätternas och kammarrätternas måluppfyllelse visar att de endast uppnår 9 av de 43 fastställda verksamhetsmålen (som anförts ovan har det beträffande två av målen inte varit möjligt att redovisa ett samlat resultat). I sammanhanget kan nämnas att resultaten varierar stort mellan enskilda domstolar inom respektive kategori.

Utskottet vill för sin del framhålla att de uppsatta verksamhetsmålen och redovisningen av måluppfyllelsen utgör ett värdefullt beslutsunderlag för riksdagen. Det är därför olyckligt att det för år 2003, liksom för år 2002, inte varit möjligt att redovisa vissa resultat. När det gäller själva måluppfyllelsen kan konstateras att den ökat jämfört med år 2002. Detta gäller oavsett om man ser till antalet uppfyllda verksamhetsmål eller hur resultaten för respektive mål förändrats.

Såvitt gäller tingsrätter och hovrätter finns det enligt utskottets mening ingenting som motsäger regeringens bedömning att domstolarnas sammanlagda resultat för år 2003 får anses godtagbart, även om resultaten för vissa verksamhetsmål försämrats. I sammanhanget bör beaktas att såväl antalet inkomna som antalet avgjorda mål ökat. Den pågående omorganisationen av tingsrättsorganisationen leder också till störningar av olika slag i det dagliga arbetet.

Utskottet utgår ifrån att de variationer i resultaten som föreligger mellan olika domstolar noga analyseras liksom vilka åtgärder som bör vidtas. Detta gäller inte minst tingsrätterna, där vissa domstolar ligger långt från de uppsatta målen.

Även vad gäller länsrätterna finns det enligt utskottets mening ingenting som motsäger regeringens bedömning att domstolarnas sammanlagda resultat för år 2003 får anses godtagbart. Visserligen har balanserna ökat, men såväl antalet inkomna som avgjorda mål har också ökat. Vidare är medianåldern för avgjorda skatte- och socialförsäkringsmål densamma som under föregående år.

Som regeringen anför är situationen vid kammarrätterna mer bekymmersam. Även om en viss resultatförbättring har skett är en medianålder för avgjorda skattemål på 17 månader under år 2003 klart otillfredsställande. Som utskottet har konstaterat tidigare kräver medborgarperspektivet att det vidtas åtgärder för att komma tillrätta med långa handläggningstider (bet. 2003/04:JuU1 s. 71 f.).

Sammantaget konstaterar utskottet också att den redovisade statistiken närmast tyder på att underrätterna har svårigheter att hålla jämn takt med det ökande inflödet av mål. Detta får till följd att balanserna ökar trots att också avverkningstakten gör det. En viss personalökning (se nedan) har inte kunnat ändra detta.

När det gäller de högsta instanserna är deras uppgift i instansordningen huvudsakligen begränsad till att svara för rättsbildningen. Resultatet av verksamheten i dessa organ bör snarast bedömas utifrån andra utgångspunkter än hur snabbt målen avgörs, även om tidsfaktorn inte kan frångämmas betydelse även i dessa fall. Utskottet kan i detta sammanhang konstatera att antalet avgjorda mål i Regeringsrätten kraftigt har minskat de senaste åren. De närmare orsakerna till denna minskning berörs inte i budgetpropositionen. Det framgår att Regeringsrätten har prövat vissa effektivitetshöjandeåtgärder för att förbättra arbetsläget men att dessa åtgärder ännu inte synes ha fått fullt genomslag. Utskottet utgår ifrån att utvecklingen kommer att följas och att lämpliga åtgärder vidtas för att förbättra balanssituationen.

Sammanfattningsvis är helhetsintrycket positivt, även om det främst beträffande de allmänna förvaltningsdomstolarna finns vissa problem.

Rättshjälpsmyndigheten skall snabbt och korrekt hantera rättshjälpsfrågor. Antalet ansökningar hos myndigheten har minskat något till ca 2 000. Omloppstiden beträffande beslut i rättshjälpsfrågan har gått ner jämfört med år 2002 och är nu fem dagar.

Rättshjälpsmyndigheten och Rättshjälpsnämnden är sedan den 1 mars 2004 knutna administrativt till Sundsvalls tingsrätt respektive Hovrätten för Nedre Norrland. De kvarstår dock som självständiga myndigheter.

Regeringen anser att målet för Rättshjälpsmyndigheten att handläggningen skall vara rättssäker och effektiv får anses väl uppfyllt.

Det finns enligt utskottets mening ingenting som motsäger denna bedömning.

När det gäller *hyres- och arrendenämnderna* ökade antalet inkomna ärenden något samtidigt som antalet avgjorda ärenden minskade med en dryg procent. Antalet balanserade ärenden ökade något.

Det finns i dag tolv hyresnämnder och lika många arrendenämnder. I budgetpropositionen föreslår regeringen att de mindre nämnderna bör samordnas administrativt med tingsrätterna på respektive kansliort. Antalet hyresnämnder respektive arrendenämnder bör minskas från tolv till åtta genom att verksamheterna vid nämnderna i Växjö, Örebro, Gävle och Luleå förs till övriga nämnder. Målsättningen är att förändringarna skall vara genomförda senast den 1 januari 2006.

Regeringen avser att återkomma med förslag till nödvändiga lagändringar med anledning av dessa förändringar. Inom Justitiedepartementet bereds vidare ett förslag till effektivare förfarande vid hyres- och arrendenämnderna.

Regeringen anser att målet för hyres- och arrendenämnderna att handläggningen skall vara rättssäker och effektiv har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt.

Det finns enligt utskottets mening ingenting som motsäger denna bedömning.

Domstolsverket skall i administrativt hänseende leda och samordna verksamheten inom domstolsväsendet samt se till att verksamheten bedrivs effektivt. Verket skall skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målen för

verksamhetsområdet, bl.a. genom en effektiv och ändamålsenlig resursfördelning. Verket har tagit initiativ till utveckling av verksamheten i olika hänseenden samt stöttat och underlättat genomförandet av initiativ som tagits av enskilda domstolar. Utvecklingsarbetet fokuseras främst på fyra områden – domstolsorganisationen, införandet av verksamhetsstödet Vera, generationsväxlingen samt domstolsadministrationen.

I regleringsbrevet för budgetåret 2003 tilldelades Domstolsverket drygt 107 miljoner kronor i anslag.

Regeringens uppfattning om Domstolsverkets resultat år 2003 redovisas inte särskilt i budgetpropositionen. Enligt uppgift från Justitiedepartementet är bakgrunden främst att resultatbedömningen numera tar sikte på verksamhetsområden, i det här fallet den dömande verksamheten.

Utskottet konstaterar att Domstolsverket har en viktig uppgift vad gäller att stödja, utveckla och effektivisera verksamheten inom domstolsväsendet. Redovisningsmetoden med verksamhetsområden innebär emellertid att det blir svårt att bedöma vilken grad av måluppfyllelse som uppnåtts.

Personal

Under år 2003 var antalet årsarbetskrafter inom domstolsväsendet 4 625 personer, vilket var en ökning med 2 % jämfört med år 2002 (se tabell nedan). Även antalet anställda har ökat.

Antalet årsarbetskrafter inom domstolsväsendet 1998–2003

År	Ordinarie domare	Icke ord. domare	Notarier	Övrig personal	Totalt
1998	1 006	617	727	2 761	5 111
1999	952	594	722	2 612	4 880
2000	936	569	713	2 482	4 700
2001	960	539	737	2 493	4 729
2002	958	528	688	2 365	4 539
2003	980	568	699	2 378	4 625

Det förekommer inom domstolsväsendet att ordinarie domare som gått i pension förordnas att delta i handläggningen av ett visst mål eller att under viss tid tjänstgöra vid domstol. Omfattningen av de pensionerade domarnas insatser har ökat under senare år. År 1998 utbetalades knappt 8,7 miljoner kronor i ersättning för det arbete som utfördes av pensionerade domare. Detta motsvarade 5 282 arbetsdagar eller 20,2 årsarbetskrafter. År 2003 utbetalades knappt 15 miljoner kronor, vilket motsvarade 6 535 arbetsdagar eller 25,1 årsarbetskrafter. Detta är en marginell minskning jämfört med föregående år.

Den totala sjukfrånvaron har ökat något under 2003 (se tabell nedan). Männens sjukfrånvaro minskade dock.

Sjukfrånvaron inom domstolsväsendet 2001–2003

År	Total årsarbetstid	Sjukfrånvaro i procent		
		Totalt	Män	Kvinnor
2001	4 729	4,19 %	2,38 %	5,05 %
2002	4 539	4,14 %	2,24 %	5,05 %
2003	4 625	4,21 %	1,95 %	5,29 %

Sjukfrånvaron inom domstolsväsendet är generellt sett lägre än inom andra myndigheter. Skillnaden är störst när det gäller mäns sjukfrånvaro.

På grund av en förändrad periodindelning när det gäller sjukperiodernas längd är domstolsväsendets uppgifter om långtidssjukskrivna inte längre jämförbara med tidigare års uppgifter. Om sjukfrånvaro över 21 dagar summeras till en enda period framgår emellertid att både kvinnors och mäns långa sjukfrånvaro har minskat. Domstolsverket har startat ett projekt i syfte att minska långtidssjukskrivningarnas omfattning, och projektets första uppgift blir att kartlägga sjukfrånvarons omfattning och spridning för att eventuellt lokalisera särskilda riskgrupper.

Regeringen anser att även om sjukfrånvaron inom domstolsväsendet ökade något under år 2003 får frånvaronivån anses godtagbar. Det är dock viktigt att Domstolsverket följer upp och analyserar utvecklingen av sjukfrånvaron.

Utskottet delar regeringens bedömning.

Verksamhetsinriktning år 2005

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag Domstolsväsendet m.m. för år 2005 med drygt 4 miljarder kronor.

Enligt regeringen skall målet för verksamhetsområdet Dömande verksamhet vara att mål och ärenden skall handläggas på ett rättssäkert och effektivt sätt. Det innebär att handläggningen skall vara korrekt, snabb och genomföras utan onödiga resursinsatser. Det är angeläget att generellt minska omloppstiderna för samtliga målkategorier. Målbalanserna och målbalansernas åldersstruktur skall förbättras och på sikt återspegla omloppstiderna. Domstolsverket skall skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målet för verksamhetsområdet bl.a. genom en effektiv och ändamålsenlig resursfördelning. Reformarbetet som pågår sedan några år skall fortsätta. Detta arbete kan delas upp i fyra huvudområden – förändringar av den yttre organisationen, förändringar av den inre organisationen, renodling av verksamheten samt förbättringar av det processuella regelverket. För att reformarbetet skall kunna utveckla och effektivisera domstolsväsendet på ett ändamålsenligt sätt behövs samordnade satsningar inom de fyra huvudområdena.

De delar av budgetpropositionen som berör reformeringen av den yttre tingsrättsorganisationen behandlas i samband med regeringens skrivelse Re-

formeringen av tingsrättsorganisationen fortsätter (skr. 2003/04:153) i ett annat betänkande (bet. 2004/05:JuU6).

Utskottet har inget att invända mot vad regeringen anfört.

Videokonferens i allmän domstol och allmän förvaltningsdomstol

För närvarande pågår en försöksverksamhet med videokonferens i de allmänna domstolarna enligt lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång. Denna skall pågå t.o.m. den 31 december 2004. Regeringen avser att lämna en proposition som behandlar förslag om att permanenta verksamheten. För att försöksverksamheten skall kunna fortsätta under den vidare beredningen av frågan föreslår regeringen att försöksverksamheten förlängs till och med den 31 december 2006.

Även i allmän förvaltningsdomstol pågår för närvarande en försöksverksamhet med videokonferens som skall pågå t.o.m. den 31 december 2004. Verksamheten regleras i lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol. Enligt regeringen har tekniken inte kommit till användning i den utsträckning som varit tänkt, och det kommer därför att ta längre tid att bedöma om verksamheten bör permanentas. Regeringen föreslår därför att försöksverksamheten förlängs till och med den 31 december 2006.

Lagförslagen återfinns i *bilaga 2*.

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag.

Övriga frågor

Domstolsverkets ställning

I motionerna Ju5 och Ju430 (båda kd) begärs en utvärdering av Domstolsverkets roll som enbart serviceorgan till domstolarna. I motion Ju339 (fp) begärs en utredning av Domstolsverkets ställning och funktion. I motion Ju352 (m) begärs att Domstolsverket skall ersättas med en självständig domstolsadministration. Motionärerna anser att en domstolsstyrelse bör inrättas efter dansk modell. Även i motion Ju489 (c) begärs att Domstolsverket skall avskaffas men här anser motionärerna att den verksamhet som i dag ligger på verket skall decentraliseras.

Utskottet har behandlat motionsyrkanden motsvarande de nu aktuella vid ett flertal tidigare tillfällen, senast vid behandlingen av budgetpropositionen för år 2004 (bet. 2003/04:JuU1 s. 74 f.). För en utförlig redogörelse av den självständighetsprincip som råder för domstolarna, de överväganden som gjordes inför inrättandet av Domstolsverket år 1975, för innehållet i Domstolsverkets instruktion samt för den danska domstolsstyrelsen hänvisas till budgetbetänkandet för år 2003 (bet. 2002/03:JuU1 s. 68 f.).

När utskottet senast behandlade frågan hänvisades till de uttalanden som utskottet tidigare gjort. Av dessa följer att Domstolsverkets verksamhet inte i något hänseende får inkräkta på domstolarnas självständighet i deras rättstill-

lämpande och dömande verksamhet. Domstolsverkets uppgift är i stället att tillhandahålla kvalificerad service åt domstolarna i administrativa frågor. Visserligen bör Domstolsverket eftersträva att domstolsorganisationen är effektiv, men utskottet har understrukit att strävan efter effektivitet inte får gå ut över rättssäkerheten. Det har varit utskottets uppfattning att det nu redovisade synsättet också väl kommer till uttryck i Domstolsverkets instruktion. Mot denna bakgrund har utskottet under senare år inte funnit skäl att förorda en utredning om Domstolsverkets ställning i förhållande till domstolarna.

Utskottet vidhåller denna uppfattning och föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju5, Ju339, Ju352, Ju430 och Ju489 i nu behandlade delar.

En enda högsta domstolsinstans

I motion Ju339 begärs att Högsta domstolen och Regeringsrätten skall läggas samman till en enda högsta instans.

Enligt 11 kap. 1 § regeringsformen är Högsta domstolen högsta allmänna domstol och Regeringsrätten högsta förvaltningsdomstol.

En utvecklad samverkan mellan domstolar på samma nivå inom de olika domstolsslagen har varit aktuell i ett par utredningar om domstolsorganisationen under det senaste decenniet. Enligt 1993 års domarutredning kunde det vara värt att låta tingsrätter och länsrätter i vissa residensstäder bygga upp gemensamma administrativa stödfunktioner. Utredningen utgick från att de två domstolsorganisationerna för överskådlig framtid skulle bestå men att man kunde tänka sig att närma dessa till varandra, bl.a. genom en administrativ samverkan. Ett av syftena med en sådan samverkan var att domstolarna i första instans skulle få ett gott administrativt stöd med en god beredningsorganisation (SOU 1994:99 s. 200 f.). Frågan om samverkan mellan domstolar inom olika domstolsslag var föremål för överväganden även inom 1995 års Domstolskommitté. En av utgångspunkterna för kommitténs arbete var att samverkan mellan olika slag av domstolar på samma nivå skulle utvecklas betydligt. Bland annat vore det enligt direktiven önskvärt med en mer utvecklad främst administrativ och personell samverkan mellan tingsrätter och länsrätter, hovrätter och kammarrätter respektive de två högsta instanserna (dir. 1995:102). Kommittéuppdraget inskränktes senare till att endast omfatta frågor om domstolarnas beredningsorganisation och vissa utbildningsfrågor (dir. 1998:22).

Administrativ samverkan mellan tingsrätter och länsrätter är möjlig i enlighet med de ändringar av rättegångsbalken respektive lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar som trädde i kraft den 1 januari 2003 (SFS 2002:996–997). I samband med lagändringen tog regeringen också upp frågan om en integrerad domstolsorganisation. Bedömningen som gjordes i den delen var att de två domstolsslagen inom överskådlig tid kommer att bestå (prop. 2002/03:4 s. 12 f., bet. 2002/03:JuU2, rskr. 21).

Utskottet gör alltså denna bedömning. Några skäl för att slå samman Högsta domstolen och Regeringsrätten har enligt utskottet inte framkommit. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju339 i denna del.

Kriminalvården

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt redogörs för kriminalvårdens resultat under verksamhetsåret 2003. Utskottet finner att kriminalvården i stort har fullgjort de mål som ställts upp för dess verksamhet. I avsnittet tar utskottet vidare ställning till vilka prioriteringar som bör ligga till grund för kriminalvårdens verksamhet under år 2005. Utskottet behandlar också ett antal motionsyrkanden rörande bl.a. kriminalvårdens mål för verksamheten, behovet av ytterligare anstalts- och häktesplatser samt säkerhetsituationen inom kriminalvården. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. tillskjutna budgetmedel, genomförda författningsförändringar och pågående arbete inom kriminalvården. I avsnittet behandlar utskottet även Riksrevisionens styrelses framställning om uppföljning av kriminalvårdens klienter. Utskottet föreslår att riksdagen, med hänvisning till bl.a. pågående beredning i Regeringskansliet, avslår framställningen. Jämför reservationerna 14–17 samt de särskilda yttrandena 13–14.

Inledning

Kriminalvårdens huvuduppgifter är att verkställa påföljderna fängelse, skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst, att ansvara för övervakningen av de från fängelsestraff villkorligt frigivna och de som står under intensivövervakning med elektronisk kontroll samt att utföra särskilda personutredningar i brottmål. Kriminalvården ansvarar dessutom för verksamheten vid häktena samt sköter transporter såväl för den egna verksamheten som av frihetsberövade personer som skall avvisas eller utvisas från Sverige.

Kriminalvårdens verksamhet skall präglas av en human människosyn, god omvårdnad och ett aktivt påverkansarbete under iakttagande av en hög grad av säkerhet samt respekt för den enskildes integritet och rättssäkerhet.

Kriminalvårdsstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för all kriminalvårdsverksamhet. Den är också chefsmyndighet för de – numera – 35 lokala kriminalvårdsmyndigheterna och för transporttjänsten. I administrativt hänseende är Kriminalvårdsstyrelsen chefsmyndighet även för Kriminalvårdsnämnden och för de 30 övervakningsnämnderna. Inom kriminalvården har ett effektiviseringsarbete inletts vilket bl.a. innefattar en avsikt att sammanföra hela kriminalvården i en myndighet fr.o.m. den 1 januari 2006.

Resultatuppföljning

Kriminalvårdens resultat för år 2003 skall bedömas mot bakgrund av de mål som uppställts för verksamheten avseende det nämnda året.

Det övergripande målet för Kriminalvården var år 2003 att verkställa utdömda påföljder på ett säkert, trovärdigt och humant sätt samt att minska antalet återfall i brott.

Målen för verksamhetsgrenen Anstalt var under 2003 att anstaltens totala platskapacitet skulle utnyttjas effektivt, att insatserna för att utveckla behandlingsplaneringen skulle bedrivas med fortsatt hög ambition, att antalet enheter med självförvaltning skulle öka samt att antalet avvikelser i samband med transporter och bevakade utevistelser skulle minska. Målen för verksamhetsgrenen häkte var att antalet verkställighetsfall skulle minska samt att insatserna för att motivera intagna till olika åtgärder för att komma ifrån kriminalitet och droger skulle ha fortsatt hög prioritet. För verksamhetsgrenen Frivård var målen att personutredningsärendena skulle handläggas med fortsatt god kvalitet och skyndsamt samt att insatserna för att utveckla behandlingsplaneringen skulle bedrivas med fortsatt hög ambition. För verksamhetsgrenen Transporttjänsten var målet att samarbetet med uppdragsgivande myndigheter skulle fortsätta att utvecklas i syfte att öka effektiviteten.

I det följande beskrivs kriminalvårdens resultat med fokus på de angivna målen. Avslutningsvis redovisar utskottet sin uppfattning.

För möjligheten att uppnå de uppställda målen är bl.a. *beläggningssituationen* av väsentlig betydelse. I denna del kan följande noteras.

Medelbeläggningen vid landets kriminalvårdsanstalter framgår av nedanstående tabell. Under år 2003 var medelantalet intagna i anstalt 8 % högre än föregående år. Även om medelantalet anstaltsplatser ökade under året räckte denna utbyggnad inte till för att möta tillskottet av intagna. Detta ledde till att medelbeläggningen närmade sig 100 % år 2003.

Beläggning på kriminalvårdsanstalter, totalt

År	Medelantal tillgängliga platser	Medelbeläggning	Beläggning i procent av tillgängliga platser
1998	4 087	3 573	87 %
1999	4 085	3 596	88 %
2000	4 125	3 712	90 %
2001	4 228	3 892	92 %
2002	4 346	4 121	95 %
2003	4 498	4 460	99 %

Som framgår av nedanstående tabell var den genomsnittliga beläggningen under åren 1999–2002 väsentligt högre på de slutna anstalterna än på de öppna. År 2003 var dock medelbeläggningen i det närmaste 100 % på såväl öppna som slutna anstalter. En förklaring till den ökade beläggningen på de

öppna anstalterna kan vara att Kriminalvårdsstyrelsen under år 2003 genomförde ett öppenplaceringsprojekt varigenom ett relativt stort antal slutna platser frigjordes samtidigt som beläggningen på de öppna anstalterna ökade. Enligt Kriminalvårdsstyrelsen ökade platsutnyttjandet vid de öppna anstalterna från 84 % i februari 2003 till 101 % påföljande månad. Platsutnyttjandet på de öppna anstalterna var sedan högt under hela år 2003 med en topp under oktober och november med 108 % beläggning.

Beläggning på kriminalvårdsanstalter, slutna och öppna anstalter

År	Medelantal tillgängliga platser		Medelbeläggning		Beläggning i procent av tillgängliga platser	
	Slutna	Öppna	Slutna	Öppna	Slutna	Öppna
1998	2 964	1 131	2 580	993	87 %	88 %
1999	2 942	1 143	2 625	971	89 %	85 %
2000	2 983	1 142	2 766	945	93 %	83 %
2001	3 073	1 155	2 911	981	95 %	85 %
2002	3 178	1 167	3 108	1 013	98 %	87 %
2003	3 281	1 217	3 237	1 223	99 %	101 %

Vid utgången av år 2003 fanns det totalt 3 393 slutna anstaltsplatser, varav 110 med dubbelbeläggning, och totalt 1 259 öppna platser, varav 89 med dubbelbeläggning. Hittills under innevarande år har ytterligare närmare 600 anstaltsplatser öppnats, varav ca 200 med dubbelbeläggning. Samtidigt har ett mindre antal platser stängts. Tillskotten av nya platser under innevarande år utgörs till stor utsträckning av platser i öppna anstalter, bl.a. har en helt ny öppen anstalt med 150 platser tagits i bruk i Kolmården.

För att kunna komma till rätta med den akuta situationen med hög beläggning på anstalterna tillämpar kriminalvården viss överbeläggning. Kriminalvården har också inrättat ett antal s.k. beredskapsplatser. Det är platser med dubbelbeläggning av mer permanent karaktär som är tänkta att användas i tider av hög beläggning. De har en cellindelning med möblemang, utrustning och ventilation anpassat för två personer. Kriminalvårdsstyrelsen räknar med att beredskapsplatser regelmässigt kommer att behöva tas i anspråk under de närmaste åren, till dess att platsbristen byggts bort.

Medelbeläggningen vid landets häkten framgår av nedanstående tabell. Antalet personer i häkte fortsatte att öka under år 2003, en ökning med nästan 7 % jämfört med föregående år. Medelantalet tillgängliga häktesplatser var 90 fler år 2003 jämfört med år 2002. Medelbeläggningen motsvarade år 2003 drygt 99 % av medelantalet tillgängliga platser, vilket i sig är en ökning med en procentenhet från föregående år.

Antal häktesplatser och medelbeläggning på häkte

År	Medelantal tillgängliga platser	Medelbeläggning	Beläggning i procent av tillgängliga platser
1998	1 479	1 264	85 %
1999	1 480	1 276	86 %
2000	1 521	1 367	90 %
2001	1 601	1 507	94 %
2002	1 681	1 652	98 %
2003	1 771	1 762	99 %

Den 1 januari 2004 fanns det 1 809 häktesplatser, varav 240 utgjordes av tillfälliga platser, bl.a. i polisarrester. Under innevarande år har det skett ett tillskott med 161 häktesplatser, varav 61 utgörs av tillfälliga platser.

Utskottet återkommer längre fram med en redovisning av kriminalvårdens mer långsiktiga plan för utbyggnad av anstalter och häkten.

Medelantalet *verkställighetsfall i häkte* framgår av nedanstående tabell. Verkställighetsfallen ökade ytterligare under år 2003 jämfört med föregående år. Medelantalet fängelsedomda som väntar på anstaltsplats fortsatte att öka något under år 2003; antalet har fördubblats mellan åren 2000 och 2003.

Medelantal verkställighetsfall på rikets häkten

År	Medelantal verkställighetsfall på häkte	Därav fängelsedomda som väntar på anstaltsplats
1998	178	135
1999	201	146
2000	206	153
2001	329	277
2002	350	307
2003	363	310

En förklaring till det under år 2003 stora antalet verkställighetsfall i häkte är enligt Kriminalvårdsstyrelsen – i likhet med tidigare år – platsbristen inom anstaltsorganisationen med åtföljande problem att placera ut intagna med verkställbara domar i anstalt. Av Kriminalvårdsstyrelsens redogörelse i årsredovisningen framgår att det trots att det under år 2003 gjorts ansträngningar med att placera fler fängelseintagna på öppna anstalter inte kunnat frigöras slutna anstaltsplatser i den utsträckning som behövts för att kunna minska antalet verkställighetsfall på häkte.

Kostnaden per producerat vårddygn på anstalt och häkte framgår av nedanstående tabell. Det kan konstateras att kostnaden per vårddygn år 2003

ökade väsentligt för slutna anstaltsplatser och minskade för öppna platser. Dygnskostnaden per producerat vårddygn på häkte ökade också år 2003. Enligt kriminalvårdsstyrelsen beror de ökade dygnskostnaderna främst på att personalkostnaderna ökat. Som framgår i avsnittet om kriminalvårdens personal har antalet anställda inom kriminalvården, särskilt i kategorin vårdare, ökat relativt kraftigt från år 2002 till år 2003.

Genomsnittlig kostnad per producerat vårddygn på anstalt och häkte

År	Alla anstalter	Slutna anstalter	Öppna anstalter	Häkte
1998	1 870 kr	2 123 kr	1 288 kr	1 869 kr
1999	1 836 kr	2 028 kr	1 340 kr	1 925 kr
2000	1 737 kr	1 896 kr	1 327 kr	1 809 kr
2001	1 684 kr	1 835 kr	1 275 kr	1 809 kr
2002	1 685 kr	1 818 kr	1 325 kr	1 874 kr
2003	1 773 kr	1 988 kr	1 242 kr	1 936 kr

Av betydelse såväl för beläggningssituationen som för kriminalvårdens kostnader är strävandena att tillse att utvisningsdömda personer i så stor utsträckning som möjligt kan verkställa fängelsestraff i hemlandet. Under år 2003 gjordes 60 framställningar med stöd av den s.k. överförandekonventionen (egen ansökan från den intagne) och 57 framställningar med stöd av det år 2000 av Sverige tillträdde tilläggsprotokollet till nämnda konvention (överförande mot den dömdes vilja). Framställningarna resulterade sedermera i överförande i 35 fall på begäran av den intagne själv och i 17 fall mot den dömdes vilja. Kriminalvårdsstyrelsen anger i årsredovisningen att framställningar om överföring av verkställighet med stöd av tilläggsprotokollet till överförandekonventionen gjorts i princip i alla möjliga fall med viss tid kvar att verkställa. Om handläggningstiden hade varit kortare i vissa baltiska länder hade fler överföranden varit möjliga.

Antalet avvikelser från slutna anstalter minskade år 2003, såväl direktavvikelse som avvikelser i samband med permission eller annan utevistelse. Antal direktavvikelse från öppna anstalter ökade markant år 2003 i jämförelse med de föregående åren (se tabell).

Antalet avvikelser

År	Slutna anstalter		Öppna anstalter	
	Avvikelser direkt från anstalt ¹	Vid permission eller annan utevistelse	Avvikelser direkt från anstalt ¹	Vid permission eller annan utevistelse
1998	47	148	157	9
1999	42	120	119	12
2000	44	226	141	61
2001	29	225	120	62
2002	50	193	136	53
2003	45	172	239	54

¹ Inklusive i samband med transport.

Kriminalvårdsstyrelsen redovisar i årsredovisningen uppgifter om antalet avvikelser i samband med transport och bevakade utevistelser under år 2003. Det anges att sex intagna avvek i samband med transport, varav en i samband med en beväpnad fritagning, och nio avvek i samband med sjukhusbesök. Antalet dramatiska fritagningar och avvikelser har enligt Kriminalvårdsstyrelsen minskat medan antalet övriga avvikelser bör kunna minska ytterligare. Rutinerna för transporter och sjukbesök har setts över och ett arbetsmaterial har tagits fram för att kunna göra bättre riskbedömningar och genomföra permissioner med större mått av säkerhet. Vidare har kvaliteten i samarbetet med lokal polis förbättrats och kontakten intensifierats.

Det kan noteras att de fyra uppmärksammade rymningarna och fritagningarna från anstalterna i Kumla, Hall, Norrtälje och Mariefred ägde rum under innevarande år. Dessa ingår alltså inte i den här redovisade statistiken.

I nedanstående tabell redovisas antalet påbörjade normalpermissioner enligt 32 § första stycket lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt samt andelen av dessa som missköts genom uteblivande.

Påbörjade normalpermissioner vid anstalt

År	Slutna anstalter			Öppna anstalter		
	Normal- permissioner	Misskötta genom uteblivande		Normal- permissioner	Misskötta genom uteblivande	
		Antal	Andel		Antal	Andel
1998	9 027	181	2,01 %	9 503	59	0,62 %
1999	10 329	189	1,83 %	9 605	66	0,69 %
2000	9 364	124	1,32 %	8 088	48	0,59 %
2001	7 237	134	1,85 %	6 420	48	0,75 %
2002	7 228	107	1,48 %	8 060	42	0,52 %
2003	6 941	95	1,37 %	10 170	41	0,40 %

Av tabellen kan utläsas att antalet normalpermissioner vid de slutna anstalterna har minskat mellan åren 1998 och 2003. Under samma period har antalet normalpermissioner från slutna anstalter som missköts genom uteblivande nästan halverats.

Under år 2003 mer än fördubblades antalet *enheter med självförvaltning*. Det förelåg vid årets utgång 446 platser med självförvaltning fördelade på 26 anstalter. Härutöver tillkom 20 platser med s.k. självhushållning på en behandlingsavdelning på Helsingborgsanstalten. Förutom dessa platser har många anstalter inslag av självförvaltning i sin verksamhet. Detta gäller framför allt utslussnings- och behandlingsavdelningar. Enligt Kriminalvårdsstyrelsen är både personal och intagna positiva till självförvaltning. Det blir en trevligare stämning på avdelningarna och de intagna lär sig mycket som är användbart i det fria vardagslivet. De intagna förbereds härigenom inför frigivningen genom ett ökat ansvarstagande samtidigt som institutionaliseringens negativa effekter minskar. Enligt Kriminalvårdsstyrelsen görs förebereelser för verksamhet med självförvaltning vid utbyggnad och nybyggnad av anstalter. Däremot är lokalerna på befintliga anstalter ofta svåra att anpassa till självförvaltning.

Den totala sysselsättningsgraden för de intagna i anstalt sjönk under år 2003 till 72 %, att jämföras med 77 % föregående år. Sysselsättningsgraden bland de intagna i anstalt har minskat kontinuerligt de senaste åren (se nedanstående tabell).

Fördelningen av sysselsättning vid anstalt (tusental tim.)

År	Arbetsdrift	Utbildning	Intern service	Programverksamhet	Övrig sysselsättning	Outnyttjad tid
1998	2 081	853	1 296	652	968	1 419
1999	2 045	845	1 312	526	991	1 234
2000	2 062	872	1 425	402	1 018	1 355
2001	2 073	898	1 483	384	1 156	1 561
2002	2 065	957	1 505	390	1 189	1 802
2003	2 365	1 082	1 610	452	1 186	2 643

Beträffande de enskilda sysselsättningsformerna kan särskilt noteras att brotts- och missbruksprogrammen under år 2003 ökat, men att andelen sådan verksamhet alltså är låg jämfört med förhållandena för fem år sedan.

Beträffande målen om fortsatta insatser på anstalterna och inom frivården för att *utveckla behandlingsplaneringen* samt för att ge fortsatt hög prioritet till insatser för att *motiviera intagna på häkte* till åtgärder för att komma ifrån kriminalitet och droger kan följande noteras.

Andelen narkotikamissbrukare i anstalt har ökat under de senaste åren. År 2003 har andelen narkotikamissbrukare ökat väsentligt samtidigt som andelen blandmissbrukare minskat. Den 1 oktober 2003 var andelen intagna som klassificerats som antingen narkotikamissbrukare eller blandmissbrukare nästan 54 %, en ökning med knappt två procentenheter jämfört med samma datum föregående år (se tabell). Det bör här påpekas att detta inte innebär att mer än hälften av de intagna missbrukar under anstaltstiden; innebörden är att drygt hälften av de intagna bedömdes vara aktiva missbrukare när de togs in.

Drogmissbrukare inskrivna i anstalt per den 1 oktober åren 1998–2003

År	Totalt antal intagna	Narkotikamissbrukare		Blandmissbrukare		Alkoholmissbrukare	
		Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
1998	3 546	1 021	28,8 %	590	16,6 %	523	14,7 %
1999	3 536	1 025	29,0 %	634	17,9 %	551	15,6 %
2000	3 633	1 215	33,4 %	624	17,2 %	479	13,2 %
2001	3 708	1 279	34,5 %	555	15,0 %	468	12,6 %
2002	4 188	1 427	34,1 %	762	18,2 %	523	12,5 %
2003	4 298	1 680	39,1 %	628	14,6 %	507	11,8 %

Även bland frivårdsklienterna har andelen med känt missbruk ökat. Den 1 april 2003 uppgick andelen frivårdsklienter med känt narkotika- eller

blandmissbruk till 45 %, en ökning med två procentenheter jämfört med föregående år. För tio år sedan var motsvarande siffra 28 %.

Kriminalvården har sedan hösten 2001 arbetat med och implementerat ett regelverk för planering av kriminalvårdspåföljder. Regelverket har skrivits utifrån den s.k. What Works-forskningen och fastslår att planeringen skall bestå av tre delar: utredning, risk- och behovsprofil samt plan. Planen för verkställigheten skall vara framåtsyftande och göras i samarbete mellan aktuella intressenter, dvs. anstalt, frivård, socialtjänst, lekmanövervakare m.fl.

Kriminalvårdsstyrelsen anger i årsredovisningen att det under åren 2001–2003 har bedrivits ett arbete med att bl.a. ta fram administrativt stöd för verkställighetsplaneringen, utbilda personal och kvalitetssäkra planeringen. Under år 2003 har Kriminalvårdsstyrelsen prioriterat tillsyn över verkställighetsplaneringen, en tillsyn som planeras fortsätta under 2004. Utvecklingen av datastöd för verkställighetsplaneringen beräknas kunna slutföras under år 2004.

Andelen klienter för vilka verkställighetsplaner upprättats varierar stort mellan olika enheter. Generellt sett håller planerna fortfarande inte en tillräckligt god kvalitet. Tillförlitliga data som exakt beskriver andelen verkställighetsplaner saknas för år 2003. Från och med år 2004 kommer kriminalvården att kunna redovisa detaljerad sådan statistik. Anstalterna har gjort vissa prioriteringar under utvecklingsfasen och på många enheter görs inte fullständiga planer på intagna med straff upp till 4 månader. Kriminalvårdsstyrelsen uppskattar att det finns verkställighetsplaner i 60–70 % av samtliga ärenden.

Majoriteten av frivårdsenheter har infört det nya systemet för verkställighetsplanering. Enligt Kriminalvårdsstyrelsens bedömning upprättas en fullständig verkställighetsplan på 50–60 % av klienterna i frivården. Andelen är högst bland skyddstillsynsdömda.

När det gäller insatser för att motivera intagna i häkte till behandling anger Kriminalvårdsstyrelsen att de särskilda uppsökare som inrättats inom ramen för den särskilda narkotikasatsningen inom kriminalvården har haft stor betydelse för att motivera häktade att komma ifrån kriminalitet och droger. Det har under året funnits tillgång till uppsökare vid 18 av landets 30 häkten. De har dokumenterat cirka 1 800 förstagångssamtal med klienter. I övrigt har viss programverksamhet och andra skräddarsydda motivationsprogram för häkte genomförts. Flera häkten rapporterar att man regelbundet har haft information för häktade från olika behandlingshem, AA/NA och KRIS.

Beträffande *verksamheten inom frivården* kan noteras att det genomsnittliga antalet frivårdsklienter, inklusive personer dömda till villkorlig dom med samhällstjänst och klienter i anstalt med förordnad övervakare, fortsatte att öka något år 2003. Den största procentuella ökningen av klienter återfinns bland skyddstillsynsdömda med kontraktsvård och bland personer som avtjänar kortare fängelsestraff i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll, se tabell i *bilaga 10*.

Antalet utförda personutredningar under år 2003 uppgick till 25 302, vilket är i stort sett lika många som föregående år. För de personutredningar som redovisades under perioden var den genomsnittliga handläggningstiden 34

dagar. I mål med häktade var den genomsnittliga handläggningstiden 13 dagar.

Antalet lekmanövervakare var 4 609 den 1 januari 2004, vilket är en minskning med närmare 4 % jämfört med samma datum ett år tidigare. Andelen klienter med lekmanövervakare är 43 %, vilket är en procentenhet mindre än föregående år.

Regeringen konstaterar i sin analys av kriminalvårdens resultat år 2003 bl.a. följande.

Den höga beläggningen har påverkat kriminalvården även under år 2003. Platsutbyggnaden av anstalter har inte kunnat ske i den takt som motsvarat behoven. Regeringen ser dock positivt på kriminalvårdens arbete med att finna lösningar på platsbristen genom ett effektivare resursutnyttjande, permanenta beredskapsplatser, anstalter för dömda på fri fot m.m.

Beträffande insatserna för att förebygga återfall i brott konstaterar regeringen att kriminalvården inte i tillräcklig utsträckning lyckats upprätta verkställighetsplaner för de intagna och att kvaliteten i vissa avseenden varit bristfällig. Regeringen anser att kriminalvården måste öka ansträngningarna på detta område. Utvecklingen med fler platser för självförvaltning ser regeringen som mycket positiv, både ur ett återanpassnings- och effektivitetsperspektiv. Regeringen anser att inriktningen på programverksamheten, där kvalitet snarare än kvantitet prioriterats, är värdefull och att detta arbete bör fortsätta. Regeringen understryker vidare vikten av att kriminalvården utarbetar system till stöd för att goda arbetsmetoder skall få spridning i organisationen.

När det gäller insatserna för att bekämpa narkotikamissbruk ser regeringen positivt på att kriminalvården lyckats vända en negativ utveckling, såväl vad avser särskild verksamhet mot narkotikamissbruk bland de intagna på anstalt som på antalet s.k. § 34-placeringar. Regeringen understryker vikten av att arbetet med att bekämpa narkotikamissbruk ges fortsatt hög prioritet.

Beträffande säkerhetsarbetet inom kriminalvården konstaterar regeringen att det är grundläggande för kriminalvården att förhindra rymningar från och brottslighet i anstalterna. Regeringen pekar på att det pågår ett omfattande arbete inom kriminalvården och Justitiedepartementet med att förbättra säkerheten på de slutna anstalterna.

Beträffande målet att minska antalet intagna med verkställbar dom i häkte konstaterar regeringen i likhet med Kriminalvårdsstyrelsen att det främst är bristen på slutna anstaltsplatser som fått återverkningar på möjligheten att placera ut intagna med verkställbara domar från häkte till anstalt. När det gäller insatserna för att motivera intagna i häkte till åtgärder för att komma ifrån kriminalitet och droger konstaterar regeringen att den särskilda satsningen på att bekämpa narkotikamissbruket bland kriminalvårdens klienter, genom uppsökande verksamhet, nått ett betydande antal häktesklienter. Regeringen understryker samtidigt vikten av att detta arbete ges fortsatt hög prioritet. Regeringen avser att i ett särskilt uppdrag till Kriminalvårdsstyrelsen dra upp riktlinjerna för det fortsatta arbetet med den särskilda narkotikasatsningen.

Utskottet vill i fråga om kriminalvårdens verksamhet och resultat framföra följande.

Utskottet kan konstatera att beläggningssituationen på anstalter och häkten har förvärrats ytterligare under år 2003 med en mer eller mindre konstant överbeläggning på såväl anstalter som häkten. Utbyggnaden av anstalts- och häktesplatser har under år 2003 inte kunnat ske i den takt som motsvarat behoven. Det är mycket angeläget att denna situation löses permanent. På anstalterna är detta nödvändigt både för att verkställigheten av fängelsestraffen skall bli säker och human och för att arbetet med att förebygga återfall i brott skall kunna bli effektivt och verkningsfullt.

Utskottet ser mycket positivt på att utbyggnadstakten av anstaltsplatser har ökat väsentligt under innevarande år. Särskilt gäller det öppna anstaltsplatser, där beläggningsgraden under år 2004 sjunkit betydligt till följd av utbyggnaden. Kriminalvårdens tyngsta klienter, med störst behov av stöd och insatser, sitter dock på slutna anstalter där beläggningsgraden fortfarande är mycket hög. I den inom kriminalvården utarbetade långsiktiga lokal-försörjningsplanen upptas planer på utbyggnad av ett stort antal slutna platser under de kommande åren. Utskottet välkomnar detta.

När det gäller *insatserna för att utveckla behandlingsplaneringen* kan utskottet konstatera att dessa har bedrivits med fortsatt hög ambition. Arbetet med att bl.a. ta fram ett nytt administrativt stöd för verkställighetsplanering och prioritera tillsyn över verkställighetsplaneringen är mycket angeläget. Utskottet ser med viss oro på att förekomsten av och kvaliteten på verkställighetsplaner varierade stort mellan olika enheter. Även om arbetet med att planera verkställigheten sannolikt påverkades av den höga anstaltsbeläggningen och införandet av ett nytt system för verkställighetsplanering är det inte tillfredsställande att det för många intagna inte upprättas någon verkställighetsplan. Denna verksamhet måste prioriteras högt inom kriminalvården.

Målet att öka antalet *enheter med självförvaltning* uppnåddes väl år 2003. Som redovisats ovan mer än fördubblades antalet platser med självförvaltning under året. Utskottet ser mycket positivt på det arbete som bedrivs inom kriminalvården för att öka inslagen av självförvaltning på anstalterna. Sådan verksamhet torde ha gynnsamma effekter på strävandena att anpassa de intagna för ett liv i frihet och att i största möjliga mån minska institutionaliseringens negativa effekter.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att antalet *avvikelser i samband med transporter och bevakade utevistelser* minskade under år 2003. Även antalet direktavvikelser från slutna anstalter och avvikelser i samband med permission eller annan utevistelse från slutna anstalter minskade. – Den utveckling som skett under innevarande år med flera fritagningar och rymningar med hjälp av gisslantagande från de anstalter som har högst säkerhet är däremot mycket oroande. Utskottet återkommer till denna fråga längre fram i betänkandet.

Målet att *antalet verkställighetsfall på häkte skulle minska* uppfylldes inte under år 2003. Problemet med ett stort antal verkställighetsfall på häkte har

ett nära samband med överbeläggningen på de slutna anstalterna. Detta problem torde alltså bli mindre i takt med utbyggnaden av slutna anstaltsplatser.

När det gäller insatserna för att *motivera intagna på häkte* till olika åtgärder för att komma ifrån kriminalitet och droger ser utskottet med tillfredsställelse att kriminalvården i den särskilda satsningen på att bekämpa narkotikamissbruket bland kriminalvårdens klienter nått ett betydande antal häktesklinter i sin uppsökande verksamhet. Utskottet vill i likhet med regeringen understryka vikten av att detta arbete ges fortsatt hög prioritet.

Beträffande målen för *frivårdsverksamheten* vill utskottet, som just gjorts beträffande anstaltsverksamheten, peka på betydelsen av en gedigen verkställighetsplanering.

Sammanfattningsvis finner utskottet att kriminalvården i de flesta avseenden uppfyllt målen för verksamheten år 2003.

Personal

I nedanstående tabell framgår antalet anställda inom kriminalvården samt könsfördelningen. Antalet anställda, främst vårdare, har ökat kraftigt de senaste åren. Det ökade personalbehovet beror enligt Kriminalvårdsstyrelsen främst på att beläggningen på anstalter och häkten har fortsatt att öka. Även frivården har haft ett ökat tryck med fler klienter. Andelen tillfälligt anställda var ca 25 %, vilket är ungefär samma andel som för fem år sedan. Det kan noteras att andelen kvinnliga vårdare ökat något de senaste fem åren.

Personal inom kriminalvården i oktober månad åren 1998–2003

År	Totalt antal anställda		Varav vårdare		Varav frivårdsinspektörer	
	Antal	Andel kvinnor	Antal	Andel kvinnor	Antal	Andel kvinnor
1998	7 786	42 %	4 308	28 %	915 ¹	63 %
1999	7 793	42 %	4 422	29 %	849 ¹	67 %
2000	7 413	43 %	4 282	30 %	755	71 %
2001	7 543	43 %	4 460	31 %	809	69 %
2002	8 107	43 %	4 906	31 %	883	70 %
2003	8 716	43 %	5 381	32 %	887	71 %

¹ Inklusive övriga klienthandläggare.

År 2003 var medelåldern bland kriminalvårdens personal 43 år. Bland vårdare var medelåldern 40 år och bland chefer 54 år.

I nedanstående tabell redovisas sjukfrånvaron bland kriminalvårdens samtliga personal. Det kan konstateras att sjukfrånvaron ökade väsentligt fram till år 2002 för att sedan under år 2003 falla tillbaka något. Nedgången i sjuk-

frånvaro år 2003 avser främst anställda som är sjukskrivna i 15 dagar eller mer. Den totala sjukfrånvaron var högre bland kvinnor än bland män.

Sjukfrånvaro bland kriminalvårdens personal ¹

År	Sjukfrånvaro	Varav sjuk 1–14 dgr	Varav sjuk 15–90 dgr	Varav sjuk > 90 dgr
1998	5,18 %	1,42 %	1,15 %	2,61 %
1999	6,27 %	1,74 %	1,36 %	3,17 %
2000	7,59 %	1,77 %	1,64 %	4,19 %
2001	7,97 %	2,01 %	1,63 %	4,34 %
2002	7,91 %	1,97 %	1,55 %	4,40 %
2003	6,98 %	1,91 %	1,13 %	3,94 %

¹ Sjukfrånvaro beräknat som procentandel av summan av total arbetstid och frånvaro.
Källa: Kriminalvård och statistik 2003, Kriminalvårdens officiella statistik 2002.

Kriminalvårdsstyrelsen anger i årsredovisningen att något mer än en tredjedel av den långa sjukfrånvaron är kopplad till arbetsmiljön medan resterande del har andra orsaker som frånvarogrund. För att komma till rätta med en del av frånvaron har kriminalvården erbjudit delpension för anställda över 61 år i enlighet med det statliga avtalet på pensionsområdet.

I arbetsmiljöarbetet inom kriminalvården har frågor om hot och våld mot personalen stor betydelse. Kriminalvårdsstyrelsen riktar stor uppmärksamhet på de anställdas säkerhet, och efter det senaste årets händelser med rymningar och fritagningar där personal hotats och tagits som gisslan har frågan fått ytterligare aktualitet.

De lokala kriminalvårdsmyndigheterna är enligt Kriminalvårdsstyrelsens riktlinjer för riskhantering inom kriminalvården (Kriminalvårdens riktlinjer 2002:4) skyldiga att tillämpa ett system för tillbuds- och skaderapportering inom alla verksamhetsområden. När ett tillbud eller en skadehändelse inträffar på en enhet – bl.a. vid hot och våld mot personal – skall en rapport upprättas och sändas till bl.a. Kriminalvårdsstyrelsen.

Rapporterna sammanställs och analyseras av Kriminalvårdsstyrelsen. De kvantitativa uppgifter som därvid erhålls betraktas av Kriminalvårdsstyrelsen som osäkra, bl.a. bedöms mörkertalet vara mycket stort. Av rapporterna kan dock utläsas att hot och våld mot kriminalvårdens personal är ganska vanligt förekommande, och har så varit under en följd av år. Kriminalvårdsstyrelsen arbetar löpande med att förbättra rutinerna för rapportering av tillbud och skador och därigenom bl.a. förbättra möjligheterna att dra korrekta slutsatser.

Utskottet kan konstatera att sjukfrånvaron bland kriminalvårdens personal är hög, även om en viss minskning skett under år 2003. Det är angeläget att kriminalvården på olika sätt arbetar med att minska sjuktalen bland personalen. Här spelar arbetsmiljön en viktig roll, liksom olika insatser för att långtidssjukskrivna skall kunna återgå i arbete. För arbetsmiljön är det särskilt viktigt att hot och våld mot personalen motverkas. Utskottet konstaterar att

Kriminalvårdsstyrelsen uppmärksammar dessa frågor. Utskottet återkommer längre fram i betänkandet till frågor om säkerheten inom kriminalvården.

Verksamhetsinriktning år 2005

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag till Kriminalvården för år 2005 med närmare 5 miljarder kronor.

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2005 uppställt mål för sex olika verksamhetsområden. För kriminalvårdens anstalts- och frivårdsverksamhet är det målen för verksamhetsområde 4, verkställighet av påföljder, som är relevant. Regeringen anger här två övergripande mål, dels skall påföljder verkställas på ett säkert och humant sätt, dels skall antalet återfall i brott minska.

Att verkställigheten skall vara säker innebär att brott under verksamheten, vare sig de riktar sig mot allmänheten, kriminalvårdens personal eller andra intagna, inte är acceptabelt. Aktiviteter i kriminella nätverk, rymningar och ordningsstörningar i allmänhet skall också förhindras.

Höga krav måste ställas på de myndigheter och tjänstemän som ansvarar för verkställigheten för att tillse att denna präglas av en human människosyn, god omvårdnad och respekt för den enskildes integritet och rättssäkerhet. Det är också självklart att den dömda har att underkasta sig de restriktioner som följer av den utdömda påföljden och verkställighetsformen.

Vad gäller målet att antalet återfall i brott skall minska anför regeringen att förväntningarna i denna del måste vara realistiska men poängterar samtidigt att även marginella förändringar i andelen återfall bland kriminalvårdens klienter har stor betydelse såväl ur ett mänskligt som ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det är angeläget att instrumenten att mäta återfall och studera orsakssamband utvecklas och förfinas.

De båda målen för verksamhetsområdet skall inte ställas mot varandra utan ses som jämställda och kompletterande. Ett aktivt återfallsförebyggande arbete förutsätter att de dömda avhåller sig från kriminalitet och droger under verkställigheten, att de inte avviker från anstalt eller annan placering och att de regler som gäller för verkställigheten respekteras. Självfallet är det också en förutsättning att varje person behandlas på ett respektfullt sätt.

För häktesverksamheten gäller målen för verksamhetsområde 2, utredning och lagföring. Dessa är att verksamheten skall bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet och kvalitet samt att fler brott skall leda till lagföring.

Det är polisen och åklagarväsendet som ansvarar för merparten av verksamheten inom verksamhetsområdet, men även andra aktörer, däribland alltså kriminalvården, verkar här. Det är enligt regeringen angeläget att alla myndigheter som verkar inom verksamhetsområdet fördjupar sitt samarbete och oftare samordnar sina insatser på området.

Utskottet har inget att erinra mot regeringens bedömningar i denna del.

I motion Ju281 (c) begärs att de övergripande målen för kriminalvården omdefinieras. Motionärerna anför att kriminalvårdens övergripande mål bör

vara att, med en human grundsyn och en gedigen kunskapsgrund, minska återfallsbrottsligheten och öka människors trygghet i samhället.

Som redovisats ovan är målet för kriminalpolitiken att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Det övergripande målet för verksamhetsområde 4 Verkställighet av påföljd är att verkställa utdömda påföljder på ett säkert och trovärdigt sätt samt att minska antalet återfall i brott.

Utskottet finner inte anledning att formulera målen för kriminalvården på något annat sätt. Motion Ju281 bör avslås i nu behandlad del.

Riksrevisionens styrelses framställning angående uppföljning av kriminalvårdens klienter

Riksrevisionens styrelse föreslår i en framställning till riksdagen (2003/04:RRS10) att riksdagen skall begära att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens granskning av uppföljningen av kriminalvårdens klienter.

Till grund för framställningen ligger Riksrevisionens granskningsrapport Återfall i brott eller anpassning i samhället – uppföljning av kriminalvårdens klienter (RIR2004:5).

Riksrevisionen har granskat vilka svagheter och brister som finns i uppföljningen av kriminalvårdens klienter när det gäller målen att minska återfall i brott samt att främja klienternas anpassning i samhället. Beträffande begreppet anpassning i samhället har Riksrevisionen valt en inriktning på klienternas möjlighet till laglig försörjning. Som skäl för denna definition anges att någon form av laglig försörjning är en nödvändig förutsättning för att klienterna inte skall återfalla i brott.

Riksrevisionen gör i rapporten ett antal iakttagelser och lämnar sex olika rekommendationer. Dessa är följande. Regeringen bör ställa utökade och preciserade krav på Kriminalvårdsstyrelsens och Brottsförebyggande rådets återrapportering när det gäller uppföljningen av klienternas återfall i brott och anpassning i samhället och koppla resultaten till gjorda insatser. Vidare bör regeringen ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att producera och samordna statistik som belyser anpassningen i samhället för personer som lämnat kriminalvården. Kriminalvårdsstyrelsens uppföljning av anpassningen i samhället, bl.a. om de har laglig försörjning, bör även omfatta klienter som frigges direkt från anstalt utan övervakning. Uppgifter om återfall i brott och anpassning i samhället bör tas fram även per frivårdsområde. Kriminalvårdens klientadministrativa system behöver vidareutvecklas. All information om gjorda insatser skall registreras och kunna sammanställas för varje klient. På så sätt kan systemen användas för att koppla gjorda insatser till resultat. Information om varje klient som återfaller i brott bör återföras direkt till klienternas kontaktpersoner. På så sätt kan uppföljningen användas för att utveckla verksamheten, bl.a. när behandlingsplaner upprättas. I detta sammanhang bör sekretessfrågan klargöras.

Regeringen anför i budgetpropositionen (s. 128 f.) att Riksrevisionens granskningsrapport bereds inom Regeringskansliet.

Från Justitiedepartementet har inhämtats att rapporten så här långt beaktas i det löpande arbetet med myndighetsstyrning, närmast bl.a. i utarbetandet av kriminalvårdens regleringsbrev för år 2005.

I detta sammanhang kan även nämnas Brottsförebyggande rådets (BRÅ) rapport Förberedd för frihet?, som presenterades i april 2004. Rapporten utgör BRÅ:s slutrapport från utvärderingen av den sedan år 2001 bedrivna försöksverksamheten med förstärkta frigivningsförberedelser. BRÅ konstaterar i rapporten att endast få positiva förändringar kunnat utläsas under den korta mätperioden. I rapporten ges exempel på ytterligare åtgärder som kan vidtas för att förbättra frigivningsförberedelserna. I detta sammanhang kan bl.a. nämnas bättre strukturerad vekställighetsplanering, inrättande av särskilda tjänster med uppgift att ansvara för uppföljning och stöd i kontaktmännens arbete med frigivningsförberedelser samt införande av ett kvalitetsledningssystem för hela verkställighetsprocessen.

Här kan också nämnas den översyn av BRÅ:s roll som genomförts. I betänkandet Brottsförebyggande kunskapsutveckling (SOU 2004:18) föreslås bl.a. att BRÅ inom området för forskning och utveckling skall ha till uppgift att initiera och bedriva tillämpade forsknings- och utvärderingsprojekt inom det kriminalpolitiska området samt bistå rättsväsendets myndigheter i utvecklingsprojekt. Beträffande forskning och utveckling inom kriminalvårdens område anförs bl.a. att grundforskning på kriminalvårdsområdet bör bedrivas inom universitet och högskolor, vid behov med särskilt tillskjutna forskningsmedel, samtidigt som medel som frigörs vid BRÅ bör kunna användas i syfte att förstärka tillämpad forskning inom bl.a. kriminalvårdens område. Regeringen anför i budgetpropositionen (s. 48) att betänkandet kommer att utgöra underlag för de fortsatta övervägandena i fråga om hur kriminalvårdens behov av forskning och utveckling bäst kan tillgodoses i framtiden.

Det har inte väckts några motioner med anledning av Riksrevisionens styrelses framställning.

Utskottet gör följande överväganden. Arbetet med att förebygga återfall i brott är en av kriminalvårdens huvuduppgifter. Här aktualiseras sådant som behandling för missbruk, olika former av programverksamhet, utbildning samt kontakter med olika myndigheter och aktörer ute i samhället inför och efter villkorlig frigivning från anstalt. Omfattande resurser läggs ned på sådan verksamhet. Kriminalvårdens förmåga att följa upp gjorda insatser för klienterna är mycket central. Utan sådan uppföljning är det inte möjligt att dra slutsatser om vilka insatser som ger önskvärt resultat, bl.a. i form av minskade återfall i brott.

Riksrevisionen har i sin rapport pekat på denna mycket viktiga fråga och på att ytterligare åtgärder i flera avseenden torde kunna vidtas för att förbättra förmågan till uppföljning av gjorda insatser. Som framgår av redovisningen ovan bereds Riksrevisionens rapport i Regeringskansliet. Utskottet utgår från att de ställningstaganden som rapporten föranleder rapporteras till riksdagen i lämpligt sammanhang. Ett tillkännagivande framstår därmed som onödigt. Riksrevisionens styrelses framställning bör avslås.

Övriga frågor

Frivårdens medel m.m.

I motion Ju378 (v) begärs en ekonomisk konsekvensanalys rörande frivårdspåföljder och frivårdens resurstilldelning. Motionärerna anför att frivården måste få tillräckliga resurser för att klara de uppgifter som åläggs den, bl.a. till följd av att nya frivårdspåföljder införs.

Som framgår av nedanstående tabell ökade antalet frivårdsklienter något år 2003. Ökningen är knappt 2 % jämfört med föregående år. Samtidigt ökade frivårdens kostnader med 115 miljoner kronor per år, vilket motsvarar en ökning med 17 % jämfört med år 2002. Frivårdens andel av kriminalvårdens totala kostnader ökade till 15 %. I nedanstående tabell framgår kostnadsutvecklingen och utvecklingen i antalet klienter under åren 1998–2003.

Frivårdens medel

År	Kriminalvårdens totala kostnader (tusental kronor)	Genomsnittligt antal frivårdsklienter	Kostnader för frivårdsverksamhet	
			Kostnader (tusental kronor)	Andel av totala kostnader
1998	4 150 000	12 962	577 000	13,9 %
1999	4 147 000	13 370	608 000	14,7 %
2000	4 096 000	13 447	592 000	14,5 %
2001	4 286 000	13 943	660 000	15,4 %
2002	4 679 000	15 365	666 000	14,2 %
2003	5 214 000	15 637	781 000	15,0 %

Som exempel på delposter bland frivårdens kostnader kan här nämnas att totalkostnaderna för kontraktsvårdsdömda år 2003 uppgick till 177 miljoner kronor, vilket utgör en ökning med närmare 30 % jämfört med föregående år. Personutredningsverksamheten beräknas samma år ha kostat 106 miljoner kronor, en ökning med ca 5 % jämfört med år 2002.

Utskottet behandlade i förra årets budgetbetänkande ett liknande yrkande (bet. 2003/04:JuU1 s. 88 f.). Utskottet instämde då i vad motionärerna anförde om betydelsen av att ekonomiska konsekvensanalyser görs av frivårdens verksamhet. Utskottet anförde vidare att analyser av medelsbehoven inom kriminalvårdens olika verksamheter också utförs löpande av Kriminalvårdsstyrelsen och redovisas i bl.a. det årliga budgetunderlaget avseende kriminalvården. I dessa bedömningar ligger också en analys av de förväntade förändringarna i resursbehoven med anledning av olika reformer på påföljdsområdet. Sådana förändringar kan vara nödvändiga för att upprätthålla förtroendet för t.ex. de alternativa påföljderna. Utskottet var inte berett att ställa sig bakom en begäran om en mer fördjupad analys av de ekonomiska konsekvenserna av införande av olika påföljder som är alternativa till fängelse.

Utskottet har inte ändrat sin uppfattning i denna fråga. Motion Ju378 bör därför avslås i nu behandlad del.

Anstalts- och häkteskapacitet

I motion Ju340 (fp) anförs att det bör byggas en ny modern sluten storanstalt. I motion Ju424 (mp) anförs att det inte bör byggas någon ny högsäkerhetsanstalt. I motion Ju319 (m) anförs att en eventuell ny högsäkerhetsanstalt bör byggas i Kiruna och i Ju431 (s) anförs att ett eventuellt nytt fängelse bör förläggas till Västerås. I motion Ju295 (kd) anförs att häktet i Västerås bör bevaras och byggas ut.

Regeringen lade i beslut den 8 maj 2003 fast de riktlinjer för kriminalvårdens långsiktiga lokalförsörjning som skall gälla vid platsutbyggnaden. Enligt dessa riktlinjer skall Kriminalvårdsstyrelsen, inom ramen för de disponerade ekonomiska resurserna, genomföra arbetet med att tillskapa fler häktes- och anstaltsplatser så att anstaltsstrukturen i framtiden består av färre och större enheter. All nybyggnation av platser skall utformas så att de i största möjliga utsträckning medger en flexibel användning i fråga om säkerhet och beläggning. Vid utformningen av platser skall vidare vikten av en fortsatt utveckling av system med självförvaltning beaktas.

Kriminalvårdsstyrelsen redovisade i juni 2004 sin lokalförsörjningsplan för platsutbyggnad under åren 2005–2008. Planen omfattar en utbyggnad av totalt ca 1 800 platser, samtidigt som knappt 700 platser försvinner i samband med nedläggning av äldre enheter. Detta ger en nettoökning med ca 1 100 permanenta häktes- och anstaltsplatser under perioden. Som redovisats ovan i avsnittet om uppföljning av kriminalvårdens resultat har det hittills i år öppnats närmare 600 nya anstaltsplatser och ett hundratal nya permanenta häktesplatser.

Mot bakgrund av bl.a. rymningar och fritagningar från anstalterna Kumla, Hall och Norrtälje gav regeringen i augusti 2004 Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att omedelbart inleda arbetet med att ta fram förslag avseende utformningen av en ny säkerhetsanstalt (dnr Ju2004/7296/KRIM). Vid denna anstalt skall särskilt återfalls- eller rymningsbenägna intagna, för vilka verkställigheten kräver särskilda arrangemang i fråga om säkerhet eller omhändertagande i övrigt, kunna placeras. Kriminalvårdsstyrelsen skall senast den 1 december 2004 redovisa ett förslag till regeringen avseende anstaltens närmare utformning och lokalisering, en plan för det fortsatta arbetet med särskilt angivande av när anstalten beräknas kunna tas i drift samt en beräkning av kostnaderna för inrättande och drift. Av redovisningen skall även framgå hur innehållet i verkställigheten bör utformas för att på bästa sätt ge förutsättningar för såväl ett meningsfullt motivationsarbete som sysselsättning och förberedelser för annan anstaltsplacering.

Utskottet har ovan i avsnittet om uppföljning av kriminalvårdens verksamhet framfört sin oro beträffande beläggningssituationen inom kriminalvården. Som framgår av redogörelsen där och i detta avsnitt pågår ett omfattande arbete med och planering för utbyggnad av ett stort antal anstalts- och häktes-

platser. Med de medel som tillförts kriminalvården under innevarande år och med de tillskott som föreslås i denna budget torde den akuta situationen kunna hanteras under år 2005. I ett något längre perspektiv kommer utbyggnaden enligt den långsiktiga lokalförsörjningsplanen förhoppningsvis att vara tillräcklig för att möta behovet av nya platser samtidigt som situationen med önskat hög beläggning avhjälpas.

Frågor såsom hur stor en enskild anstalt eller ett häkte bör vara eller var kriminalvårdsverksamhet bör lokaliseras utgör angelägenheter för kriminalvården att avgöra utifrån de krav som ställs på verksamheten. Det ankommer således inte på riksdagen att uttala sig i sådana frågor.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna Ju295, Ju319, Ju340, Ju424 och Ju431 i nu behandlade delar.

Säkerhetssituationen på de slutna kriminalvårdsanstalterna

I motionerna Ju225 (m) och Ju281 (c) begärs att inpasseringskontrollen på anstalterna utökas och att mobiltelefoner störs ut. Liknande krav ställs i motion Ju340 (fp). I samma motion begärs också ett antal andra åtgärder för att höja säkerheten inom kriminalvården. Bland annat begärs att det skall bli möjligt att i samband med anställning av personal till häkten och anstalter i större utsträckning kontrollera de arbetssökande mot belastnings- och miss-tankeregistren. Det bör enligt motionärerna även vara möjligt att göra sådana kontroller av redan anställda. Vidare anförts att arbetet mot korruption bland kriminalvårdens personal måste intensifieras och att de anställda inte skall få ha med sig privata mobiltelefoner in på anstalterna.

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 februari 2004 har Kriminalvårdsstyrelsen givits rätt att besluta om att samtliga personer som passerar in i en viss sluten anstalt eller ett visst häkte skall kroppsvisiteras (allmän inpasseringskontroll). Syftet med kontrollen skall vara att söka efter otillåtna föremål. Ett beslut om allmän inpasseringskontroll får avse högst tre månader i taget. Om det finns särskilda skäl för det får Kriminalvårdsstyrelsen i enskilda fall medge undantag från den allmänna inpasseringskontrollen (prop. 2003/04:3, bet. JuU7, rskr. 109).

Utskottet har inhämtat från Kriminalvårdsstyrelsen att det finns gällande beslut om allmän inpasseringskontroll beträffande bl.a. de åtta anstalter i landet som har högst säkerhetsnivå. Dessa är anstalterna Kumla, Hall, Norrtälje, Hällby, Mariefred, Malmö Kirseberg, Österåker och Tidaholm. Vid samtliga dessa anstalter tillämpas också sådana generella kontroller av inpasserande.

I syfte att förbättra möjligheterna att förhindra att mobiltelefoner används inne på anstalterna, t.ex. för att planera brottsliga aktiviteter, rymningar och fritagningar, har 14 § förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation, som trädde i kraft år 2003, utformats så att kriminalvården kan ges möjlighet att på teknisk väg störa ut otillåten mobiltelefontrafik till och från anstalterna.

Från Kriminalvårdsstyrelsen har inhämtats att den offentliga upphandlingen av utrustning för utstörning av mobiltelefoner är slutförd. Post- och telestyrelsen har givit ett förhandsbesked beträffande tillstånd till användning av utstörningsutrustning vid sju anstalter, däribland anstalterna Hall, Kumla, Tidaholm och Norrtälje. Den slutliga tillståndsprövningen görs när utrustningen är installerad och färdig att tas i bruk. Arbetet med att prova ut och installera utrustning har inletts vid anstalterna Hall och Norrtälje. Kriminalvårdsstyrelsen beräknar att den första utrustningen skall kunna tas i bruk på anstalten Hall i februari 2005.

Vid de åtta anstalter i landet som har högst säkerhetsnivå samt på vissa andra anstalter tillämpas ett strikt förbud för personal och andra att medföra mobiltelefon in på anstalten.

I detta sammanhang kan också nämnas att Kriminalvårdsstyrelsen i början av augusti 2004, med anledning av rymningarna från Norrtälje- och Hallanstalterna sommaren 2004, beslutade om ett antal omedelbara åtgärder för att höja säkerheten vid häkten och anstalter. På de åtta högst säkerhetsklassade anstalterna konkretiserades dessa åtgärder bl.a. till att inpasseringshinder skulle sättas upp utanför anstalterna, att utrustning för inpasseringskontroll omedelbart skulle installeras samt att högriskfångar skulle kartläggas och ges ökad uppmärksamhet och bevakning.

Beträffande korruptionsbekämpande åtgärder kan nämnas att Kriminalvårdsstyrelsen i den nyss nämnda åtgärdsplanen har tagit upp ett antal åtgärder för att bekämpa korruption bland kriminalvårdens personal. Bland annat uppmanas de lokala myndigheterna att regelbundet låta personalen på bl.a. avdelningar med hög säkerhet rotera. Roterings bör enligt Kriminalvårdsstyrelsen ske bl.a. för att minska möjligheterna för de intagna att skaffa sig hållhakar på personalen och för att vid misstankar om oegentligheter som inte kunnat beläggas ändå på ett naturligt sätt kunna förflytta anställda.

Beträffande möjligheterna att kontrollera personal och arbetssökande mot belastnings- och misstankeregistren kan följande noteras. Enligt 10 § första stycket 9 förordningen (1999:1134) om belastningsregister skall uppgifter ur belastningsregistret lämnas ut om det begärs av en kriminalvårdsmyndighet, i fråga om den som myndigheten avser att anställa. Enligt 4 § 2 förordningen (1999:1135) om misstankeregister skall uppgift om misstanke om brott för vilket åtal har väckts lämnas ut till en kriminalvårdsmyndighet i motsvarande syfte.

Utskottet har inhämtat från Kriminalvårdsstyrelsen att styrelsen överväger olika metoder för att kunna öka möjligheterna till kontroll av anställda på de enheter som har högst säkerhetsnivå. Ett sätt som övervägs är att begära ändringar i de nyss nämnda förordningarna och därvid föreslå att det skall bli möjligt att beträffande befintlig personal vid de tyngsta enheterna inhämta uppgifter ur belastnings- respektive misstankeregistret. Ett annat sätt är att säkerhetsklassa vissa anställningar inom kriminalvården för att på så sätt kunna genomföra registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) beträffande personal som skall tjänstgöra på de allra tyngsta enheterna.

Huruvida det krävs författningsändringar för att möjliggöra sådan säkerhetsklassning har ännu inte klarlagts. Frågorna bereds för närvarande vid Kriminalvårdsstyrelsens normeringsenhet.

Utskottet vill i likhet med motionärerna betona vikten av att tillräcklig säkerhet upprätthålls på anstalterna. Det är naturligtvis inte acceptabelt att intagna på slutna anstalter med hög säkerhetsnivå rymmer eller fritas, bl.a. med hjälp av insmugglade vapen och telefoner samt i förekommande fall med bistånd från anställda på anstalten. Det är angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas på en rad områden för att tillse att säkerheten på de slutna anstalter som har högst säkerhetsnivå är så hög att rymningar och fritagningar därifrån i princip inte är möjligt.

Utskottet vill peka på att flera åtgärder har vidtagits av riksdagen och regeringen för att möjliggöra en förbättring av säkerheten på anstalter och häkten. Här kan framför allt nämnas införandet av regler om allmän inpasseringskontroll och möjligheten till utstörning av mobiltelefoner.

Som framgår av redogörelsen ovan tillämpas numera allmän inpasseringskontroll på de anstalter som har högst säkerhetsnivå. Utrustning för utstörning av mobiltelefoner har köpts in och kommer att tas i bruk så snart det är möjligt. Även i övrigt har en rad åtgärder vidtagits för att höja säkerheten och kontrollen på anstalterna, och dessa frågor uppmärksammas löpande. Frågan om korruption bland personalen har också givits hög prioritet.

En rad åtgärder har alltså vidtagits eller kommer att vidtas inom kort, och det pågår löpande ett intensivt arbete med säkerhetsfrågor inom kriminalvården. Just de åtgärder som efterfrågas av motionärerna är högaktuella i detta arbete. Någon anledning för riksdagen att göra något uttalande i dessa frågor föreligger därför inte.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på betydelsen av att det jämte ett aktivt säkerhetsarbete inriktat på kontroll även riktas fokus mot innehållet i verkställigheten. Om verksamhetsinnehållet under verkställigheten är bra och stimulerar de intagna i riktning mot ett liv i frihet utan brott och drogmissbruk minskar också incitamenten att avvika från anstalterna och att i övrigt medverka till ordningsstörningar och säkerhetsrisker.

Riksdagen bör avslå motionerna Ju225, Ju281 och Ju340 i nu behandlade delar.

Brottsförebyggande rådet, m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt redogörs för Brottsförebyggande rådets (BRÅ) resultat under verksamhetsåret 2003. Utskottet delar regeringens bedömning att BRÅ på ett positivt sätt verkat för att uppnå målet att brott skall förebyggas. I avsnittet tar utskottet vidare ställning till BRÅ:s verksamhetsinriktning under år 2005. Utskottet behandlar också ett motionsyrkande rörande bidrag till s.k. nattvandrare. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet med hänvisning till att det åligger BRÅ att bevilja bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete.

Inledning

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) är ett stabsorgan under regeringen och ett expertorgan inom rättsväsendet. Rådets huvudsakliga uppgift är utveckling, utvärdering, tillämpad forskning och information inom det kriminalpolitiska området. BRÅ ansvarar också för den officiella kriminalstatistiken. Myndigheten ansvarar även för att stimulera medlingsverksamheten och det lokala brottsförebyggande arbetet. BRÅ fördelar också de medel som finns på anslaget Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete.

Två rådgivande organ är knutna till BRÅ: en referensgrupp för rättsväsendet, som skall ge förslag till prioriteringar av rådets forsknings- och utvecklingsarbete och skapa ökade kontakter mellan praktiskt och vetenskapligt verksamma inom rättsväsendet, och en vetenskaplig nämnd med representanter från olika ämnesområden som har betydelse för BRÅ:s verksamhet. BRÅ:s arbetsuppgifter finns närmare reglerade i förordning (1997:1056) med instruktion för Brottsförebyggande rådet.

Regeringen tillsatte i mars 2003 en utredning med uppdrag att göra en översyn av BRÅ:s verksamhet och organisation samt att analysera hur myndighetens roll kan renodlas och tydliggöras (dir. 2003:26, dir. 2003:108). I betänkandet Brottsförebyggande kunskapsutveckling (SoU 2004:18) lämnar utredningen förslag som rör BRÅ:s organisation och arbetsuppgifter. Förslagen syftar till att främja kunskapsuppbyggnaden och kunskapsutvecklingen inom det kriminalpolitiska området. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Resultatuppföljning

För Brottsförebyggande rådet gällde för år 2003 följande verksamhetsmål.

Myndigheten skulle vara ett centrum för forsknings- och utvecklingsverksamhet inom hela rättsväsendet och bidra till kunskaps- och metodutveckling

inom rättsväsendets myndigheter. Vidare skulle BRÅ utvärdera effekterna av politiskt beslutade reformer eller större förändringar av annat slag inom rättsväsendet. Rådet skulle aktivt stödja de lokala brottsförebyggande råden och verka för att verksamheten utvecklades och att kvaliteten höjdes i de råden. Statistiken för år 2002 skulle offentliggöras och publiceras senast den 1 juni 2003. Slutligen skulle BRÅ fungera som ett expertorgan för rättsväsendet och bistå rättsväsendets myndigheter med kunskap om brottsutvecklingen och dess orsaker.

Av BRÅ:s årsredovisning för år 2003 framgår bl.a. följande.

Rörande BRÅ:s uppgift att sörja för *kunskapsutveckling inom det kriminalpolitiska området och utvärdering av kriminalpolitiska reformer* kan följande nämnas. Rådet hade under år 2003 tre regeringsuppdrag som rörde kriminalvården. Det första uppdraget syftade till att förstärka förberedelserna vid frigivning från anstalt. Den andra rör arbetet med narkotikamissbrukare i anstalt. Det tredje uppdraget syftade till att tillsammans med kriminalvården utarbeta ett förslag till en forsknings- och utvecklingsplan på kriminalvårdsområdet. BRÅ har också, på eget initiativ, genomfört en studie av föreningen KRIS (Kriminellas Revansch I Samhället) och dess verksamhet för att bidra till att minska återfall i brott bland tidigare fängelsedömda personer. Rapporten om IÖV-utsluss (BRÅ-Rapport 2003:4) visar att det är mycket få av dem som fått s.k. fotboja i slutet av straffet som misskött sig. BRÅ ifrågasätter dock om inte kriminalvården varit väl restriktiv i sina bedömningar av vilka som skall beviljas IÖV-utsluss. Kriminalvården inledde sommaren 2002 en treårig satsning på att bekämpa narkotikamissbruket bland kriminalvårdens klienter. BRÅ avrapporterade en första utvärdering av satsningen i december 2003 (Vård av missbrukare i anstalt). I skriften beskrivs hur kriminalvården arbetat för att bättre identifiera, motivera och behandla narkotikamissbrukarna i anstalt. En ytterligare rapport skall lämnas i februari 2005. Den första studien visar enligt BRÅ att kriminalvården arbetat mycket ambitiöst under satsningens första år för att nå målen. De högt ställda mål som regeringen satt upp är dock långt från uppfyllda. Målen innebär t.ex. att *alla* på avdelningar för svårmotiverade skall genomgå s.k. motiverande samtal och att *alla* på behandlingsavdelningar skall genomgå behandlingsprogram. BRÅ ställer frågan om mål av detta slag är optimala för att uppnå goda effekter och hållbara med resurser eller om de kanske borde ses över. I juni avrapporterades ett förslag till en forsknings- och utvecklingsplan på kriminalvårdsområdet, som arbetades fram gemensamt av BRÅ och Kriminalvårdsstyrelsen. I planen betonades bl.a. vikten av att kriminalvården löpande samlar in uppgifter om både vilka insatser klienterna får och i vad mån dessa klienter återfaller i brott. Härigenom blir det möjligt att utvärdera vilka insatser som är effektiva. De två myndigheterna bedömde också att kriminalvårdens FoU-organisation behövde förstärkas för att realisera planen.

I november 2003 redovisade BRÅ en utvärdering av effekterna av polisens arbete mot narkotikabrottsligheten (BRÅ-Rapport 2003:12). Under året har BRÅ i samråd med Rikspolisstyrelsen arbetat med en sammanställning av

vilka polisiära åtgärder mot olika typer av brott som forskning eller beprövad erfarenhet har visat fungerar i Sverige.

Under år 2003 har BRÅ fortsatt sitt arbete för att stimulera *lokalt brottsförebyggande arbete*. Vid utgången av år 2003 fanns det 274 lokala brottsförebyggande råd runt om i landet. Föregående år hade BRÅ kännedom om 240 sådana råd. Det finns lokala brottsförebyggande råd i 80 % av landets kommuner och i 39 av storstädernas 49 stadsdelar. Aktivitetsnivån i de lokala råden fortsätter att öka. BRÅ arbetar aktivt med att sprida information och kunskap till de lokala brottsförebyggande råden. Under år 2003 genomförde BRÅ ett antal nätverksträffar för lokala samordnare.

Under år 2003 beviljade BRÅ ekonomiskt stöd för lokalt brottsförebyggande arbete till totalt 89 projekt, varav 19 avsåg bidrag för startande av nya lokala brottsförebyggande råd. Under året har BRÅ prioriterat projekt som omfattar brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder i bostadsområden. Totalt har 13 projekt med en sådan inriktning erhållit totalt 677 000 kr. Under året har BRÅ även prioriterat att finansiera vetenskapliga utvärderingar av brottsförebyggande arbete på lokal nivå. Inom detta område beviljades två projekt sammanlagt 418 550 kr.

Ekonomiskt stöd till brottsförebyggande projekt

År	Antal projekt som beviljats ekonomiskt stöd	Beviljat belopp (kr)
1999	104	7 293 475
2000	97	7 360 000
2001	85	6 673 000
2002	71	4 307 367
2003	89	5 246 752

Beträffande verksamhetsområdet *kriminalstatistik och analys av brottsutvecklingen* kan bl.a. noteras att statistiken för år 2002 skulle offentliggöras och publiceras senast den 1 juni 2003. Detta tidsmål uppfyllde BRÅ. Olika insatser vidtogs för att förbättra kriminalstatistiken. Under året bildades en arbetsgrupp med representanter från polisen. Syftet med arbetsgruppen var att diskutera frågor kring uppgiftslämnandet till statistiken, t.ex. brottskodning. Vidare har en ny struktur för kodning av brott (STUK), kvaliteten på statistiken på dödligt våld och förslag till kvalitetsförbättringar i statistiken diskuterats i gruppen. Det är meningen att STUK skall ersätta dagens brottskoder. Ett av syftena med STUK är att det skall vara möjligt att följa ett brott genom rättskedjan.

Regeringen gör i budgetpropositionen bedömningen att BRÅ på ett positivt sätt verkat för att uppnå målet att brott skall förebyggas. Kunskap om brottsligheten och dess orsaker är viktig för att rättsväsendets myndigheter och dessas verksamheter skall kunna utvecklas och effektiviseras. BRÅ har under

år 2003 producerat rapporter, analyser, statistik m.m. och härmed bidragit till att utveckla kunskapen på det kriminalpolitiska området.

Utskottet delar regeringens bedömning att BRÅ på ett positivt sätt verkat för att uppnå målet att brott skall förebyggas. BRÅ:s insatser för att stimulera utvecklingen av det lokala brottsförebyggande arbetet är mycket viktiga och bör fortsätta med oförminskad kraft.

Personal

Av årsredovisningen framgår att BRÅ under år 2003 hade 59 årsarbetskrafter, varav 35 kvinnor. Inom ledningsgruppen var kvinnorna i majoritet. Rådet driver ett aktivt och systematiskt arbetsmiljöarbete och är anslutet till företagshälsovården.

Den totala sjukfrånvaron under år 2003 var 2,31 % av den sammanlagda ordinarie arbetstiden. För hela år 2003 var männens sjukfrånvaro 0,99 %. Kvinnorna hade således betydligt högre sjukfrånvaro, framför allt var det långtidssjukfrånvaron som gav utslag. Myndighetens samtliga tre långtids-sjukskrivna var kvinnor. Den andel av sjukfrånvaron som avsåg en tid av 60 dagar eller mer var 53,02 % under år 2003.

Regeringen ser positivt på BRÅ:s vidtagna åtgärder för att öka möjligheterna till lika villkor för män och kvinnor samt för minskad ohälsa. Det är angeläget att BRÅ verkar för en jämnare könsfördelning.

Utskottet delar regeringens bedömning.

Verksamhetsinriktning år 2005

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag för år 2005 till Brottsförebyggande rådet med 59 550 000 kr och Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete med 7 200 000 kr.

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2005 uppställt mål för olika verksamhetsområden. För BRÅ är det främst verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete som är relevant som mål. Målet för verksamhetsområdet är att brott skall förebyggas. Beträffande BRÅ:s verksamhet anger regeringen bl.a. att det är viktigt att BRÅ inom satsningen på lokalt brottsförebyggande arbete nu främst inriktar arbetet på att utveckla och fördjupa rådets verksamhet. I modernt brottsförebyggande arbete bör internationell samverkan vara väl utbyggd på alla plan. En målsättning är att medlingsverksamhet skall bedrivas i hela landet. BRÅ har rörande ungdomsbrottsligheten ett viktigt ansvar att sprida kunskap om vilka åtgärder som fungerar och bistå närpolisen och de lokala brottsförebyggande råden i deras arbete. Det är viktigt att kriminalstatistiken utvecklas löpande. BRÅ har en viktig roll avseende rättsväsendets forskning och utveckling.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens bedömningar i denna del.

Bidrag till s.k. nattvandrare

I motion Ju282 (c) begärs att Riksnätverket för nattvandrare skall erhålla statligt stöd.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att s.k. nattvandrare gör betydelsefulla insatser i det brottsförebyggande arbetet, särskilt rörande ungdomsbrottsligheten.

Från anslaget Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete beviljar BRÅ ekonomiskt stöd till försöks- och utvecklingsprojekt på *lokal* nivå som kan bidra till ny kunskap om brottsförebyggande arbete. Av BRÅ:s riktlinjer för ansökan om ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande arbete år 2004 framgår bl.a. att ekonomiskt stöd inte beviljas till privatpersoner, privata företag eller till sådant som kan betraktas som sökandens ordinarie löpande verksamhet.

Utskottet, som inte har något att erinra mot de nyss redovisade riktlinjerna, konstaterar att frågan om ekonomiskt stöd från det nu aktuella anslaget är en fråga som skall avgöras av BRÅ. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju282.

Brottsoffermyndigheten, m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt redogörs för Brottsoffermyndighetens resultat under verksamhetsåret 2003. Utskottet delar regeringens bedömning att Brottsoffermyndigheten i stort nått sina verksamhetsmål. I avsnittet tar utskottet vidare ställning till vilken inriktning Brottsoffermyndigheten bör ha under år 2005. Vidare lämnar utskottet en redovisning av Brottsofferfondens resultat under år 2003. I avsnittet behandlar utskottet även motionsyrkanden rörande handläggningstider, stöd till brottsofferjourer och Brottsoffermyndighetens regressverksamhet. Utskottet hänvisar i denna del bl.a. till tidigare uttalanden. Mot den bakgrunden avstyrker utskottet motionsyrkandena. Jämför reservationerna 18–21.

Inledning

Brottsoffermyndigheten har ett övergripande ansvar för brottsofferfrågorna inom rättsväsendet. Myndighetens huvuduppgifter är att främja brottsoffers rättigheter, att bevaka deras behov och intressen samt att verka för att den som är berättigad till brottsskadeersättning får sådan. Myndigheten skall pröva ärenden om brottsskadeersättning enligt brottsskadelagen (1978:413) och ärenden om bidrag från Brottsofferfonden. Vid myndigheten finns en särskild nämnd för prövning av vissa ärenden om brottsskadeersättning samt ett råd för prövning av frågor om bidrag ur Brottsofferfonden.

Resultatuppföljning

De mål som för år 2003 gällde för verksamhetsgrenen Brottskadeärenden var att ansökningar om brottskadeersättning skulle prioriteras och handläggas så snabbt som möjligt med hänsyn till den utredning som var erforderlig i det enskilda ärendet. Utbetald ersättning skulle i så stor utsträckning som möjligt återkrävas från skadevållaren.

Målet för Brottsofferfonden var att de organisationer och projekt som bedömdes kunna tillföra brottsoffer störst nytta skulle beviljas bidrag ur Brottsofferfonden. Projekt inriktade mot våld mot kvinnor, brott mot barn och ungdomar samt brott med rasistiska, främlingsfientliga eller homofobiska inslag skulle prioriteras. Brottsoffermyndigheten skulle vidare prioritera informationsinsatser som bidrar till att de som är berättigade till brottskade-ersättning får det. Myndigheten skulle som mål för verksamhetsgrenen information särskilt beakta att brottsoffer med bristande kunskaper i svenska språket tillgodoses.

Under år 2003 inkom 9 299 ansökningar om brottskadeersättning, vilket innebär en ökning jämfört med år 2002 med 6 % (se tabell).

Drygt 83 % av de avgjorda ärendena handlades på mindre än fyra månader, vilket är en förbättring jämfört med tidigare år. Motsvarande siffror för år 2000 var 58 %, år 2001 var 66 % och år 2002 var 78 %.

Brottskadeärenden 1998–2003

År	Inkomna brottskadeärenden	Avgjorda brottskadeärenden	Ärendebalans vid årets utgång
1998	5 386	5 083	1 780
1999	6 133	6 193	1 709
2000	6 522	6 491	1 755
2001	7 306	7 183	1 876
2002	8 753	8 934	1 688
2003	9 299	9 219	1 761

Myndighetens ärendebalans har, trots uppgången av antalet avgjorda ärenden, inte minskat. Under år 2003 avgjordes 9 219 ärenden. Antalet balanserade ärenden uppgick vid utgången av år 2003 till 1 761, vilket utgör en ökning med 4 %. Ökningen är enligt Brottsoffermyndigheten ett resultat av det ökade antalet inkomna ärenden.

Utbetald brottsskadeersättning och intäkter från regressverksamhet

(Belopen anges i tusental kronor)

År	Utbetald brottsskadeersättning	Intäkter från regressverksamhet
1998	49 828	1 698
1999	67 102	2 862
2000	67 346	3 441
2001	80 126	5 264
2002	84 793	6 487
2003	83 964	8 191

Under budgetåret 2003 utbetalades knappt 84 miljoner kronor i brottsskadeersättning, vilket utgör en minskning jämfört med år 2002. Samtidigt erhöles intäkter från regressverksamheten med knappt 8,2 miljoner kronor. Den stora merparten av de utbetalade medlen avsåg ersättning för personskador, endast ca 231 000 kr utgick som ersättning för sak- och förmögenhetsskador.

De medel som influiter genom regressverksamheten, där krav ställs på den skadeståndsskyldige att göra rätt för sig, ökade från ca 5,3 miljoner kronor år 2001 till nära 6,5 miljoner kronor år 2002 och närmare 8,2 miljoner kronor år 2003.

Myndigheten har numera skriftligt informationsmaterial om brottsskadeersättning tillgängligt på nio främmande språk. Materialet sprids bl.a. av polis, åklagare, domstolar och de ideella brottsofferorganisationerna. Ökningen av antalet inkomna ärenden angående brottsskadeersättning, närmare en fördubbling sedan år 1998 (jämför tabell ovan), tyder på att Brottsoffermyndighetens informationssatsning inom detta område har varit framgångsrik.

Under år 2003 inkom totalt 457 ansökningar om bidrag från Brottsofferfonden. Ansökningarna avsåg olika projekt med önskemål om bidrag till ett sammanlagt belopp om ca 108 miljoner kronor. Under året inkom även 212 ansökningar om verksamhetsstöd för löpande verksamheter. Brottsofferfondens intäkter genom avgifter uppgick under samma tid till drygt 27,8 miljoner kronor. 207 projekt beviljades finansiering och i 204 fall beviljades verksamhetsstöd med tillsammans drygt 25,3 miljoner kronor. Av de projekt som beviljades stöd var 83 inriktade på våld mot kvinnor, 43 på frågor kring brott mot barn och ungdomar och 7 rörde offer för homofobiska brott. När det gäller offer för brott med rasistiska eller främlingsfientliga förtecken beviljades inte något projekt finansiering. Myndigheten har bedrivit riktade informationsinsatser angående denna möjlighet men har, enligt vad som inhämtats, under år 2003 inte fått in en enda ansökan angående ett projekt med sådan inriktning.

Sammanlagt fördelade fonden under år 2003 alltså drygt 25,3 miljoner kronor, vilket var en ökning jämfört med de föregående åren (21,7 miljoner kronor år 2001 och närmare 22,4 miljoner kronor år 2002).

Brottsoffermyndigheten hade under 2003 41 årsarbetskrafter vilket är en ökning med 2 sedan året innan. Den totala sjukfrånvaron under 2003 uppgick till 7,4 %. Personalomsättningen var 20 % vilket är högre än för staten som helhet (11 %). Omsättningen var störst bland de yngre medarbetarna.

Regeringen anför i propositionen att den ser positivt på den utveckling som innebär att fler brottsoffer nu får ersättning och anser att det är viktigt att myndigheten bibehåller den höga kvaliteten i de avgöranden som fattas. Regeringen ser också positivt på den regressverksamhet som Brottsoffermyndigheten bedriver. Regeringen betonar vikten av att de myndigheter som sprider information till brottsoffer strävar efter att informationen skall nå fler. Regeringen betonar också vikten av att myndigheten vidtar åtgärder för att finna lämpliga projekt inriktade på offer för rasistiska eller främlingsfientliga brott.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning och beklagar att Brottsoffermyndigheten ännu inte lyckats finna lämpliga projekt rörande hatbrott och främlingsfientlig brottslighet trots att denna typ av brottslighet alltför ofta förekommer i samhället. Enligt utskottets mening är det tydligt att det behövs en särskild informationsinsats för att öka opinionsbildning och annan aktivitet mot denna brottslighet.

Verksamhetsinriktning år 2005

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag för år 2005 till Brottsoffermyndigheten med 27 miljoner kronor och till Ersättning för skador på grund av brott med 84 miljoner kronor.

Det övergripande målet för verksamhetsområde 5 Reparativ verksamhet är att verksamheten skall vara inriktad på att minska och lindra skadeverkningarna av brott. Brottsoffermyndigheten har ett övergripande ansvar för brottsofferfrågorna i rättsväsendet. Myndighetens huvuduppgift är att främja brottsoffrens rättigheter, behov och intressen. Till uppgifterna hör att besluta i ärenden om brottsskadeersättning samt att fördela medel från brottsofferfonden som finansierar forskning, utvecklingsprojekt och även löpande brottsofferstödande verksamhet. I sammanhanget kan nämnas att Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket har ett uppdrag (dnr Ju2004/6170/KRIM) att gemensamt verka för att vittnesstödsverksamhet bedrivs vid samtliga tingsrätter och hovrätter. Syftet med detta uppdrag är att säkerställa att denna stödverksamhet även i fortsättningen kommer att finnas vid samtliga domstolar.

Utskottet har ingenting att invända mot att Brottsoffermyndigheten också under år 2005 arbetar med denna inriktning.

För att säkerställa att Brottsoffermyndigheten har rätt uppdrag och är rustad för framtida uppgifter tillsattes under år 2003 en utredare som fick till uppgift att göra en översyn av myndighetens uppdrag, organisation och verksamhet. Utredaren lämnade under våren 2004 betänkandet En översyn av Brottsoffermyndigheten (SOU 2004:61). Sammanfattningsvis innebär utredarens förslag att Brottsoffermyndigheten skall få utökade uppgifter och ett

tydligare mandat. Betänkandet är under hösten föremål för remissbehandling. Regeringen kommer därefter att överväga vilka åtgärder som kan behöva vidtas med utgångspunkt i de förslag som utredaren har lämnat om hur Brottsoffermyndigheten och dess verksamhet kan utvecklas.

Övriga frågor

Handläggningstiderna hos Brottsoffermyndigheten

I motionen Ju467 (kd) påpekas att det tidigare har funnits ett krav på att handläggningen av brottsskadeärenden skulle ske inom tre och senare inom fyra månader. Denna fastställda tidsgräns bör enligt motionärerna återinföras så att det framgår att brottsskadeärenden skall handläggas inom tre månader.

Förslaget innebär en återgång till det som gällde t.o.m. år 2000. Därefter ändrades tiden till fyra månader. Enligt regleringsbrevet för år 2002 skulle minst 70 % av brottsskadeärendena handläggas inom fyra månader med bibehållen kvalitet. I regleringsbrevet för år 2003 togs tidsgränsen bort. Målet formulerades i stället så att ansökningar om brottsskadeersättning skall prioriteras och handläggningen ske så snabbt som möjligt med hänsyn till den utredning som är erforderlig i det enskilda ärendet. Sedan dess har handläggningstiden för ärendena förkortats. År 2000 avgjordes 46 % av ärendena inom den angivna tiden tre månader och 58 % inom fyra månader. År 2001 då målet ändrades avslutade myndigheten 66 % av ärendena inom fyra månader. Under år 2002 avslutades närmare 78 % av ärendena snabbare än fyra månader. År 2003 var denna siffra 83,5 %.

En motion med liknande innebörd behandlades också förra året (bet. 2003/04:JuU1 s. 106). Utskottet ansåg då att de krav som i dag ställs på Brottsoffermyndighetens handläggning av brottsskadeärenden är väl avvägda. Att inom ramen för tilldelade medel uppställa ett krav på tre månaders handläggningstid innebär en risk för att kvaliteten på handläggningen skulle försämrats. Ett sådant krav skulle också försämra myndighetens möjligheter att vidareutveckla sin regressverksamhet.

Utskottet gör alltså samma bedömning. Utskottet avstyrker motion Ju467 i denna del.

Samhällets stöd till brottsofferjourer

I motion Ju467 (kd) begärs ett tillkännagivande om ökat stöd till brottsofferjourer.

Utskottet har tidigare ett flertal gånger behandlat motioner om stöd till brottsofferjourer (bet. 1997/98:Ju1 s. 77 f.).

Det finns omkring 110 lokala brottsofferjourer över hela landet. Brottsofferjourerna engagerar stödpersoner och har en nyckelroll i de verksamheter med vittnesstöd som finns för både målsäganden och vittnen. Det förekommer också att lokala brottsofferjourer och lokala brottsförebyggande råd samarbetar i det brottsförebyggande arbetet. Av Brottsoffermyndighetens årsre-

dovisning framgår att brottsofferjourer under 2003 beviljades direkt verksamhetsstöd med 3 761 300 kr ur Brottsofferfonden. Därtill kommer bidrag till utbildning m.m. I vilken utsträckning kommunerna stöder brottsofferjourerna varierar. Vissa kommuner har fast anställda tjänstemän som arbetar med brottsofferfrågor.

I 1997 års ärende anförde utskottet att man med kontinuerliga statliga driftsbidrag närmar sig en organisationsform som i en alltför hög grad företer likheter med regelstyrda myndigheter. Utskottet ansåg, då som tidigare, att det låg en poäng i att verksamheten inom jourerna bygger på ideellt och frivilligt mänskligt engagemang. Det utgör då ett komplement till den verksamhet som polisen bedriver med stöd och information till brottsoffren i samband med brottsutredningar.

Utskottet har alltså denna inställning. Härtill kommer att brottsofferjourerna tilldelats ej oväsentliga statliga bidrag för sin verksamhet. Motion Ju467 bör alltså inte föranleda någon åtgärd från riksdagen. Utskottet föreslår att motionen i nu behandlad del avstyrks.

Förskottering av skadestånd

I motionerna Ju292 (fp) och Ju467 (kd) begärs ett nytt system för förskottering av skadestånd på grund av brott. I motion L338 (c) begärs att Brottsförmyndigheten skall förskottera skadestånd på grund av brott som den ena maken dömts att betala till den andra.

Brottskadeersättning kan utgå vid personskada på grund av brott och även – undantagsvis – vid sakskada. Ersättning betalas normalt ut först efter det att det klarlagts att gärningsmannen saknar betalningsförmåga och att det inte heller finns en försäkring som täcker skadan.

Frågor om förskottering av brottskadeersättning har behandlats tidigare av utskottet. Så skedde hösten 2003 (bet. 2003/04:JuU1 s. 112 f.) och våren 2004 (bet. 2003/04:JuU20 s. 22). Det då omnämnda EU-arbetet angående ersättning till brottsoffer är avslutat och direktivet är antaget av ministerrådet. Arbetet pågår inom Regeringskansliet för att anpassa svensk lagstiftning. Direktivet kom inte att innehålla några regler om förskottering av skadestånd.

Utskottet vill i likhet med vad som tidigare uttalats i denna fråga påpeka att det är gärningsmannen som i första rummet har ansvaret för att brottsoffret kompenseras. De nuvarande reglerna om brottskadeersättning kan också ses som en form av förskott. Samtidigt har utskottet förståelse för att den skadelidande just vid partnervåld kan ha extra svårt att kräva sin rätt. Här vill utskottet erinra om 25 a § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. Bestämmelsen innebär att en lagakraftvunnen dom i brottmål som innehåller förpliktelser för den tilltalade att betala skadestånd skall sändas till kronofogdemyndigheten. Syftet med bestämmelsen är att indrivningsförfarandet skall komma i gång med en minimal insats från målsägandens sida (2 kap. 3 § utsökningsförordningen [1981:981]). Reglerna gäller oavsett den tilltalades och målsägandens relation till varandra.

Utskottet är inte berett att förorda en ordning som innebär att alla skadestånd på grund av brott förskottas. Utskottet är inte heller berett att förorda att just skadestånd vid partnervåld särbehandlas. Motionerna Ju292, Ju467 och L338 i aktuella delar avstyrks.

Rättsmedicinalverket

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt redogörs för Rättsmedicinalverkets resultat under verksamhetsåret 2003. Utskottet har ingen invändning mot regeringens bedömning att Rättsmedicinalverket i allt väsentligt fullgjort de mål som ställts upp för dess verksamhet. I avsnittet tar utskottet vidare ställning till Rättsmedicinalverkets verksamhetsinriktning under år 2005.

Inledning

Rättsmedicinalverket är central förvaltningsmyndighet för rättspsykiatrisk, rättsmedicinsk, rättskemisk och rättsgenetisk verksamhet i den utsträckning sådana frågor inte handläggs av någon annan statlig myndighet. I praktiken går verksamheten ut på att sörja för att domstolarna har teknisk (medicinsk) bevisning i brottmål och faderskapsmål och ett fullgott underlag för påföljdsbestämningen i brottmål i form av t.ex. rättspsykiatriska undersökningar. Rättsmedicinalverkets arbetsuppgifter finns närmare reglerade i förordning (1996:613) med instruktion för Rättsmedicinalverket. Verket bedriver såväl anslagsfinansierad som uppdragsfinansierad verksamhet.

Resultatuppföljning

För Rättsmedicinalverket gällde för år 2003 följande verksamhetsmål.

Rättsmedicinalverkets verksamhet skulle skapa goda förutsättningar för rättssäkerhet och effektivitet inom rättsväsendet genom tillhandahållande av rättspsykiatriska, rättsmedicinska, rättskemiska och rättsgenetiska undersökningar av hög kvalitet och svarande mot uppdragsgivarnas behov. Verksamheten skulle bedrivas med respekt för de undersökta personliga integritet. Vidare skulle de rättspsykiatriska undersökningsenheterna erbjuda god omvårdnad och tillgodose kraven på samhällsskydd. Till gagn för verksamheten skulle verket bedriva och stödja ett aktivt forsknings- och utvecklingsarbete. Verket skulle dessutom, där det var lämpligt och där verksamheten kunde skapa särskilda förutsättningar för det, vinnlägga sig om att bidra till det brottsförebyggande arbetet. Rättsmedicinalverket skulle också verka för en långsiktigt god försörjning av personal med ändamålsenlig kompetens och specialistkunskap. Särskilt gällde det att minska sårbarheten i utnyttjandet av och tillgången på rättsläkare genom en aktiv och förutseende rekrytering och

utbildning. Slutligen skulle verket arbeta med att förnya arbetsformerna och utveckla ledarskapet.

Av Rättsmedicinalverkets årsredovisning för år 2003 framgår bl.a. följande.

År 2003 kännetecknades av en fortsatt hög efterfrågan på verkets utredningar och undersökningar. Det innebar fortsatt hög arbetsbelastning för verkets utrednings- och vårdpersonal och fick till följd att handläggnings- och väntetider ökade. Arbetet med policydokument och interna riktlinjer fortsatte. Här kan nämnas att riktlinjer fastställdes för användande av somatiska undersökningar vid rättspsykiatriska undersökningar och att en ny arbetsordning för verket fastställdes. Kvalitetsarbetet hade fortsatt hög prioritet. I arbetet med att stärka samsynen mellan rättsläkare påbörjades arbete med att fastställa en ny och uppdaterad processbeskrivning för rättsmedicinska undersökningar. Vidare utarbetades riktlinjer för rättsläkares roll i rättsprocessen. Mot bakgrund av Psykansvarskommitténs betänkande tillsattes en referensgrupp för att diskutera de förändrade arbetssätt kommitténs förslag kan antas medföra. Försöksverksamheten med s.k. rättsmedicinska utredare permanentades efter en intern utvärdering. Avseende verkets databaser låg fokus på att förbättra kvaliteten på data i den rättsmedicinska databasen i syfte att höja validiteten i inmatade uppgifter för kommande forskningsuppgifter. Ett lektorat inrättades och tillsattes på institutionen för kirurgiska vetenskaper vid Uppsala universitet. Tjänsten är kombinerad med en tjänst som överläkare vid Rättsmedicinska avdelningen i Uppsala. Inom FoU-området gavs på sedvanligt sätt stöd till olika projekt. Här kan nämnas datortomografisk undersökning vid rättsmedicinsk undersökning med elektronisk bilddokumentation.

Inom *rättspsykiatrin* ökade domstolarnas efterfrågan på rättspsykiatriska undersökningar (RPU) under år 2003. Antalet undersökningar som utfördes uppgick till 688 (se tabell). Av de undersökta bedömdes 48 % lida av en allvarlig psykisk störning. I 45 % av undersökningarna föreslogs rättspsykiatrisk vård som påföljd och i 15 % skyddstillsyn. Domstolarnas förtroende för verkets undersökningar var fortsatt högt. Under år 2003 följde domstolarna de förslag om överlämnande till rättspsykiatrisk vård som lämnats i de rättspsykiatriska utlåtandena i 98 % av fallen. Även antalet av verket utfärdade läkarintyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m., s.k. § 7-intyg, ökade under år 2003. Totalt utfärdades 1 890 sådana intyg (se tabell). Europarådets s.k. anti-tortyrkommitté genomförde under år 2003 en närmare granskning av utredningsavdelningen i Göteborg. I den efterföljande rapporten uttrycktes mycket positiva omdömen om verksamheten. Ett fall av rymning genomfördes med hjälp av utomstående från en utredningsavdelning. De båda rymlingarna greps tämligen omgående. Under budgetåret genomfördes tre s.k. häktesundersökningar. Medianhandläggningstiderna för RPU var 28 dagar för häktade och 42 dagar för ej häktade. Andelen ärenden där väntetiden i häkte översteg 7 dagar ökade kraftigt under året. Trots att vistelsetiderna kortades ökade väntetiderna. Det indikerar att organi-

sationen är underdimensionerad. Även andelen anstånd med avgivande av utlåtande ökade.

Antalet rättspsykiatriska undersökningar och § 7-intyg

År	Utförda rättspsykiatriska undersökningar	Utfärdade § 7-intyg
1997	600	1 858
1998	609	1 847
1999	657	1 838
2000	619	1 772
2001	589	1 792
2002	670	1 878
2003	688	1 890

Inom *rättsmedicinen* har de rättsmedicinska kroppsundersökningarna av levande personer och yttranden över dessa ökat kraftigt under senare år, främst till följd av det ökade antalet våldsbrott. Mindre än en promille av samtliga rättsmedicinska ärenden granskades av Socialstyrelsens rättsliga råd. Mediantiderna för ärenden avseende levande personer var 8 dagar och för rättsmedicinska undersökningar av avlidna 40 dagar under år 2003. Motsvarande tider för år 2002 var 9 respektive 42 dagar. Eftersom rekryteringssituationen av rättsläkare är på väg att förbättras kommer verket att prioritera kortare handläggningstider.

Antalet ärenden inom den *rättskemiska* verksamheten ökade under år 2003 med nästan 11 %. Handläggningstiderna kunde trots detta i stort sett hållas oförändrade eller i vissa fall t.o.m. förbättras. Anslagsverksamheten expanderade till följd av en fortsatt kraftig ökning av drograttfylleriärendena till 5 992 ärenden, jämfört med 5 071 ärenden år 2002. Ökningen klarades av på bekostnad av att viktigt utvecklingsarbete fick stå tillbaka.

Inom *rättsgenetiken* handlades och besvarades 1 999 ärenden under år 2003, vilket var en marginell minskning med 17 ärenden jämfört med år 2002. Tack vare effektiviseringar fortsatte handläggningstiderna att minska. Medianhandläggningstiden var vid årets slut 15 dagar, jämfört med 21 dagar året innan. Under året genomfördes 65 identifieringsärenden, vilket är en kraftig ökning jämfört med år 2002.

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen att Rättsmedicinalverket trots en ansträngd personalsituation klarat av att möta den ökade efterfrågan utan att handläggningstiderna har behövt öka i någon större utsträckning. I vissa fall har handläggningstiderna t.o.m. kunnat kortas. Regeringen ser positivt på det arbete som verket bedrivit i detta avseende. Det är viktigt att utvecklingen mot så korta handläggningstider som möjligt fortsätter. Under året ökade dock andelen ärenden inom rättspsykiatri där väntetiden i häkte över-skred den lagstadgade tiden på sju dagar. Verket har redan initierat åtgärder

för att de lagstadgade väntetiderna i häkte inte skall överskridas. Det är viktigt att detta arbete prioriteras. Det totala antalet rättspsykiatriska utredningar som överlämnades till Socialstyrelsens rättsliga råd utgjorde 5 % (35 fall) av samtliga expedierade ärenden. Av dessa kom rådet i 10 fall fram till en annan slutsats än verket. I takt med att personalsituationen förbättras ser regeringen det som angeläget att utvecklingsarbetet fortsätter och att viktiga forskningsprojekt genomförs. Regeringen konstaterar sammanfattningsvis att Rättsmedicinalverket under år 2003 i allt väsentligt uppfyllt statsmakternas övergripande mål för verksamheten.

Under år 2003 presenterades departementspromemorian Ny ordning för utfärdande av rättsintyg (Ds 2003:3). I promemorian föreslås att Rättsmedicinalverket skall få ett huvudansvar för verksamheten med utfärdande av rättsintyg. Förslagen syftar till att säkerställa att rättsintygen håller en hög kvalitet och att rättsväsendets övriga myndigheter får bästa möjliga underlag för sina bedömningar. Rättsmedicinalverket skall få ta ut en avgift av den som begärt ett rättsintyg, i allmänhet en polismyndighet. I promemorian framhålls att en viktig förutsättning vid avgiftsfinansiering är att de rättsvårdande myndigheter som skall betala avgifterna tillförs medel för detta. Promemorians förslag innebär att polisens årliga sammanlagda kostnader för rättsintyg kommer att uppgå till knappt 17 miljoner kronor, en ökning med 8 miljoner kronor jämfört med kostnaderna år 2001. Det föreslås i promemorian att 4 miljoner kronor skall föras från Rättsmedicinalverkets till Polisorganisationens anslag. Nettokostnadsökningen för polisen beräknas då i promemorian årligen uppgå till 4 miljoner kronor. I promemorian görs bedömningen att de synliga ökade kostnaderna för polismyndigheterna mer än väl uppvägs av vinsterna inom hela rättskedjan. Kostnaderna bör därför finansieras inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet (Ds 2003:3 s. 110 f., s. 120 f.). Ett antal remissinstanser ifrågasatte promemorians kostnadsberäkningar. Här kan nämnas att Rikspolisstyrelsen påpekade att användningen av patientjournaler kommer att upphöra med den föreslagna ordningen, vilket inte synes ha beaktats vid beräkningarna i promemorian. I slutet av oktober beslutade regeringen lagrådsremissen Ny ordning för utfärdande av rättsintyg. Förslagen i lagrådsremissen bygger på promemorians förslag. Regeringen redovisar i lagrådsremissen att det framförts synpunkter att de totala kostnaderna för reformen underskattats men anför att det å andra sidan synes ha bortsetts från de vinster för rättskedjans myndigheter som den nya ordningen medför. Regeringen gör bedömningen att kostnadsökningarna är av tämligen begränsad omfattning och därför skall finansieras med tilldelade medel inom utgiftsområdet. Regeringen anför vidare att den har för avsikt att utvärdera den nya ordningen med rättsintyg och att en viktig del av utvärderingen kommer att bli att undersöka vilka kostnadseffekter reformen medfört. Utvärderingen kommer även att omfatta bl.a. frågan om syftet att åstadkomma rättsintyg av bättre kvalitet uppnåtts.

Utskottet konstaterar att ingenting framkommit som talar mot regeringens bedömning av Rättsmedicinalverkets resultat. Utskottet välkomnar förslagen i

lagrådsremissen som syftar till att upprätthålla en hög kvalitet på utfärdade rättsintyg. Mot bakgrund av att det kan förutsättas att polisen i framtiden i större utsträckning än i dagsläget kommer att begära att rättsintyg utfärdas kan bedömningarna i promemorian om polisens merkostnader av den planerade reformen och att dessa bör finansieras genom omfördelningar inom utgiftsområdet diskuteras. Utskottet utgår från att regeringen noga överväger dessa frågor i det fortsatta arbetet med den kommande propositionen. Till sist vill utskottet särskilt understryka vikten av att den kommande utvärderingen omfattar frågorna om bevisningen förbättrats och antalet fällande domar därigenom blivit fler.

Personal

Vid utgången av år 2003 var 369 personer tillsvidareanställda eller tidsbegränsat anställda vid Rättsmedicinalverket, totalt 318,5 årsarbetskrafter. Personalen bestod till 62 % av kvinnor. I ledningsgruppen var 10 av 12 chefer män. Medelåldern inom verket var 46 år. Personalomsättningen var 6 % under år 2003. Den totala sjukfrånvaron inom verket under år 2003 var 4,9 % av den sammanlagda arbetstiden. Av den totala sjukfrånvaron utgjorde andelen långtidssjukskrivna 67,3 % (60 dagar eller längre). Kvinnorna hade högre sjukfrånvaro än männen, 6,5 respektive 2,5 %. Verket gör löpande förbättringar av arbetsmiljön, såväl den fysiska som den psykosociala. Som ett led i att förbättra arbetsmiljön planerar verket ny- eller ombyggnation av några av verkets avdelningar.

Regeringen anför i budgetpropositionen att den ser positivt på verkets arbete för att åstadkomma en bättre arbetsmiljö för personalen.

Utskottet delar regeringens bedömning i denna del.

Verksamhetsinriktning år 2005

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag till Rättsmedicinalverket för år 2005 med 228 571 000 kr.

Regeringen anför i budgetpropositionen att en förutsättning för en effektiv brottsbekämpning är att Rättsmedicinalverket kan tillhandahålla utredningar av hög kvalitet inom rimliga tider. Efterfrågan på Rättsmedicinalverkets utredningar har ökat kraftigt de senaste åren. Detta ställer krav på en hög effektivitet inom verksamheten samtidigt som kvaliteten måste upprätthållas. Det är i detta sammanhang viktigt att utvecklingen av nya metoder och tekniker i verksamheten fortsätter samtidigt som handläggningstiderna är så korta som möjligt. Verket har redan initierat åtgärder för att de lagstadgade väntetiderna i häkte inte skall överskridas. Det är viktigt att detta arbete prioriteras. Det är också angeläget att berörda myndigheter fördjupar sitt samarbete för att underlätta ärendehantering inom rättsväsendet. Flera nya rättsläkare har rekryterats de senaste åren, och vidare har läkarna avlastats från vissa uppgif-

ter genom den nya personalkategorin rättsmedicinska utredare. Det är viktigt att verket fortsätter sitt arbete även med dessa frågor.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens bedömningar i denna del.

Rättshjälpkostnader m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt redogörs för anslaget Rättshjälpkostnader m.m. Utskottet behandlar också ett antal motionsyrkanden om rättshjälp vid s.k. pisksnärtsskador, rättshjälp för småföretagare, rättshjälp i tvister om diskriminering i arbetslivet respektive rättshjälp i mål rörande rennäringsens markanspråk. Utskottet hänvisar i denna del bl.a. till tidigare uttalanden och till gällande bestämmelser. Mot den bakgrunden avstyrker utskottet motionsyrkandena. Jämför reservationerna 22–24 samt det särskilda yttrandet 15.

Inledning

Rättshjälpslagen (1996:1619) har till grundläggande syfte att ge rättsskydd åt dem som inte kan få rättsligt bistånd på annat sätt.

Enligt lagen är rättshjälp subsidiär till rättsskyddet, dvs. den som har en rättsskyddsförsäkring eller liknande rättsskydd som omfattar den aktuella rättsliga angelägenheten får inte beviljas rättshjälp. Vidare innebär lagen att den som inte har rättsskydd av ifrågavarande slag, men som borde ha haft det med hänsyn till sitt försäkringsskydd i övrigt eller till sina personliga och ekonomiska förhållanden, får beviljas rättshjälp endast om det finns särskilda skäl (9 §). Som en allmän förutsättning för att rättshjälp skall beviljas gäller att det, med hänsyn till angelägenhetens art och betydelse, tvisteföremålets värde samt omständigheterna i övrigt, är rimligt att staten bidrar till kostnaderna (8 §).

Enligt rättshjälpslagen är inkomstgränsen för rättshjälp 260 000 kr i årsinkomst (6 § första stycket). Lagen föreskriver också att rådgivning i minst en timme som huvudregel är en förutsättning för att rättshjälp skall beviljas (2 § andra stycket). Vidare innebär lagen bl.a. att biträdesbehovet är avgörande för om rättshjälp skall beviljas (7 §) och att biträde enligt rättshjälpslagen normalt får ersättning för högst 100 timmars arbete (15 §).

Resultatuppföljning

Från anslaget betalas de kostnader som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde, rättshjälpslagen och 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn skall utgå av allmänna medel. Därutöver skall från anslaget betalas de kostnader som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde skall betalas av allmänna medel, dock inte

sådana kostnader som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (1989:529) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Från anslaget betalas även kostnader som hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte skall bäras av annan myndighet.

De faktorer som styr kostnaderna är framför allt antalet ärenden, ärendenas svårighetsgrad, ersättningsnivån till biträden och offentliga försvarare samt den andel av rättshjälpskostnaderna som betalas av den rättssökande.

Regeringen bestämmer den timkostnadsnorm som ligger till grund för ersättning för arbete på rättshjälpsområdet. Ersättningen till offentliga försvarare och målsägandebiträden regleras också i viss utsträckning med hjälp av taxor. För närvarande finns det en taxa för ersättning till offentliga försvarare i vissa brottmål i tingsrätt och hovrätt samt en motsvarande taxa för målsägandebiträden (DVFS 2003:7 respektive 2003:3). Taxorna beslutas av Domstolsverket på grundval av timkostnadsnormen. Timkostnadsnormen för år 2004 är 1 000 kr exklusive mervärdesskatt (1 250 kr inklusive mervärdesskatt).

Utgifterna på anslaget är regelstyrda och svåra att beräkna. Under flera år har utgifterna för offentliga försvarare, offentliga biträden och målsägandebiträden ökat, samtidigt som kostnaderna för rättshjälpslagen har minskat (se tabell).

Fördelningen av kostnader för rättshjälps m.m.

(Beloppen anges i tusental kronor.)

År	Rättshjälps enl. RhjL	Offentligt försvar	Offentligt biträde	Målsägan- debiträde	Totalt ¹
1998	305 504	454 289	55 846	46 943	831 201
1999	225 831	451 288	59 500	53 220	755 370
2000	188 067	495 922	62 967	73 345	784 374
2001	172 023	526 968	65 026	73 037	804 755
2002	168 344	571 868	71 270	81 181	861 780
2003	166 605	633 016	73 340	92 018	933 785

¹ Inkl. övriga utgifter samt återbetalning av rättshjälpsavgifter.

En följd av detta är att de sammanlagda utgifterna har ökat med drygt 23 % sedan 1999.

Övriga frågor

Rättshjälps vid pisksnärtsskador

I motionerna Ju425 (v) och T336 (mp) begärs en översyn av rättshjälpslagen i syfte att öka möjligheterna till rättshjälps vid s.k. pisksnärtsskador.

Med pisksnärtsskada förstås en skada i nackregionen som kan uppkomma t.ex. i samband med påkörningar bakifrån och vissa andra slag av trafikolyckor.

Av trafikskadelagen (1975:1410) följer att personskada till följd av trafik med motordrivna fordon i princip ger rätt till trafikskadeersättning, som utgår ur trafikförsäkringen för fordonet. Trafikskadeersättning beräknas på motsvarande sätt som skadestånd enligt skadeståndslagens (1972:207) bestämmelser.

När det gäller ersättning ur trafikförsäkring riktas anspråken normalt mot försäkringsgivaren, dvs. den som försäkrat fordonet. Den skadelidande har i och för sig rätt att i stället begära skadestånd enligt skadeståndslagens bestämmelser, och talan riktas då mot skadevållaren. Sådana processer torde dock i praktiken vara sällsynta.

Av 10 § första stycket 10 rättshjälplagen framgår att rättshjälp inte får beviljas i en angelägenhet som rör trafikskadeersättning enligt trafikskadelagen. Rättshjälp får dock beviljas i en sådan angelägenhet om ett mål eller ärende har inletts vid domstol eller enbart rör annan skada än personskada.

Enligt lagmotiven (prop. 1987/88:73 s. 28 f.) var ett huvudsakligt skäl för denna bestämmelse, som infördes år 1988, att det allmänna inte skulle behöva betala kostnader för sådant rättsligt bistånd som slutligen kom försäkringsbolagen till godo. Det rör sig här om tvister där det egentligen är försäkringsbolagen som berörs och inte de formella parterna. Regleringen innebär således att någon rättshjälp inte får beviljas så länge tvisten om trafikskadeersättning är utomprocessuell. Under detta skede förutsätts försäkringsbolagen bära parternas kostnader för rättsligt biträde.

I motiven framhålls dock att i de fall den skadelidande och försäkringsgivaren inte kan komma överens om skadeståndsskyldigheten eller om skadeersättningens storlek, återstår för den skadelidande att väcka talan vid domstol. När ett skadeståndsärende gått så långt brukar försäkringsbolagen i allmänhet upphöra att ta ansvaret för den skadelidandes kostnader för förfarandet. Är saken anhängig vid domstol, bör därför den skadelidande ha möjlighet till rättshjälp.

Väljer den som drabbats av en trafikskada att väcka talan mot skadevållaren i stället för att begära trafikskadeersättning, torde bestämmelsen inte hindra att rättshjälp beviljas.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motsvarande motionsyrkanden, senast i våras (bet. 2003/04:JuU14 s. 21 f.). Utskottet hänvisade då till de uttalanden som utskottet tidigare gjort. Av dessa följer att det inte kan anses föreligga något behov av att utöka möjligheterna att erhålla rättshjälp i fråga om trafikskador. En annan sak var att det kunde upplevas som besvärande för en enskild person att begära att få ta rättsskyddet i hemförsäkringen i anspråk när motparten är försäkringsbolaget. Utskottet utgick dock från att försäkringsbolagen klarar det krav på opartiskhet som regelsystemet förutsätter.

Utskottet vidhåller den uppfattningen. Motionerna Ju425 och T336 i denna del bör avslås.

Rättshjälp för näringsidkare

I motion Ju426 (c) begärs en utredning av förutsättningarna för näringsidkare att erhålla rättshjälp i samband med tvister mellan näringsidkaren och myndigheter.

Enligt 13 § rättshjälpslagen får rättshjälp inte beviljas den som är eller har varit näringsidkare i en angelägenhet som har uppkommit i näringsverksamheten, om det inte finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och begränsade omfattning, hans eller hennes ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt. Bakgrunden är bl.a. att det normalt inte är rimligt att staten står för sådana kostnader. Till detta kommer att en näringsidkare normalt bör kunna ombesörja ett eget försäkringsskydd (prop. 1996/97:9 s. 88).

Om den rättsliga angelägenheten rör skatter, tullar eller avgifter får rättshjälp beviljas endast när det finns särskilda skäl (11 § 3).

När det gäller förvaltningsärenden är i regel behovet av rättshjälp mindre, eftersom förvaltningsmyndigheter och förvaltningsdomstolar har en skyldighet att hjälpa den enskilde på olika sätt.

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden rörande rättshjälp för näringsidkare, bl.a. i samband med att utskottet tog ställning till regeringens förslag till en ny rättshjälpslag. Utskottet avstyrkte då bifall till ett motionsyrkande om att det inte bör krävas särskilda skäl för att bevilja en näringsidkare rättshjälp (bet. 1996/97:JuU3 s. 36 f.).

Utskottet är inte berett att initiera en utredning om rättshjälp för näringsidkare. Enligt utskottet är det rimligt att näringsidkare inte beviljas rättshjälp i angelägenheter som uppkommit i näringsverksamheten om det inte föreligger särskilda skäl. Inte minst gäller detta i förvaltningsärenden rörande t.ex. skatter och avgifter, där förvaltningsmyndigheter och förvaltningsdomstolar har en långtgående utredningsskyldighet. Gällande bestämmelser är utformade på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet avstyrker därför bifall till motion Ju426 i här behandlad del.

Rättshjälp vid tvister om diskriminering i arbetslivet m.m.

I motion Sf365 (kd) begärs bl.a. att reglerna för rättshjälp förbättras när det gäller tvister om diskriminering i arbetslivet.

Frågor om diskriminering i arbetslivet regleras bl.a. i lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om att en arbetsgivare som diskriminerar en arbetstagare eller arbetssökande skall betala skadestånd till denne för den kränkning som diskrimineringen innebär (16 §). Mål om t.ex. tillämpningen av bestämmelserna om direkt och indirekt diskriminering skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Som huvudregel enligt lagen om rättegången i arbetstvister gäller att den som förlorat målet skall ersätta motpartens rättegångskostnader. Det är dock möjligt att göra undantag från denna princip om den part som förlorat målet

hade skälig anledning att få tvisten prövad. I det fallet kan kostnaderna kvittas, så att vardera parten bär sina rättegångskostnader (5 kap. 2 §).

Någon särskild inskränkning av möjligheterna till rättshjälp i arbetsrättsliga tvister finns inte. Eftersom de som är fackföreningsanslutna många gånger kan få hjälp av sin fackförening utnyttjas rättshjälpen främst av oorganiserade arbetstagare som fackföreningen av någon anledning inte bistår. Däremot omfattas arbetsrättsliga tvister normalt inte av privata rättsskydds-försäkringar (prop. 1996/97:9 s. 88 f.)

I sammanhanget kan nämnas att Diskrimineringskommittén bl.a. har i uppdrag att se över domstolsprocessen i diskrimineringsmål samt göra en mer allmän översyn av lagstiftningen mot diskriminering i arbetslivet och se över eventuella brister i den (dir. 2002:11 och dir. 2003:69). Kommittén har publicerat ett delbetänkande – Ett utvidgat skydd mot könsdiskriminering (SOU 2004:55). Kommitténs uppdrag skall vara avslutat senast den 1 juli 2005.

Utskottet är inte berett att ta något initiativ för att utvidga rätten till rättshjälp i diskrimineringsmål. Motion Sf365 avstyrks i denna del.

Rättshjälp i tvister rörande rennärning

I motion MJ502 (kd) begärs att parterna i mål som rör principiellt viktiga frågor om renskötselns markanspråk skall få sina rättegångskostnader ersatta av staten.

Talan om samernas anspråk på mark kan enligt gällande rätt föras vid allmän domstol. Så har också förekommit. Det mest kända målet som rört samernas rätt torde vara det s.k. skattefjällsmålet (NJA 1981 s. 1). Rättegångskostnaderna i denna typ av mål kan uppgå till mycket höga belopp.

Möjligheterna till rättshjälp i tvister som rör rennärning är begränsade i enlighet med vad som ovan anförts om rättshjälp i näringsverksamhet. I det fall en sameby är part kan rättshjälp över huvud taget inte beviljas samebyn eftersom samebyn betraktas som en juridisk person och juridiska personer i princip inte kan beviljas rättshjälp.

Frågan om möjligheterna för sameer att få ersättning för rättegångskostnader i mål som rör rennärningen diskuterades av Utredningen om ILO-konvention nr 169 i betänkandet "Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige. Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169 (SOU 1999:25)". För att samerna skall kunna ha en reell möjlighet att få sina anspråk på mark enligt konventionen prövade måste enligt utredningen en regel införas som innebär att staten står för rättegångskostnader i mål som rör principiellt viktiga frågor rörande samernas markrättigheter. Betänkandet har dock inte lett fram till något förslag i denna del.

Enligt uppgift från Jordbruksdepartementet har Svenska samernas riksförbund tecknat försäkringar som bl.a. skall täcka rättegångskostnader i tvister mellan samebyar och markägare om rätt till renbetesmark. I vissa fall har även medel ur Samefonden använts för att täcka rättegångskostnader.

Utskottet har, inte minst mot bakgrund av samernas ställning som ursprungsbefolkning, förståelse för motionärernas önskemål om en utökad möjlighet för parter i mål som rör principiellt viktiga frågor om renskötselns markanspråk att få sina rättegångskostnader ersatta av staten. Även om rennäringen inte är direkt jämförbar med andra typer av näringsverksamhet måste dock liknande överväganden göras när det gäller möjligheterna till rättshjälp. Hänsyn måste t.ex. tas till de försäkringsmöjligheter som finns för samebyar och andra. Utskottet ser mot denna bakgrund inte skäl att förespråka en ordning som innebär att staten står för rättegångskostnaderna i denna typ av tvister. Utskottet avstyrker således motion MJ502 i denna del.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Organisationsfrågor inom den öppna polisen (punkt 3)

av Johan Pehrson (fp) och Torkild Strandberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om organisationsfrågor inom den öppna polisen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju501 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2004/05:Ju390 och 2004/05:Ju489 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att det finns flera strukturella brister inom den svenska polisen. Göteborgskommittén har pekat på en del av dem. Andra brister som vi ser är att styrningen av utvecklingsarbetet En nationell polis är otillräcklig. Ett problem i det sammanhanget är att vissa av de nuvarande myndigheterna är relativt små. Det får till följd att de har svårt att göra sina röster hörda när resurserna inom polisen skall nyttjas gemensamt. Med en sämre kontroll över hur de gemensamma resurserna skall användas kan de mindre myndigheterna inte ta det ansvar som behövs för att bekämpa brottsligheten i det egna distriktet.

Om styrningen av polisen inte förbättras riskerar nya satsningar att bli verkningslösa. Det krävs därför en grundlig utredning av strukturfrågorna inom polisen. En fråga som bör analyseras noga i en sådan utredning är vilka för- och nackdelar som är förknippade med att lägga samman alla polismyndigheter till en myndighet. Regeringen bör ges i uppdrag att tillsätta en parlamentarisk utredning med den inriktning som vi nu förordat. Vi ställer oss alltså bakom motion Ju501 i denna del. Däremot bör motionerna Ju390 och Ju489 i berörda delar inte föranleda någon åtgärd från riksdagen.

2. Organisationsfrågor inom den öppna polisen (punkt 3)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om organisationsfrågor inom den öppna polisen. Därmed bifaller

riksdagen motion 2004/05:Ju489 yrkande 4 samt avslår motionerna 2004/05:Ju390 och 2004/05:Ju501 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Jag anser att en av de mest betydelsefulla frågorna inom polisen är allmänhetens tillgång till poliser. Centralisering av polisstationer och personal innebär längre uttryckningstider och att stora områden under vissa perioder lämnas helt utan bevakning. Detta är särskilt tydligt i glesbygdsområden. Det bör således inte göras några fler sammanslagningar av polisområden. Dagens småskaliga polisorganisation bör behållas. Det bör ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att styra polismyndigheterna i den nu angivna riktningen. Jag ställer mig alltså bakom motion Ju489 i denna del. Däremot bör motionerna Ju390 och Ju501 i berörda delar inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

3. Resursfördelningen inom polisen (punkt 6)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om resursfördelningen inom polisen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju303 och 2004/05:Ju352 yrkande 18 samt avslår motionerna 2004/05:Ju217, 2004/05:Ju221, 2004/05:Ju230, 2004/05:Ju237, 2004/05:Ju262 yrkandena 1–3, 2004/05:Ju267, 2004/05:Ju295 yrkandena 1, 2 och 5, 2004/05:Ju350 yrkande 10, 2004/05:Ju355, 2004/05:Ju406, 2004/05:Ju411, 2004/05:Ju414, 2004/05:Ju417, 2004/05:Ju474 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju493 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju501 yrkande 25, 2004/05:Ju506 yrkandena 1, 2 och 4, 2004/05:Sf288 yrkandena 10 och 23, 2004/05:T260 yrkande 6, 2004/05:N239 yrkande 18, 2004/05:N349 yrkandena 7 och 8, 2004/05:N401 yrkande 12, 2004/05:N403 yrkande 18 och 2004/05:N409 yrkande 3.

Ställningstagande

Polisens resurser är otillräckliga. För att kunna fullgöra de uppgifter som polisen är ålagda att hantera och anställa nyutbildade poliser tillskjuter vi därför 700 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

När det gäller resursfördelningen inom polisen vill vi i detta sammanhang lyfta fram Nationella insatsstyrkans behov. Grov brottslighet och extrema situationer kräver särskilt kunnande och resurser. Insatsstyrkan är den enhet inom polisen som visat sig kunna bemästra extremt svåra uppdrag och situationer. Det är extra angeläget att Nationella insatsstyrkan får de resurser som krävs. Insatsstyrkans numerär bör utökas och utrustningen uppdateras.

Vi anser att bristen på poliser i första hand bör lösas genom att det utbildas fler poliser och att framför allt glesbygdslänen ges ekonomiska förutsättningar att anställa dessa poliser. Men eftersom det saknas resurser för detta måste även andra lösningar och nya former för polisnärvaro övervägas. Härvid kan nämnas räddningstjänsten som har en god geografisk spridning med beredskap dygnet runt och som skulle kunna tas i anspråk vid akuta och allvarliga situationer. De skall dock alltid vara en uppgift för polisen att avgöra om en insats kan skötas av en annan aktör.

Det får ankomma på regeringen att verka för att polisen utreder samarbetsformer med andra aktörer och att Nationella insatsstyrkan prioriteras vid fördelningen av resurser inom polisen. Vi ställer oss alltså bakom motionerna Ju303 och Ju352 i denna del. Övriga här aktuella motioner bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

4. Resursfördelningen inom polisen (punkt 6)

av Johan Pehrson (fp) och Torkild Strandberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om resursfördelningen inom polisen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju501 yrkande 25 och 2004/05:Sf288 yrkandena 10 och 23 samt avslår motionerna 2004/05:Ju217, 2004/05:Ju221, 2004/05:Ju230, 2004/05:Ju237, 2004/05:Ju262 yrkandena 1–3, 2004/05:Ju267, 2004/05:Ju295 yrkandena 1, 2 och 5, 2004/05:Ju303, 2004/05:Ju350 yrkande 10, 2004/05:Ju352 yrkande 18, 2004/05:Ju355, 2004/05:Ju406, 2004/05:Ju411, 2004/05:Ju414, 2004/05:Ju417, 2004/05:Ju474 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju493 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju506 yrkandena 1, 2 och 4, 2004/05:T260 yrkande 6, 2004/05:N239 yrkande 18, 2004/05:N349 yrkandena 7 och 8, 2004/05:N401 yrkande 12, 2004/05:N403 yrkande 18 och 2004/05:N409 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att antalet poliser i glesbygdsområden bör öka. Förutom att öka resurserna till glesbygdslänen skulle poliser kunna ges möjlighet till en mer flexibel stationering. Exempelvis bör poliser kunna ta med sig polisbilen och delar av utrustningen hem. Detta skulle göra det möjligt för fler poliser att vara tillgängliga för snabb utryckning.

Vi vill också understryka vikten av en polisiär närvaro i socialt utsatta områden. Utan synliga poliser ökar otryggheten. En ond cirkel uppstår där de som kan skaffa sig trygghet gör det genom att flytta till ett annat område. De som blir kvar är ofta de mest utslagna, maktlösa och resignerade.

Regeringen bör ges i uppdrag att verka för en mer flexibel stationering av poliser och för att socialt utsatta områden prioriteras vid fördelningen av

polisresurser. Vi ställer oss alltså bakom motionerna Ju501 och Sf288 i här aktuella delar. Övriga här behandlade motionsyrkanden bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

5. Resursfördelningen inom polisen (punkt 6)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om resursfördelningen inom polisen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju474 yrkande 2 samt avslår motionerna 2004/05:Ju217, 2004/05:Ju221, 2004/05:Ju230, 2004/05:Ju237, 2004/05:Ju262 yrkandena 1-3, 2004/05:Ju267, 2004/05:Ju295 yrkandena 1, 2 och 5, 2004/05:Ju303, 2004/05:Ju350 yrkande 10, 2004/05:Ju352 yrkande 18, 2004/05:Ju355, 2004/05:Ju406, 2004/05:Ju411, 2004/05:Ju414, 2004/05:Ju417, 2004/05:Ju474 yrkande 1, 2004/05:Ju493 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ju501 yrkande 25, 2004/05:Ju506 yrkandena 1, 2 och 4, 2004/05:Sf288 yrkandena 10 och 23, 2004/05:T260 yrkande 6, 2004/05:N239 yrkande 18, 2004/05:N349 yrkandena 7 och 8, 2004/05:N401 yrkande 12, 2004/05:N403 yrkande 18 och 2004/05:N409 yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att det behövs åtgärder för att underlätta för polismyndigheterna att rekrytera poliser till mindre orter. Ett sätt skulle kunna vara att använda en mer flexibel policy när det gäller löner och andra anställningsvillkor. Ekonomiskt utrymme för detta bör ges till berörda myndigheter. Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att tillgodose det som nu anförs. Jag ställer mig alltså bakom motion Ju474 i denna del. Övriga här behandlade motionsyrkanden bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

6. Kostnader vid regeringsbeslutade evenemang (punkt 7)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kostnader vid regeringsbeslutade evenemang. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju367 och 2004/05:Ju465 yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att Polismyndigheten i Västra Götaland skall ges full kompensation för samtliga merkostnader som toppmötet i juni 2001 förorsakade. Kompensation bör alltså även ges för det extra lönetillägg som polismyndigheten beslutade om.

För att polisen i fortsättningen skall kunna upprätthålla ordningen vid sedan lång tid i förväg beslutade arrangemang är det viktigt att medel avsätts. Sådana kostnader skall inte belasta de enskilda polismyndigheterna. Rikspolisstyrelsen bör i stället i budgetprocessen tilldelas särskilda medel för sådana ändamål, som sedan skall tilldelas den eller de berörda polismyndigheterna.

Det får ankomma på regeringen att beakta vad som nu anförs i det kommande budgetarbetet.

7. Polisförsörjningen (punkt 8)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om polisförsörjningen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju489 yrkande 6 och 2004/05:Ju501 yrkande 16 samt avslår motionerna 2004/05:Ju208, 2004/05:Ju222, 2004/05:Ju236, 2004/05:Ju296, 2004/05:Ju307, 2004/05:Ju375, 2004/05:Ju441, 2004/05:Ju492, 2004/05:Ju493 yrkande 3 och 2004/05:A350 yrkandena 12 och 13.

Ställningstagande

Antalet poliser måste öka. Rekryteringsbehovet påverkas också av den relativt höga medelåldern inom poliskåren och en förväntad ökad rörlighet bland främst yngre poliser. För att klara rekryteringsbehovet krävs att det inrättas en fjärde polisutbildning. Den bör placeras i närheten av någon befintlig högskola eller universitet.

Det ankommer på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgoda vad vi här anfört. Vi ställer oss alltså bakom motionerna Ju489 och Ju501 i dessa delar. Övriga här behandlade motionsyrkanden bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

8. Myndighetssamverkan mot terrorism (punkt 10)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om myndighetssamverkan mot terrorism. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju287, 2004/05:Ju352 yrkandena 17 och 19, 2004/05:Ju487 yrkande 8, 2004/05:Ju499, 2004/05:Ju501 yrkande 31 och 2004/05:Fö212 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs en rad åtgärder för att myndigheterna skall kunna bekämpa terrorismen på ett effektivare sätt än vad som är möjligt i dag. En sådan åtgärd skulle kunna vara att låta polisen utnyttja militära resurser i högre utsträckning. Särskilt viktigt är detta om Sverige skulle drabbas av ett storskaligt terrorangrepp. En annan viktig åtgärd vore att samordna de svenska underrättelsetjänsterna i detta arbete. I detta sammanhang kan framhållas att det kan vara av värde med en terrorismbekämpningssamordnare efter brittisk förebild. Dessutom behöver beredskapsfrågorna ses över, liksom möjligheterna att utnyttja tullens resurser i kampen mot terrorismen. Slutligen vill vi understryka att åtgärder som vidtas på detta område självfallet inte får gå ut över vad som är acceptabelt i ett demokratiskt samhälle. Ett sätt att säkerställa detta är att se till att arbetet sker under parlamentarisk kontroll.

De åtgärder som vi nu förordat innebär en helt ny struktur för bekämpningen av terrorismen. Det utredningsuppdrag som regeringen nyligen beslutat är som vi ser det för snävt avgränsat. Uppdraget bör kompletteras i enlighet med vad vi nu anfört. Det får ankomma på regeringen att komplettera direktiven till utredningen.

9. Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde (punkt 11)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 140 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju472 yrkande 5 och bifaller delvis motion 2004/05:Ju206.

Ställningstagande

Enligt vår mening skall Ekobrottsmyndigheten handlägga avancerad ekonomisk brottslighet och annan allvarlig brottslighet som har samband med denna. Övriga eko- och miljöbrott skall handläggas av den lokala polis- och åklagarorganisationen. Regeringen bör återkomma med ett förslag av denna innebörd.

10. Större befogenhet för Eurojust (punkt 12)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp) och Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om större befogenhet för Eurojust. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju339 yrkande 18.

Ställningstagande

I takt med att det blir lättare att resa och verka i olika medlemsländer i EU blir det också lättare att begå brott. Bekämpandet av den internationella organiserade brottsligheten har blivit en allt större uppgift för de nationella rättsväsendena. Därför bör det gemensamma åklagarsamarbetet Eurojust utvecklas och intensifieras. Eurojust bör kunna beordra – inte bara uppmana – medlemsländerna att vidta åtgärder som att ge tillstånd till s.k. kontrollerade leveranser av narkotika och se till att berörda länder genomför koordinerade förundersökningar med hjälp av ett utbyggt polissamarbete inom Europol.

Vi anser att regeringen inom EU bör verka i den riktningen som ovan anförts.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motion Ju339 i denna del.

11. Ökad användning av strafföreläggande (punkt 13)

av Johan Pehrson (fp) och Torkild Strandberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ökad användning av strafföreläggande. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2004/05:Ju412 yrkande 5.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det inte tillräckligt att strafföreläggande rent teoretiskt kan användas i flertalet fall där det är motiverat. Det gäller också att så sker i praktiken. Det får ankomma på regeringen att t.ex. i regleringsbrevet för åklagarverksamheten framhålla vikten av att de rationaliseringsmöjligheter som strafföreläggandeinstitutet medger verkligen utnyttjas.

12. Domstolsverkets ställning (punkt 15)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Domstolsverkets ställning. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju5 yrkande 3, 2004/05:Ju339 yrkande 4, 2004/05:Ju352 yrkande 16, 2004/05:Ju430 och 2004/05:Ju489 yrkande 15.

Ställningstagande

Vi anser att den centrala domstolsorganisationen bör utformas på ett sätt som garanterar ett oberoende domstolsväsende. Den nuvarande konstruktionen ger regeringen ett alltför starkt grepp om domstolsorganisationen. Det finns därför skäl att överväga en annan ordning. I sammanhanget vill vi som ett alternativ peka på det danska systemet med en myndighet som ligger under riksdagen och vars verksamhet regleras i lag. En annan lösning skulle kunna vara att föra över Domstolsverkets uppgifter till domstolarna.

Vi anser att regeringen bör få i uppdrag att utreda frågan om Domstolsverkets ställning och funktion i förhållande till domstolarna utifrån vad vi nu förordat.

13. En enda högsta domstolsinstans (punkt 16)

av Johan Pehrson (fp) och Torkild Strandberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en enda högsta domstolsinstans. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju339 yrkande 7.

Ställningstagande

Det förhållandet att det finns två högsta domstolsinstanser – Högsta domstolen och Regeringsrätten – kan leda till kompetenskonflikter. En enda högsta instans skulle kunna leda till bättre stringens och säkerhet i utformandet av praxis. Det skulle också innebära en tydligare organisation.

Regeringen bör därför få i uppdrag att utreda frågan om det endast skall finnas en högsta domstolsinstans i landet.

14. Riksrevisionens styrelses framställning angående uppföljning av kriminalvårdens klienter (punkt 18)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att regeringen skall återkomma till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens granskning av uppföljningen av kriminalvårdens klienter. Därmed bifaller riksdagen Riksrevisionens styrelses framställning 2003/04:RRS10.

Ställningstagande

Vi anser att Riksrevisionen i sin rapport pekar på ett stort behov av att förbättra kriminalvårdens förmåga att följa upp gjorda insatser för klienterna. Vi ställer oss i stort bakom Riksrevisionens förslag till åtgärder.

Det är inte tillräckligt att rapporten bereds inom Regeringskansliet och att regeringen beaktar den i sitt löpande arbete, bl.a. genom att utforma regeringsbrev för kriminalvården. Riksdagen bör i stället ålägga regeringen att återkomma till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av vad Riksrevisionen påtalat i rapporten. På så sätt skapas större möjligheter för riksdagen att följa upp att tillräckliga och erforderliga åtgärder vidtas med anledning av Riksrevisionens granskning.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom Riksrevisionens styrelses framställning till riksdagen RRS10.

15. Kriminalvårdens mål (punkt 19)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om målen för kriminalvårdens verksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju281 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att målen för kriminalvården bör omformuleras. Kriminalvårdens övergripande mål bör vara att minska återfallsbrottsligheten och öka människors trygghet i samhället. Kriminalvårdens arbete skall vila på en human grundsyn och en gedigen kunskapsgrund.

Riksdagen bör uttala dessa mål, och det får sedan ankomma på regeringen att bl.a. i utarbetandet av regleringsbrev för kriminalvården tillse att dessa övergripande mål styr kriminalvårdens verksamhet i framtiden.

Detta innebär att jag ställer mig bakom motion Ju281 i nu behandlad del.

16. Anstalts- och häkteskapacitet (punkt 21)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om byggandet av ett nytt modernt storfängelse. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju340 yrkande 19 samt avslår motionerna 2004/05:Ju295 yrkande 3, 2004/05:Ju319, 2004/05:Ju424 yrkande 1 och 2004/05:Ju431.

Ställningstagande

Beläggningsläget på landets anstalter och häkten är fortsatt synnerligen problematiskt. Situationen med tidvis över 100 % beläggning, två intagna i samma cell på en del av våra anstalter och häkten samt ett stort antal s.k. verkställighetsfall på häktena är inte acceptabel. Med en så hög beläggning och problem med att placera ut fängelsedömda på anstalt försvåras kriminalvårdens uppdrag att främja den intagnes anpassning till samhället efter frigivningen och att hålla anstalter och häkten fria från droger. Kvaliteten i befintlig kriminalvård eftersätts, vilket redan i dag är ett allvarligt bekymmer. Härtill kommer att säkerheten på anstalterna äventyras, något som under år 2004 bl.a. resulterat i flera spektakulära rymningar och fritagningar från högsäkerhetsanstalter.

Det krävs en omfattande utbyggnad av kriminalvårdens kapacitet för att komma till rätta med dessa problem. Det framstår därvid som nödvändigt att bygga en ny sluten anstalt som är modern och relativt stor.

Regeringen bör snarast vidta kraftfulla åtgärder för att lösa den allvarliga beläggningssituationen, bl.a. genom att ge Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att ta fram underlag för byggandet av en ny sådan anstalt.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motion Ju340 i nu behandlad del. Motionerna Ju295, Ju319, Ju424 och Ju431 i här behandlade delar bör däremot avslås av riksdagen.

17. Åtgärder för höjd säkerhet inom kriminalvården (punkt 22)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om behovet av åtgärder för att höja säkerheten inom kriminalvården. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju225, 2004/05:Ju281 yrkande 6 samt 2004/05:Ju340 yrkandena 1–3 och 13–14.

Ställningstagande

Kraftfulla åtgärder måste vidtas för höja säkerheten inom kriminalvården. Det gäller främst på de slutna anstalter som har högst säkerhetsnivå. Det är inte acceptabelt att vapen och mobiltelefoner kan smugglas in på dessa anstalter för att sedan kunna användas i samband med bl.a. rymningar och fritagningar.

Det är anmärkningsvärt att det ännu ett halvår efter ikraftträdandet av lagstiftningen om allmän inpasseringskontroll inom kriminalvården inte tillämpades sådan kontroll på ett flertal tunga anstalter. Vi noterar med tillfredsställelse att allmän inpasseringskontroll numera tillämpas åtminstone på de anstalter som har högst säkerhetsnivå. Det är angeläget att sådan kontroll tillämpas på fler anstalter och att kontrollen upprätthålls dygnet runt.

När det gäller utstörning av mobiltelefonutrustning välkomnar vi att kriminalvården i alla fall köpt in erforderlig utrustning till några anstalter. Det är angeläget att de utrustningarna nu tas i bruk skyndsamt.

Arbetet mot korruption bland kriminalvårdens personal måste också intensifieras på olika sätt. Det måste skapas större möjligheter att kontrollera anställda mot belastnings- och misstankeregistren. Sådana kontroller bör vara möjliga inte bara i samband med anställning utan även återkommande därefter. Det framstår också som självklart att personalen aldrig skall få medta privata mobiltelefoner in på arbetsplatsen.

Det får ankomma på regeringen att se till att de åtgärder vi här nämnt skyndsamt genomförs inom kriminalvården.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju225, Ju281 och Ju340 i nu behandlade delar.

18. Handläggningstiderna hos Brottsoffermyndigheten (punkt 24)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handläggningstider hos Brottsoffermyndigheten. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju467 yrkande 8.

Ställningstagande

Jag anser att effektivitet, snabbhet och hög kvalitet vid handläggningen av brottsskadeärenden är nödvändigt för att garantera det enskilda brottsoffrets rätt till ersättning och behov av trygghet och stöd. Den ekonomiska aspekten är viktig för att brottsoffret snabbt skall kunna återgå till ett normalt liv. Regeln att ärendena skall handläggas inom tre månader bör återinföras.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad ovan anförts.

19. Samhällets stöd till brottsofferjourer (punkt 25)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stöd till brottsofferjourer. Därmed bifaller riksdagen motionen 2004/05:Ju467 yrkande 15.

Ställningstagande

Brottsofferjourerna gör ett gott arbete men behöver mer resurser till sin verksamhet när det gäller att ge brottsoffer stöd före, under och efter rättegångar samt i form av självhjälsgrupper. Stödet kan ökas genom en annan fördelning av Brottsofferfondens tillgångar. Denna möjlighet bör utnyttjas.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad ovan anförts.

20. Förskottering av skadestånd (punkt 26)

av Johan Pehrson (fp), Peter Althin (kd) och Torkild Strandberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förskottering av skadestånd. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju292 yrkande 11, 2004/05:Ju467 yrkande 7 och 2004/05:L338 yrkande 5.

Ställningstagande

Målet för politiken på brottsofferområdet måste vara att människor som drabbas av brott skall erhålla all den hjälp och det stöd de behöver för att kunna

återgå till ett normalt liv. En viktig aspekt är därvid den ekonomiska. Det är principiellt viktigt att förövaren gottgör brottsoffret ekonomiskt för det lidande och den förlust som denne åsamkats. Det är emellertid inte rimligt att brottsoffret skall behöva vänta så lång tid på att få ut brottsskadeersättning som ofta är fallet. Vi anser att regeringen bör ges i uppdrag att se över möjligheten att staten, vid utdömt skadestånd på grund av brott, förskotterar skadeståndet till brottsoffret. Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motionerna Ju292 och Ju467 i berörda delar. Motion L338 är därmed också tillgodosedd.

21. Förskottering av skadestånd (punkt 26)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förskottering av skadestånd. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:L338 yrkande 5 och avslår motionerna 2004/05:Ju292 yrkande 11 och 2004/05:Ju467 yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att det i vissa fall bör göras undantag från regeln att betalningsoförmåga måste visas innan staten går in och betalar brottsskadeersättning. Detta gäller skadestånd som utdömts på grund av s.k. partnervåld. Den nuvarande ordningen försätter många brottsoffer i en omöjlig situation, och den kan medverka till att trappa upp konflikten mellan parterna. För att motverka en sådan effekt bör Brottsoffermyndigheten i dessa situationer i stället gå in och förskottera det utdömda skadeståndet och sedan kräva den ersättningskyldige. Däremot skulle ett bifall till motionerna Ju292 och Ju467 föra alltför långt.

Det bör ankomma på regeringen att ta de initiativ som krävs för att tillgodose en sådan ordning som vi här förordar.

22. Rättshjälp för småföretagare (punkt 28)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rättshjälp för småföretagare. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju426 yrkande 1.

Ställningstagande

En småföretagare som hamnar i en tvist med en myndighet saknar i dag i princip möjlighet till rättshjälp. Enligt min mening måste beaktas att den enskilde alltid är i underläge gentemot en myndighet när han eller hon överklagar ett myndighetsbeslut till domstol. Visserligen har domstolen en utredningsskyldighet, men det är inte tillräckligt. Näringsidkaren behöver ett eget ombud. Mot denna bakgrund anser jag att rättshjälp skall kunna beviljas i större utsträckning än vad som i dag är möjligt när det gäller tvister mellan småföretagare och myndigheter.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad jag nu anför.

23. Rättshjälp i tvister om diskriminering i arbetslivet m.m. (punkt 29)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om rättshjälp i tvister om diskriminering i arbetslivet. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sf365 yrkande 17.

Ställningstagande

Det är svårt i Sverige för en privatperson att föra sin talan i en tvist avseende diskriminering i arbetslivet, eftersom möjligheterna att erhålla rättshjälp i tillräcklig omfattning försämrats och privata rättsskyddsförsäkringar inte omfattar arbetsrättsliga tvister. Förbättrade möjligheter till rättshjälp skulle bl.a. kunna undanröja det monopol som de fackliga organisationerna har genom att det i princip endast är via dem som enskilda människors anmälningar om diskriminering kan föras fram.

Det får ankomma på regeringen att lägga fram förslag som tillgodoser vad jag nu har anför.

24. Rättshjälp i tvister rörande rennärning (punkt 30)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om rättshjälp i tvister rörande rennärning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ502 yrkande 2.

Ställningstagande

Renskötare såväl som markägare skall ha en faktisk möjlighet att få sina anspråk på marken i renbetesområdena prövade. Det rör sig om omfattande och svåra tvister där rättegångskostnaderna ofta uppgår till stora belopp. För att samebyarna skall tillförsäkras en möjlighet att hävda sin rätt måste de i stor utsträckning få sina rättegångskostnader ersatta av staten.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad jag nu anför.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet (punkt 1)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Cecilia Magnusson (m).

Vårt moderata budgetalternativ – med förslag till utgiftstak, anslagsfördelning, skatteförändringar samt finanspolitiska ramverk skall ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. Riksdagens majoritet, socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister, beslutade under gårdagen, den 24 november 2004, om ramar för de olika utgiftsområdena i enlighet med finansutskottets förslag, och majoriteten har därmed valt en annan inriktning av politiken än den vi förordat (mot. 2004/05:Fi231). Vi deltar därför inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 4. I det följande redovisas i korthet det moderata alternativet.

Det övergripande målet för rättsväsendet är människors rättssäkerhet och rättstrygghet. Kriminalpolitikens syfte är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. För att uppnå detta måste rättsväsendet ha resurser för att kunna fullgöra sina uppgifter och tillgodose medborgarnas berättigade krav.

Människors tilltro till att staten förmår upprätthålla lag och ordning har emellertid successivt försvagats i och med att de rättsvårdande myndigheterna inte längre klarar av att fullgöra sina uppgifter på ett godtagbart sätt. En bidragande orsak till den negativa utvecklingen är myndigheternas uppdämda behov av personalförstärkning, kompetensutveckling och vidareutbildning.

En ansvarsfull kriminalpolitik måste bygga på att rättsstaten besitter tillräcklig slagkraft för att klara av sina grundläggande uppgifter. För att bryta den negativa utvecklingen krävs resurstillskott som möjliggör en reell satsning av rättsväsendets myndigheter. Vi föreslog därför att rättsväsendet skulle tillföras 1 116 miljoner kronor mer under år 2005 än vad riksdagen nu beslutat om, varav 700 miljoner kronor skulle tillföras polisorganisationen.

Enligt vår mening är rättsväsendet i stort behov av både personalförstärkning och kvalitetshöjande åtgärder inom de olika myndigheternas verksamhetsområden. Vidare behöver kraven på gott ledarskap, effektivt resursutnyttjande och resultatuppföljning skärpas. Vårt förslag innebär en kraftfull satsning på modern teknik, kompetensutveckling och vidareutbildning inom rättsväsendets myndigheter samtidigt som det uppdämda behovet av personalförstärkningar tillgodoses.

Vårt budgetalternativ bygger på en helhetssyn där medel finns så att rättskedjans samtliga led kan fungera. Medel behövs inom polisen för en ökad

rekrytering av poliser och av civilanställda med varierande kompetens. Dagens bristande polisiära närvaro på många håll i landet är allvarlig och måste åtgärdas. En utveckling och effektivisering av verksamheten förutsätter att polisutbildad personal används för primärt polisiära uppgifter. Det är olyckligt att uppsägningar av civil personal medfört att uppgifter av rent administrativ karaktär måste utföras av poliser. Dessutom har de snäva ramarna förse- nat och försvårat införandet av enklare och mer tidsenliga rapporteringsruti- ner och teknik för detta. Målen för polisverksamheten motsvaras inte av de ramar majoriteten förordat utan tvingar fram prioriteringar hos myndigheterna mellan de prioriterade mål som ställts upp av statsmakterna. Vi vill ha en utveckling som ger polismyndigheterna större möjlighet att bestämma hur resurserna skall användas för att klara uppgifterna. Det förutsätter icke öron- märkta anslagsförstärkningar över tid. Även inom Säkerhetspolisen behövs ytterligare resurser då det finns en rad utmaningar som måste mötas, också utöver behovet av ett förstärkt personskydd. Satsningarna på polisen medför ett ökat resursbehov i senare led av rättskedjan, bl.a. inom åklagarorganisat- ionen där behov finns av personalförstärkningar samt fortbildning i t.ex. användandet av moderna tekniska hjälpmedel. Vår satsning på domstolsvä- sendet med 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag innebär att föränd- ringsarbetet inom domstolsväsendet kan fortgå utan vidhängande besparings- krav. Reformeringen av domstolarna får inte göras till ett kostnadsbespa- ringsprojekt utan måste baseras på en långsiktig vision av ett rättssäkert och tillgängligt domstolsväsende. Bakgrunden till vårt förslag i denna del är att domstolarna fått nya uppgifter, att ärendena blir alltmer komplicerade och att säkerheten i domstolarna behöver höjas samtidigt som handläggningstiderna måste bringas ned. Nämndemännens ersättning måste höjas, något som en enig utredning redan för flera år sedan lämnade underlag för. Vi satsar också resurser på kriminalvården för att det skall bli möjligt att öka antalet platser inom kriminalvården samtidigt som innehållet i programverksamheten kan förbättras. Det är för såväl intagna som personal nödvändigt att antalet an- staltsplatser ökar och att säkerheten på anstalterna höjs. Här skulle ökad upp- handling av extern kompetens utveckla verksamheten samtidigt som kostna- derna pressas. Utrymme skapas även för kriminalvårdens övertagande av institutionsvården av unga lagöverträdare. Däremot föreslår vi en minskning av anslaget till Brottsförebyggande rådet. Enligt vår mening måste den krimi- nalpolitiska forskningen bli mer objektiv och ges en tydligare akademisk frihet. Rättsmedicinalverket ges ytterligare 10 miljoner kronor för att öka kvaliteten på såväl avgivna yttranden som pågående forskning. Fler läkare måste få fortbildning i rättsmedicin för att klara det. Brottsoffrens situation förbättras genom att sakprövade skadestånd i domar som vunnit laga kraft inte längre omprövas av Brottsoffermyndigheten.

Sammantaget föreslog vi sålunda i utskottets yttrande till finansutskottet att utgiftsramen för rättsväsendet för nästa budgetår skulle tillföras 1 116 miljoner kronor mer än vad riksdagen nu beslutat om. Detta hade gett ut- rymme för de anslagsökningar vi i detta ärende föreslagit i motion Ju454.

2. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet (punkt 1)

av Johan Pehrson (fp) och Torkild Strandberg (fp).

Folkpartiet liberalernas budgetförslag för år 2005 syftar till att förändra de ekonomiska förutsättningarna så att en högre stabil tillväxt uppnås och att den dryga miljon människor som står utanför arbetsmarknaden får en möjlighet att komma in och bidra med en egen arbetsinsats. För att åstadkomma detta är det nödvändigt att fler arbetar och att statsskulden minskar. Ett viktigt verktyg för att uppnå detta är sänkta skatter på arbete och företagande. Våra utgiftsökningar avser främst bistånd, rättssäkerhet, utbildning, vård och omsorg samt förbättringar för funktionshindrade. Vi uppnår utrymme för detta bl.a. genom åtgärder mot ohälsan, stopp för friår och en reformerad arbetsmarknadspolitik. Vårt förslag till utgiftsram för Rättsväsendet under utgiftsområde 4 har emellertid avstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag för Rättsväsendet. Ansvar för de anvisade anslagen vilar således på företrädarna för socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet i Riksdagen. I det följande redovisas en sammanfattning av innehållet i vår satsningarna på rättsväsendet.

Svenskt rättsväsende står under stark press. Samtliga rättsväsende myndigheter uppvisar brister i måluppfyllelsen. Ökat grövre våld, låg uppklärningsprocent av brott, stor andel avskrivningar av anmälda brott, en ineffektiv kriminalvård och ökade handläggningstider i domstolarna skapar otrygghet i samhället. Till detta kommer att polisen i alltför liten utsträckning är synlig i samhället och finns till hands när medborgarna i hela vårt land är i akut behov av polis. Detta påverkar i negativ riktning medborgarnas tilltro till demokratiens förmåga att skapa grundläggande rättstrygghet.

Folkpartiet liberalerna vill se en förändrad attityd till rättsväsendet. Rättstryggheten måste öka och rättssäkerheten stärkas på en rad områden. Det är därför viktigt att kampen mot brottsligheten förbättras samtidigt som de brottsförebyggande insatserna ges ett större utrymme. Det är också viktigt att kraftfulla åtgärder sätts in mot dem som faktiskt begår brott. För att åstadkomma detta krävs det förändringar när det gäller politiskt ledarskap och politisk ambition, myndigheternas organisation och, inte minst, långsiktiga ekonomiska förutsättningar. Mot den bakgrunden föreslog vi att rättsväsendet skulle tillföras 810 miljoner kronor mer under år 2005 än vad riksdagen nu beslutat om.

Vårt förslag möjliggör en förstärkning av såväl polisväsendet och åklagarorganisationen som domstolsväsendet och kriminalvården. Inom polisorganisationen innebär vår satsning att fler civilanställda och poliser kan anställas. Detta innebär bl.a. att antalet poliser i glesbygdsområden kan öka. Ingen del av landet får lämnas utan ett grundläggande polisiärt skydd. En glesbygds-satsning skall ske under nästa år. Vi avsätter också medel för att förbättra ledarskapsutbildningen inom polisen samt för att förstärka de enheter som arbetar med hatbrott, våld mot kvinnor och barn, barnpornografi, narkotikabrott och andra grova brott samt mängdbrott. Av polisbudgeten skall ytter-

ligare 10 miljoner kronor avsätts för att bekämpa människohandel, och 60 miljoner kronor skall satsas på ett nationellt personsäkerhetsprogram för allvarligt hotade kvinnor. Utbildningstakten av nya poliser behöver öka. År 2012 bör det finnas 22 000 poliser. Icke polisiära arbetsuppgifter skall, i den mån det är möjligt, utföras av andra. Inom Säkerhetspolisen bör ytterligare resurser satsas på att förbättra hotbildsanalyserna och förstärka livvaktsskyddet. Vår satsning på åklagarorganisationen bör användas för att komma till rätta med bristen på åklagare samt för att öka möjligheterna till utbildning och specialisering. Nedläggningen av Ekobrottsmyndigheten och samordningen av hela åklagarverksamheten i en enda åklagarmyndighet under ledning av Riksåklagaren för all brottsbekämpning frigör avsevärda resurser, inte minst på central nivå, vilka bör användas bättre på den operativa nivån i den enhetliga åklagarorganisationen. De satsningar vi gör på polis- och åklagarorganisationerna innebär att ytterligare resurser måste avsättas för domstolsväsendet. Det är viktigt att de färdigutredda brotten kan avgöras inom rimlig tid och på ett rättssäkert sätt. Det behöver därför anställas fler domare. Inom kriminalvården bör vår satsning användas för att inrätta fler häktes- och anstaltsplatser, förbättra säkerheten och behandlingsverksamheten samt att sätta in ytterligare insatser mot narkotikan på anstalterna. Viktigt är också att kriminalvårdens personalstyrka utökas och utbildningsinsatserna intensifieras. För att förstärka rättssäkerheten för medborgarna måste också rättshjälpen förstärkas; rättvisan får inte bli ett privilegium för dem med ekonomiska resurser. Samhället har ett stort ansvar att se till att alla medborgare har möjlighet att söka sin rätt.

Sammantaget föreslog vi sålunda i utskottets yttrande till finansutskottet att utgiftsramen för rättsväsendet för nästa budgetår skulle tillföras 810 miljoner kronor mer än vad riksdagen nu beslutat om. Vårt förslag hade gett utrymme för de anslagsökningar vi i detta ärende föreslagit i motion Ju507.

3. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet (punkt 1)

av Peter Althin (kd).

En fungerande rättsordning är oundgänglig för ett gott samhälle. Rättsväsendet måste utvecklas så att det kan möta morgondagens behov och påfrestningar och garantera medborgarna rättstrygghet i ett internationaliserat samhälle. I ett gott samhälle överförs de demokratiska värdena och värderingarna från generation till generation. Utan dessa kommer relationerna mellan människor inte att fungera i vardagslivet. Tilliten och förtroendet måste utgå från att respekten för varje människas unika värde är införlivad hos varje medmänniska. Rättsstatens uppgift är att ge en ram för dessa värden. Den skall syfta till att skapa en samlevnad med trygghet och respekt mellan människor och bidrar därmed också till att upprätthålla samhällets grundvärden.

Nedskärningarna inom rättsväsendet har nu gått så långt att frågan om rättsväsendet förmår fylla sin uppgift är berättigad. Enligt min mening måste rättsväsendet ha så stora resurser till sitt förfogande att det är möjligt att garantera alla medborgare säkerhet och trygghet. Mot den bakgrunden föreslog

jag att rättsväsendet skulle tillföras 765 miljoner kronor mer under år 2005 än vad riksdagen nu beslutat om.

Mitt förslag innebär en satsning på ytterligare platser vid polisutbildningarna samt fler poliser inom polisorganisationen. Ett mål är att det skall finnas 19 000 poliser år 2009. De ökade resurserna möjliggör ökade insatser mot narkotikabrotten och andra grova brott samt mängdbrotten. Närpolisen skall utvecklas. På sikt skall det finnas en närpolis per 1 000 invånare. Ytterligare medel måste även satsas på att förbättra polisens kompetens, arbetsmiljö och utrustning. Till exempel bör alternativa vapen utvecklas och s.k. skyddade fordon anskaffas. Satsningen på åklagarväsendet gör det möjligt att anställa administrativ personal och specialiståklagare samtidigt som återkommande kompetensutveckling kan genomföras. Det högst prioriterade området för åklagarna är brott mot barn. Samarbetet mellan polis och åklagare ökar. Ett rättssamhälle kräver också fungerande domstolar. Medborgarperspektivet med tyngdpunkt på tillgänglighet och lokal förankring är viktiga aspekter, även om en organisation som tillgodoser dessa krav kostar något mer. I mitt förslag ryms sådana kostnader. När det gäller kriminalvården avsätter jag medel för bl.a. en satsning på personalutbildning, förbättring av programverksamheten och skärpt narkotikakontroll på anstalterna. Satsningar måste också göras för att inrätta fler platser inom kriminalvården. Slutligen ryms i mitt budgetförslag extra resurser till anslaget Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete. Denna satsning skall användas dels till arbetet med att bygga bort brott och skapa tryggare miljöer för medborgarna, dels till det lokala brottsförebyggande arbetet ute i kommunerna. I det lokala brottsförebyggande arbetet är det viktigt med en förändrad brottsförebyggande strategi i syfte att systematiskt, långsiktigt och med stor tydlighet arbeta med informationsinsatser för att medvetandegöra föräldrar och andra som har tillsyn över barn om värdeöverföringens betydelse.

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna föreslår. Därför föreslog jag i utskottets yttrande till finansutskottet att utgiftsramen för rättsväsendet för nästa budgetår skulle tillföras 765 miljoner kronor mer än vad riksdagen nu beslutat om. Detta hade gett utrymme för de anslagsökningar jag i detta ärende föreslagit i motion Ju468.

4. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet (punkt 1)

av Johan Linander (c).

I ett demokratiskt samhälle är det väsentligt att människor känner tilltro till och har förtroende för rättsväsendet. Att skydda medborgarna mot våld och övergrepp och att garantera individens rättssäkerhet är avgörande för tilltron till systemet. En av samhällets hörnstenar, kanske den viktigaste, är således att garantera människors säkerhet och trygghet. Rättssäkerheten är helt enkelt en väsentlig del av människors livskvalitet. Samhället får aldrig acceptera en utveckling där den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet sätts på spel.

En av rättsstatens viktigaste uppgifter är att forma gemensamma spelregler och säkra att de efterlevs. Närhet mellan medborgarna och de rättsvårdande myndigheterna är viktig för att tillit skall kunna skapas. En förutsättning är att rättsväsendets myndigheter finns på ett rimligt avstånd i hela landet.

Förtroendet för rättsväsendet grundas på att det fungerar snabbt, har hög kvalitet samt att det finns nära tillgängligt. Därför måste polisutryckningarna nå fram inom skäligen tid och handläggnings- och utredningstiderna vara så korta som möjligt. Brott måste betydligt oftare leda till lagföring än vad som är fallet i dag. Det är också viktigt att tiden från brottsanmälan till kriminalvårdspåföljd förkortas. Enligt Centerpartiet måste alla medborgare tillförsäkras rätten till en trygg tillvaro på lika villkor.

Mot den bakgrunden föreslog jag att rättsväsendet skulle tillföras 600 miljoner kronor mer under år 2005 än vad riksdagen beslutat om.

Mitt förslag innebär att det blir möjligt att förstärka polisen både i storstäderna och på landsbygden samt att genomföra satsningar på närpolisen. Med fler närpoliser kan polisens arbete i högre grad utformas efter lokala behov och förutsättningar. Ett mål är att det snarast möjligt skall finnas 20 000 poliser. För att möjliggöra detta bör en ny polisutbildning inrättas, i närheten av någon befintlig högskola eller ett befintligt universitet. En satsning görs också på åklagarorganisationen i syfte att anställa fler specialiståklagare, främst miljöåklagare, förbättra arbetsmiljön samt förbättra lagföringsprocessen. Det är viktigt att ekobrottsbekämpningen inriktas på fungerande och resurseffektiva insatser. Det är tveksamt om det krävs en egen myndighet, Ekobrottsmyndigheten, för detta arbete. Anslaget till Ekobrottsmyndigheten bör därför minskas med 25 miljoner kronor. Mitt förslag innebär också en förstärkning av kriminalvården så att den kan verka för att intagna ges förutsättningar att efter verkställigheten leva ett laglydigt liv. Härigenom minskar återfallsbrottligheten. Utbildning, arbetsträning och social färdighetsträning skall erbjudas de intagna i större omfattning än vad som sker i dag. Behandlings- och rehabiliteringsinstanserna för psykiskt sjuka, sexualförbrytare och drogmissbrukare måste också förbättras. Intagna med svåra psykiska störningar måste kunna placeras på specialenheter där de kan få lika bra psykiatrisk vård som på rättspsykiatriska kliniker. Slutligen är det nödvändigt att kriminalvården satsar på ett utökat antal platser i häkten och anstalter samt fler och mindre enheter. Domstolsväsendet tillförs resurser för att förbereda övertagandet av utlänningsärenden från Utlänningsnämnden. Avslutningsvis vill jag här framhålla att jag anser att anslaget till Tullverket borde tillhöra utgiftsområde 4. Detta är orsaken till att centerpartiets yrkande om anslag till Tullverket framställdes i motion Ju498.

Sammantaget föreslog jag sålunda i utskottets yttrande till finansutskottet att utgiftsramen för rättsväsendet för nästa budgetår, Tullverket ej medräknat, skulle tillföras 600 miljoner kronor mer än vad riksdagen nu beslutat om. Mitt förslag hade gett utrymme för de anslagsökningar jag i detta ärende föreslagit i motion Ju498.

5. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet (punkt 2)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Det är angeläget att personal inom rättsväsendet har hög kompetens i de frågor som de som företrädare för myndigheterna kommer i kontakt med. Personalen måste ha rätt kompetens utifrån sina arbetsuppgifter. Det finns i dag brister i utbildningen på grund av myndigheternas bekymmersamma ekonomiska läge. En del görs, men enligt vår mening återstår ändå mycket att göra.

Utbildning är färskvara och behöver underhållas kontinuerligt. För att er hålla en hög kvalitet inom verksamheten fordras att personalen får återkommande vidareutbildning och ny kunskap inom områden som förändras och utvecklas. Utbildningen måste anpassas till individens och verksamhetens behov. Den nya kunskap som utvecklas inom vissa myndigheter måste spridas vidare. Metodutveckling, forskning och bra exempel inom en myndighet skall kunna anpassas till och användas av andra myndigheter.

Exempel på områden där kompetensen på olika sätt behöver höjas är följande. Barnkompetensen måste öka, bl.a. vad gäller hur barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp respektive bevittnat våld i hemmet påverkas och reagerar. Också i familjemålen om vårdnad, boende och umgänge behövs insatser. Vidare måste kunskaperna rörande våld och sexuella övergrepp mot kvinnor öka såväl inom polisen som i domstolarna. Kunskap om olika kulturer måste öka. Det är t.ex. mycket viktigt att polisens förmåga att utreda brott mot invandrarkvinnor blir bättre och att polisen blir bättre på att informera om rättigheter och skyldigheter i det svenska samhället. Även kunskapen om s.k. hatbrott, dvs. brott med bl.a. rasistiska, främlingsfientliga och homofobiska motiv, måste förbättras. Vidare måste kunskapen rörande människohandel och miljöbrottsbekämpning höjas.

En höjning av kompetensen inom rättsväsendet ger också förutsättningar att korta handläggningstiderna. Förbättrad samverkan mellan polis, socialtjänst och psykiatri är väsentlig.

För att rättsväsendets myndigheter skall kunna lösa sina uppgifter är det också av avgörande betydelse att allmänheten bidrar på olika sätt, t.ex. genom att anmäla brott och vittna inför domstol. Benägenheten att biträda rättsväsendet är beroende av det bemötande människor får från företrädare för rättsväsendet. Ett korrekt och bra bemötande är avgörande för rättsväsendets legitimitet och trovärdighet. Kränkningar i form av onödiga ifrågasättanden, förolämpningar och nedlåtande tilltal får inte förekomma. Det är särskilt bekymmersamt när dåligt bemötande drabbar individer som redan känner sig marginaliserade eller ifrågasatta. Brottsoffer och vittnen måste få relevant och lättförståelig information. Även om en del har gjorts inom rättsväsendets myndigheter för att uppmärksamma dessa frågor anser vi att det inte är tillräckligt. Rättsväsendet måste upprätthålla en hög etisk nivå bland sina anställda, något som ständigt måste aktualiseras bl.a. i det dagliga samtalet

mellan anställda och deras chefer. Det krävs alltså mer och löpande utbildning i bemötandefrågor.

Många av de åtgärder vi förespråkar i syfte att höja kompetensen och förbättra bemötandet inom rättsväsendet kräver ytterligare resurser. Som vi anför i respektive partis särskilda yttrande rörande anslaget till utgiftsområde 4 föreslog vi i utskottets yttrande till finansutskottet att utgiftsramen för rättsväsendet för nästa budgetår skulle höjas. Detta hade gett utrymme för sådana kraftfulla kompetenshöjande åtgärder som föreslagits i många av de motioner som behandlas i detta avsnitt.

6. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet (punkt 2)

av Rolf Olsson (v).

Det är angeläget att all personal inom rättsväsendets myndigheter har en hög kompetens i alla de frågor och företeelser som de som företrädare för myndigheten kommer i kontakt med. Även om det görs mycket inom rättsväsendets myndigheter för att höja kompetensen bland personalen återstår enligt min mening ändå mycket att göra. Ytterligare åtgärder kan vidtas inom ramen för beviljade anslag.

Som exempel på områden där kompetensen på olika sätt bör höjas kan nämnas följande. Barnkompetensen måste öka hos domare som handlägger familjemål. Vidare måste kunskaperna rörande de mekanismer som ligger bakom våld och sexuella övergrepp mot kvinnor öka inom rättsväsendet. Här kan nämnas könsmaktsordningen och behovet av genusanalyser. Det är också angeläget att öka rättsväsendets kompetens om situationen för homosexuella, bisexuella och transpersoner. Det krävs slutligen utbildningsinsatser för myndigheter som kommer i kontakt med offer för rasistisk och högerextrem brottslighet.

7. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet (punkt 2)

av Leif Björnlod (mp).

Det är angeläget att all personal inom rättsväsendets myndigheter har en hög kompetens i alla de frågor och företeelser som de som företrädare för myndigheten kommer i kontakt med. Även om det görs mycket inom rättsväsendets myndigheter för att höja kompetensen bland personalen återstår enligt min mening ändå mycket att göra. Ytterligare åtgärder kan vidtas inom ramen för beviljade anslag.

Som exempel på områden där kompetensen på olika sätt bör höjas kan nämnas följande. Kompetensen om situationen för homosexuella, bisexuella och transpersoner måste öka inom hela rättsväsendet, särskilt inom polisen och kriminalvården. Polisens samarbete med dessa gruppers organisationer måste öka. Vidare måste åtgärder vidtas för att öka den mångkulturella kompetensen inom polisen.

8. Resursfördelningen inom polisen (punkt 6)

av Rolf Olsson (v).

Det är viktigt att alla människor har tillgång till polisen. Detta gäller såväl i tätbefolkade områden som i glesbygder. Denna grundsyn kommer väl till uttryck i det arbete som sker inom ramen för En nationell polis, där grundtan-ken är att polisens resurser skall ses som gemensamma. Eftersom budgetpro-positionen dessutom ger uttryck för uppfattningen att den polisiära närvaron i glesbygderna bör förbättras ser vi ingen anledning att reservera oss till förmån för motion Ju350 i denna del.

9. Prioritering av olika slags brottslighet (punkt 9)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Vi har ingen erinran mot de prioriteringar avseende olika brottstyper som redovisas i budgetpropositionen. Som vi ser det finns det dock behov av att polisen också beträffande vissa andra brott gör särskilda insatser.

En sådan brottstyp är rattfylleribrotten. Ju färre alkoholpåverkade förare vi har på våra vägar desto färre kan man räkna med att dödsolyckorna i trafiken blir.

En annan brottstyp som vi vill lyfta fram här är brott som begåtts av s.k. djurrättsaktivister. Vi vill understryka att dessa brott, som ofta riktar sig mot småföretagare, innebär ingrepp i deras näringsutövning och i förlängningen hotar tillväxten.

Vi menar vidare att polisens insatser mot barnpornografen måste skärpas. Ett sätt skulle kunna vara att inrätta ett Internetråd och en särskild tipstelefon dit allmänheten kan ringa.

Även arbetet mot mängdbrottsligheten, som är den brottslighet som drabbar vanliga människor i deras vardag, måste förbättras.

Slutligen kan vi konstatera att det behövs en rad åtgärder inom polisen på de områden som regeringen anser förtjäna särskild uppmärksamhet. Med andra ord räcker det inte med att säga att vissa brottstyper skall prioriteras – man måste gå från ord till handling. Detta gäller särskilt våld mot kvinnor och barn, ungdomsbrottslighet och då särskilt det utbredda bruket av knivar, samt hedersbrott och hatbrott.

De åtgärder som vi nu förordat kräver naturligtvis att polisen ges tillräckliga resurser. Våra budgetalternativ har röstats ner av riksdagens majoritet. Om de vunnit bifall hade resurser funnits för de satsningar vi nu förordat.

10. Prioritering av olika slags brottslighet (punkt 9)

av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Vi anser att omsorgerna om kommande generationer kräver att angreppen på miljön bekämpas. Lagföringen av dem som begår dessa övergrepp på våra gemensamma resurser måste förbättras. Det är därför positivt att miljöbrotten

nämns i budgetpropositionen som en av de brottstyper som skall ägnas särskild uppmärksamhet. Vi har därför valt att inte reservera oss till förmån för motion Ju350 i denna del.

11. Utredningsplikt avseende våld mot barn (punkt 14)

av Rolf Olsson (v).

Enligt min mening finns det anledning att misstänka att förundersökning alltför sällan inleds när det gäller övergrepp på barn. Jag anser att det är nödvändigt att ta reda på hur det förhåller sig härmed. Jag utgår från att Riksåklagaren specialstuderar frågan om ej inledda förundersökningar beträffande brott mot barn. Jag avvaktar resultatet av det arbete som pågår.

12. Nämndemännens ersättning

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Cecilia Magnusson (m).

Att vara nämndeman är ett stort och ärofullt uppdrag. Alla myndiga medborgare måste ha en verklig möjlighet att fullgöra uppdraget. Dagens låga ersättningar till nämndemän utgör härvidlag ett stort hinder, liksom de långa resvägarna som redan har blivit verklighet för många till följd av sammanslagningarna av tingsrätter. Ersättningarna bör därför höjas.

13. Konsekvensanalys av nya frivårdspåföljder (punkt 20)

av Rolf Olsson (v).

Frivården har under senare år ålagts ett antal nya uppgifter och har fått ett större antal klienter, bl.a. till följd av olika påföljdsreformer. Samtidigt har frivårdens klienter blivit mer svårhanterliga, och andelen klienter med drogproblem har ökat.

Dessa omständigheter pekar på betydelsen av att frivården har de resurser som krävs för att klara nya uppgifter och tillströmningen av nya och inte sällan mer krävande klienter. Om så inte sker finns det en risk för att de genomförda reformerna inte ger den positiva effekt som avsetts.

14. Nya slutna anstaltsplatser (punkt 21)

av Leif Björnlod (mp).

Beläggningssituationen inom kriminalvården är högst problematisk, och det behövs fler anstaltsplatser.

Att inrikta anstaltsutbyggnaden på platser med extraordinära säkerhetskrav är dock ingen lösning för kriminalvårdens sammantagna behov. Kraft och resurser bör i första hand satsas på att förstärka kriminalvårdens förmåga att rehabilitera och återanpassa klienterna till ett liv i frihet utan kriminalitet och droger. Utökade möjligheter för välmotiverade intagna att bli överflyttade till

öppna anstalter och att bli frigivna tidigare, med eller utan elektronisk övervakning, torde kunna minska beläggningen på de befintliga anstalterna.

Att bygga ett nytt högsäkerhetsfängelse kan enligt min mening vara att gå fel väg. Dåliga sådana erfarenheter kan hämtas från bl.a. USA. I den utsträckning det behövs anstaltsplatser med bättre skalskydd bör sådana förbättringar om möjligt ske på befintliga slutna anstalter. I avvaktan på bl.a. Kriminalvårdsstyrelsens utredning om en ny säkerhetsanstalt tar jag dock inte slutlig ställning i här aktuella frågor.

15. Rättshjälp för småföretagare (punkt 28)

av Leif Björnlod (mp).

Det är viktigt att även näringsidkare har vissa möjligheter att beviljas rättshjälp. En småföretagare är ofta i underläge gentemot en myndighet när han överklagar ett myndighetsbeslut till domstol, även om förvaltningsdomstolarna har en långtgående utredningsskyldighet. Gällande bestämmelser ger också en möjlighet att i särskilda fall bevilja rättshjälp för näringsidkare. Denna möjlighet bör enligt min mening kunna utnyttjas i större utsträckning än vad som är fallet i dag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2004/05:1 utgiftsområde 4 Rättsväsendet har regeringen föreslagit att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång,
2. antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol,
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387),
4. för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 4 *Rättsväsendet* enligt följande uppställning:

Anslag (tusental kronor)	Anslagstyp	Anslagsbelopp
4:1 Polisorganisationen	(ram)	14 960 135
4:2 Säkerhetspolisen	(ram)	644 975
4:3 Åklagarorganisationen	(ram)	848 935
4:4 Ekobrottsmyndigheten	(ram)	342 198
4:5 Domstolsväsendet m.m.	(ram)	4 046 980
4:6 Kriminalvården	(ram)	4 990 693
4:7 Brottsförebyggande rådet	(ram)	59 550
4:8 Rättsmedicinalverket	(ram)	228 571
4:9 Gentekniknämnden	(ram)	3 796
4:10 Brottsoffermyndigheten	(ram)	27 012
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	(ram)	83 978
4:12 Rättshjälpkostnader m.m.	(ram)	1 027 957
4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	(ram)	21 291
4:14 Avgifter till vissa internationella samman- slutningar	(ram)	3 600
4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	(ram)	7 200
Summa		27 296 871

Riksrevisionens styrelses framställning

I framställning 2003/04:RRS10 Riksrevisionens styrelses framställning angående uppföljningen av kriminalvårdens klienter föreslår Riksrevisionens styrelse följande:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anför om att regeringen skall återkomma till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens granskning av kriminalvårdens klienter.

Motionerna

Motionerna i nummerordning

2003/04:Ju400 av Rosita Runegrund och Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om nödvändigheten av specialkompetens hos domare och nämndemän när mål om sexualbrott mot barn och mål om barnpornografi skall avgöras.

2003/04:Ju408 av Karin Granbom och Anita Brodén (fp):

Riksdagen begär att regeringen inrättar en statlig verksamhet med uppgift att i enlighet med vad i motionen anføres ta emot allmänhetens tips om barnpornografi samt bedriva utbildning.

2003/04:So271 av Annelie Enochson (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att begränsa tillgången till all form av barnpornografi på nätet och i medier.

2004/05:Sk448 av Mikael Oscarsson (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om införande av langningspoliser.

2004/05:Ju5 av Ingemar Vänerlöv och Rosita Runegrund (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av en särskild utvärdering om, och hur, Domstolsverket lever upp till sin roll som blott och bart ett serviceorgan åt domstolarna.

2004/05:Ju10 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att avskaffa Ekobrottsmyndigheten.

2004/05:Ju12 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att avskaffa ekobrottsmyndigheten.

2004/05:Ju205 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att förbättra och effektivisera utredningar av miljörelaterad brottslighet.

2004/05:Ju206 av Ulf Sjösten och Bertil Kjellberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en enhetlig organisation för Sverige när det gäller bekämpande av ekonomisk brottslighet.

2004/05:Ju208 av Ulf Sjösten och Elizabeth Nyström (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ytterligare en polishögskola. 2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ny polishögskola skall lokaliseras till Borås.

2004/05:Ju217 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statliga bidrag till s.k. medborgargrupper.

2004/05:Ju221 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökade resurser till polisen i Dalarna.

2004/05:Ju222 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en polishögskola i Falun/Borlänge.

2004/05:Ju225 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hårdare kontroll av intagna samt hårdare kontroll av alla vid in- och utpassering vid våra anstalter och fängelser.

2004/05:Ju226 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en höjning av arvudet till våra nämndemän.

2004/05:Ju230 av Gunilla Tjernberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rekryteringen av poliser till glesbygdsområdena måste säkerställas.

2004/05:Ju234 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyddet för människors rätt att bedriva vedertagen näringsverksamhet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över den rättsliga påföljden vid djurrättsaktioner som liknar terroristverksamhet.

2004/05:Ju236 av Claes Västerteg och Annika Qarlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en polishögskola i Borås.

2004/05:Ju237 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att människor i landets alla bygder skall erbjudas en trygg livsmiljö.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra en översyn av polisens organisation, där samhällets samlade resurser utgör utgångspunkten, i syfte att återskapa lag och ordning i landets alla bygder.

2004/05:Ju238 av Cecilia Widegren (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över straffskalan och tillämpningen av densamma för den typ av brott som omnämns i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla samhällets skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning.

2004/05:Ju241 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nämndemännens ersättning.

2004/05:Ju248 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att stoppa bortförandet av barn.

2004/05:Ju249 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om problemen med prostitutionen längs de svenska landsvägarna.

2004/05:Ju250 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att lagstiftningen innehåller skrivningar om kompetens och kunskap om barns behov i mål där barn är berörda.

2004/05:Ju254 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera för att man skall få bättre kunskap om islamo-

fobins omfattning och utbredning i Sverige genom att uppdra åt Säpo att framöver registrera brott med islamofobiska förtecken som en särskild kategori hatbrott.

2004/05:Ju256 av Sofia Larsen (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en utredning för att öka säkerheten för de företagare som utsätts för skadegörelse och systematisk förföljelse.

2004/05:Ju257 av Anita Sidén och Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av uppföljning och nya åtgärder med anledning av den s.k. knivlagen.

2004/05:Ju262 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är samhällets ansvar att erbjuda alla människor en trygg livsmiljö.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rätten att utöva våld i syfte att upprätthålla lag och ordning endast skall tillfalla polisen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn görs av svensk polis struktur och organisation.

2004/05:Ju267 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen skall inrätta en rikstäckande personalpool som får rycka in och tjänstgöra på orter där det råder polisbrist.

2004/05:Ju270 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatorisk utbildning för socionomer, polis, vårdpersonal och personal inom domstolsväsendet för att förhindra kvinnomisshandel.

2004/05:Ju281 av Maud Olofsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalvården skall ha som övergripande mål att med en human grundsyn och en gedigen kunskapsgrund minska återfallsbrottligheten och öka människors trygghet i samhället.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vidta åtgärder för att hindra insmugglingen av mobiltelefoner samt åtgärder för att finna de otillåtna mobiltelefoner som finns på anstalterna.

2004/05:Ju282 av Annika Qarlsson och Kerstin Lundgren (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Riksnätverket för nattvandrare skall vara berättigat till statligt stöd.

2004/05:Ju283 av Claes Västerteg och Jan Andersson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler miljöåklagare.

2004/05:Ju287 av Peter Danielsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snabbt skapa en organisation som har rätt att utnyttja alla samhällets resurser för att förebygga och reagera på terrorangrepp.

2004/05:Ju291 av Henrik Westman (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler poliser.

2004/05:Ju292 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kunskap och bemötande av vittnen, brottsoffer och särskilt utsatta brottsoffer inom hela rättsväsendet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om information till brottsoffer vid brottanmälan, under rättegången samt vid gärningsmannens permission och frigivning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn gällande ett nytt system för utbetalande av skadestånd i samband med brott.

2004/05:Ju293 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av kunskap och utbildning inom rättsväsendet, de sociala myndigheterna samt inom sjukvården gällande våldsprocessen, dvs. hur en kvinna i ett misshandelsförhållande systematiskt bryts ned.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om beaktande av invandrade, våldsutsatta kvinnors särskilda behov av bl.a. information.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samkönat partnervåld.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kortare handläggningstider hos polis och åklagare samt gällande samverkan mellan dessa myndigheter och fler särskilda familjevårdsenheter.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättsväsendets bemötande av brottsoffer för sexualbrott samt gällande utbildningsinsatser.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bestämmelsen i 2 a § förundersökningskungörelsen gällande handläggningstider vid misshandel av barn.

2004/05:Ju295 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall utarbeta en strategi för rättssäkerheten i Västmanlands län.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler poliser i Västmanlands län.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om häktet i Västerås.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en strategi för att motverka ökad kriminalitet i Mälardalen till följd av nedläggningen av tullen i Västerås.

2004/05:Ju296 av Sonja Fransson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etablering av en polishögskola i Borås.

2004/05:Ju297 av Johan Löfstrand och Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om etablering och lokalisering av ett nationellt resurscentrum för brottsbekämpning.

2004/05:Ju300 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen i sina kontakter med brottsoffer åläggs att informera om offrets rättigheter.

2004/05:Ju303 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens samarbete med räddningstjänsten.

2004/05:Ju307 av Ragnwi Marcelind (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen upprättar en strategi för hur rekryteringen av poliser till landsbygds- och glesbygdsområden skall intensifieras.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förlägga polisutbildning till Högskolan i Gävle.

2004/05:Ju315 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär ett krav på att de domare som skall döma i mål om vårdnad, boende och umgänge skall ha förvärvat en särskild barnkompetens.

2004/05:Ju316 av Lars Ohly m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att åtgärder skall vidtas för att öka rättskedjans kunskaper om genusanalys och sexualiserat våld.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att åtgärder skall vidtas för att öka rättskedjans kunskaper på HBT-området.

2004/05:Ju318 av Stefan Hagfeldt m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skapandet av ett nationellt kompetenscentrum för brottsbekämpning.

2004/05:Ju319 av Krister Hammarbergh (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om placeringen av en säkerhetsanstalt till Kiruna.

2004/05:Ju320 av Margareta Andersson och Birgitta Sellén (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en utbildning av domare om barns utveckling och kognitiva och språkliga förmåga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en bestämmelse om domares kompetens vid hantering av mål som rör barn.

2004/05:Ju330 av Johan Linander m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omhändertagandet av våldtäktsoffer ytterligare måste förbättras.

2004/05:Ju332 av Gustav Fridolin (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om styrning av säkerhetspolisen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fortbildning inom rättsväsendet i mångkultur och tolerans.

2004/05:Ju334 av Birgitta Gidblom och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stoppa kvinnohandeln.

2004/05:Ju337 av Carl-Erik Skårman (m):

Riksdagen beslutar att ändra grundarvodet för nämndemannauppdrag till 500 kr per sammanträdesdag.

2004/05:Ju339 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda Domstolsverkets ställning och funktion för att åstadkomma ett mer oberoende domstolsväsende.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning gällande en enda högsta domstolsinstans.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad specialisering inom åklagarväsendet.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler särskilda samverkande enheter med åklagare och poliser.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa Ekobrottsmyndigheten.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om intensifierat internationellt åklagarsamarbete.

2004/05:Ju340 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om totalförbud mot mobiltelefoner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om störningsutrustning vad avser mobiltelefoner.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpt inpasseringskontroll.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om personalen inom kriminalvården.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjlighet att göra säkerhetskontroller av personalen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kampen mot korruption inom kriminalvården.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att antalet fängelseplatser måste öka.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett nytt modernt fängelse.

2004/05:Ju344 av Kent Olsson och Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att höja ersättningen för nämndemän.

2004/05:Ju348 av Rolf Olsson m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildningsinsatserna vad gäller rasistisk och vit maktrelaterad brottslighet skall intensifieras hos alla myndigheter och andra instanser som kommer i kontakt med brottsoffer.

2004/05:Ju350 av Rolf Olsson m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisens kunskaper om de strukturer som ligger bakom mäns våld mot kvinnor måste öka.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förslag skall tas fram som även ger glesbygden tillgång till rimlig polisenärvaro.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisens arbete med miljöbrott skall ses över.

2004/05:Ju352 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

16. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till införande av en domstolsstyrelse av dansk modell i enlighet med vad som anförs i motionen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den centrala polisens organisation.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella insatsstyrkan.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbetet mellan polisen och militären.

2004/05:Ju353 av Anders Sjölund och Tomas Högstrom (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjd ersättning till nämndemännen.

2004/05:Ju355 av Stefan Hagfeldt och Gunnar Axén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ytterligare resurser till Länspolismyndigheten i Östergötland.

2004/05:Ju357 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkerställa att de judiska institutionerna och den judiska livsstilen skyddas i Sverige.

2004/05:Ju363 av Inger Davidson m.fl. (kd, m, fp, v, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förstärkt arbete mot barnpornografibrott på Internet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etiska riktlinjer för information till barn som utsatts för publicering av barnpornografiska bilder på Internet och barnets vårdnadshavare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett Internetråd, i syfte att förebygga Internetrelaterad brottslighet mot barn, bör inrättas.

2004/05:Ju367 av Ulf Sjösten och Anita Sidén (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Polismyndigheten i Västra Götaland skall kompenseras fullt ut för de merkostnader som uppstod i samband med säkerhetsarrangemangen vid regeringens EU-möte i Göteborg i juni 2001.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen låter klargöra de ekonomiska ansvarsförhållandena vid särskilda händelser.

2004/05:Ju374 av Annika Carlsson (c):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett Internetråd bör inrättas i syfte att förebygga och avslöja Internetrelaterad brottslighet mot barn.

2004/05:Ju375 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, fp, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisutbildning förläggs till Skövde.

2004/05:Ju376 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Riksåklagaren i uppdrag att undersöka praxis med fokus på eventuella missförhållanden då det gäller utredningar om våld och övergrepp mot barn.

2004/05:Ju378 av Lars Ohly m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn skall göras av de ekonomiska konsekvenser som uppstått vid införandet av alternativa påföljder.

2004/05:Ju386 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, fp, kd, v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn i familjer där misshandel förekommer måste synliggöras genom förbättrade rutiner mellan polis, socialtjänst och barnpsykiatri.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildning i hur man hanterar barn i sådana situationer måste förbättras.

2004/05:Ju390 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slå samman verksamheterna för Statens kriminaltekniska laboratorium och Rättsmedicinalverket.

2004/05:Ju406 av Birgitta Gidblom och Karin Åström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om poliser i glesbygden.

2004/05:Ju408 av Ulla Wester m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av arbetet mot kvinnovåld.

2004/05:Ju411 av Liselott Hagberg m.fl. (fp):

Riksdagen ger regeringen till känna som sin mening vad i motionen anförs om behovsstyrd sjöpolisverksamhet.

2004/05:Ju412 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad användning av strafförelägganden.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förstärka rättshjälpen.

2004/05:Ju414 av Raimo Pärssinen (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om den polisiära närvaron i landets kommuner.

2004/05:Ju417 av Anna Lilliehöök (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler poliser behövs i Stockholm.

2004/05:Ju418 av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökade kunskaper inom rättsväsendet om våld mot kvinnor.

2004/05:Ju423 av Viviann Gerdin och Sofia Larsen (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att prioritera arbetet för att öka kvinnoperspektivet inom rättsväsendet.

2004/05:Ju424 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ny högsäkerhetsanstalt inte löser kriminalvårdens komplexa problem.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av HBT-perspektiv och kunskap om HBT-frågor inom kriminalvården.

2004/05:Ju425 av Sven-Erik Sjöstrand och Kjell-Erik Karlsson (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av rättshjälpslagen.

2004/05:Ju426 av Viviann Gerdin (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda förutsättningarna för företagare att erhålla rättsskydd i samband med tvister mellan företagaren och en myndighet.

2004/05:Ju430 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en särskild utvärdering om, och hur, Domstolsverket lever upp till rollen att tillhandahålla kvalificerad service åt domstolarna i administrativa frågor.

2004/05:Ju431 av Mariann Ytterberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokalisering av en ny kriminalvårdsanläggning till Västerås.

2004/05:Ju432 av Hillevi Larsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om övergrepp mot barn.

2004/05:Ju435 av Börje Vestlund m.fl. (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbete mellan HBT-organisationer och polisen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att höja polisens HBT-kompetens vid brottsutredningar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad HBT-kompetens inom rättsväsendet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hedersbrott mot HBT-personer.

2004/05:Ju437 av Rosita Runegrund och Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om nödvändigheten av specialkompetens hos domare och nämndemän när mål om sexualbrott mot barn och mål om barnpornografi skall avgöras.

2004/05:Ju441 av Dan Kihlström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förlägga polisutbildning till Värmland.

2004/05:Ju443 av Cecilia Wikström (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tillskapa särskilda specialiståklagare för arbete med familjerelaterade brott, dvs. våldsbrott riktade mot kvinnor och barn.

2004/05:Ju444 av Cecilia Wikström (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om etiska riktlinjer för Sveriges poliskår.

2004/05:Ju445 av Birgitta Ohlsson (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens arbete för att bekämpa prostitutionen.

2004/05:Ju448 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp, v, c, mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbete mellan HBT-organisationer och polisen.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att höja polisens HBT-kompetens vid brottsutredningar.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad HBT-kompetens inom rättsväsendet.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hedersbrott mot HBT-personer.

2004/05:Ju453 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillföra barnkompetens i mål som rör barn.

2004/05:Ju454 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt uppställningen:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
4:1 Polisorganisationen	14 960 135	+700 000
4:2 Säkerhetspolisen	644 975	+10 000
4:3 Åklagarorganisationen	848 935	+50 000
4:5 Domstolsväsendet m.m	4 046 980	+200 000
4:6 Kriminalvården	4 990 693	+151 000
4:7 Brottsförebyggande rådet	59 550	-10 000
4:8 Rättsmedicinalverket	228 571	+10 000
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	27 012	+5 000
Summa för utgiftsområdet		1 116 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ersättningen till nämndemän skall höjas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Brottsoffermyndigheten skall åläggas skyldighet att betala ut ersättning till brottsoffer i enlighet med vad som anges i lagakraftvunnen dom.

2004/05:Ju455 av Else-Marie Lindgren (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga polisdistrikt skall uppmanas att ge den information om stöd och hjälp till brottsoffer som lagen föreskriver.

2004/05:Ju465 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utöka antalet arrestantvakter, arrestlokaler och häktesplatser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förstärka resurserna för att utveckla närpolisarbetet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta resurser motsvarande 100 nya polistjänster med speciell inriktning mot narkotikabrott.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka utbildningsvolymen så att antalet poliser år 2009 uppgår till 19 000.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nationella händelser liknande EU-toppmötet i Göteborg inte får belasta en enskild polismyndighet utan skall finansieras med specialdestinerade statliga medel.

2004/05:Ju466 av Peter Althin m.fl. (kd):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omedelbart åtgärda situationen på landets häkten.

2004/05:Ju467 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att handläggningstiden vid barnmisshandel inte får överskrida tre månader.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utredningar om övergrepp på barn skall ha högsta prioritet och att handläggare av dessa ärenden bör ha specialkompetens.
7. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning angående statens möjlighet att förskottera skadestånd till brottsoffer.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottsskadeärenden skall handläggas inom tre månader.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att informationsinsatserna till brottsoffret förbättras under polisutredning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatorisk utbildning av dem som i sitt arbete kommer i kontakt med brottsoffer.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samhällets stöd till brottsofferjourer.

2004/05:Ju468 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagförändring
4:1 Polisorganisationen	14 960 135	200 000
4:3 Åklagarorganisationen	848 935	25 000
4:5 Domstolsväsendet m.m.	4 046 980	190 000
4:6 Kriminalvården	4 990 693	300 000
4:15 Brottsförebyggande arbete	7 200	50 000
Summa utgiftsområdet	24 853 943	765 000

2004/05:Ju471 av Peter Althin m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rätten vid domstol som dömer i mål som rör miljöbrott ges adekvat utbildning.

2004/05:Ju472 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatt behov av kompetensutveckling och utbildning för åklagare och annan personal inom åklagarorganisationen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en fortsatt nyrekrytering till och förstärkning av åklagarorganisationen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brott mot barn och andra med begränsad autonomi skall vara prioriterade områden för åklagarorganisationen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda ungdomsrotlar inom åklagarorganisationen.
5. Riksdagen begär att regeringen utreder och lägger fram förslag i syfte att förändra Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde i enlighet med vad i motionen anförs.

2004/05:Ju474 av Tobias Krantz m.fl. (fp, m, kd, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisbristen i Jönköpings län.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en mer flexibel policy när det gäller löner och andra anställningsvillkor för att rekrytera poliser till mindre orter.

2004/05:Ju482 av Peter Althin m.fl. (kd):

2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om specialkompetens som krav för de personalgrupper inom polis och domstolar som skall arbeta med förhör av utsatta barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning i syfte att se över reglerna kring domstolarnas förfarande vid tvistemål om barn så att personer med gedigen barnkunskap och insikter om de psykosociala problemen hanterar dessa fall.

2004/05:Ju485 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning av rättsväsendet.

2004/05:Ju486 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen, på alla nivåer, skall prioritera arbetet mot narkotikabrottsligheten.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att enheter specialiserade på narkotikabekämpning bör finnas i varje län.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gatulangningsgrupper inom varje polismyndighet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett utvidgat polisiärt samarbete inom EU.

2004/05:Ju487 av Torkild Strandberg m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tullens möjligheter att ingripa mot misstänkt terrorism, stöldverksamhet, människohandel, illegal spelverksamhet och penning-tvätt.

2004/05:Ju488 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av kunskap inom rättsväsendet om hur barn påverkas av våld i hemmet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ökning av antalet poliser.

2004/05:Ju489 av Johan Linander m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att antalet poliser snarast möjligt bör öka till 20 000 och att polisen måste erhålla mer resurser för att klara denna målsättning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att bibehålla en småskalig polisorganisation.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att närpolisreformen bör genomföras på nytt och säkras i praktiken.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kapaciteten vid polisutbildningarna måste utnyttjas maximalt och att det bör inrättas ytterligare en polishögskola.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Beredningen för rättsväsendets utveckling bör få tilläggsdirektiv att särskilt se över gränsdragningen mellan åklagare och polis.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att miljöåklagare bör få möjlighet att prioritera de grova miljöbrotten genom förändring av miljöbalken och större ekonomiska anslag.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Beredningen för rättsväsendets utveckling särskilt bör utreda behovet av en särskild ekobrottsmyndighet.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nedläggning av Domstolsverket och decentralisering av dess verksamhet.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om specialutbildade poliser vid fasta enheter för att effektivisera polisens arbete mot människohandel.

2004/05:Ju490 av Martin Andreasson m.fl. (fp, s, m, kd, v, c, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samlade insatser mot hatbrott riktade mot homosexuella, bisexuella och transpersoner.

2004/05:Ju492 av Anne-Marie Ekström (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av behovet av fler poliser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en fjärde polishögskola skall placeras i Borås.

2004/05:Ju493 av Luciano Astudillo m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bekämpningen av brottsligheten i Malmö.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisen i Malmö.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om lokaliseringen av en eventuell ny polishögskola.

2004/05:Ju498 av Johan Linander m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagförändringar
4:1 Polisorganisationen	14 960 135	425 000
4:3 Åklagarorganisationen	848 935	25 000
4:4 Ekobrottsmyndigheten	342 198	-25 000
4:5 Domstolsväsendet m.m.	4 046 980	100 000
4:6 Kriminalvården	4 990 693	75 000
4:16 Tullverket	0	1 398 000
Summa för utgiftsområdet	25 188 941	1 998 000

2004/05:Ju499 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringens beredskap och förmåga att förhindra och bekämpa terroristattentat i dag är för bergänsad.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kampen mot terrorismen alltid måste föras med respekt för de mänskliga rättigheterna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den rådande hotbilden mot Sverige.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statsministern bör tillsätta en terroristsamordnare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen skall kunna avropa militärt stöd i kampen mot terrorismen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordna underrättelse- och analysenheterna vid berörda myndigheter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den demokratiska insynen kring underrättelsearbete måste stärkas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör utse ett särskilt underrättelseråd.

2004/05:Ju500 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetet mot ungdomsbrottslighet skall prioriteras.

2004/05:Ju501 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av strukturella förändringar inom polisen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättandet av en parlamentarisk polisutredning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisens strukturella underfinansiering måste upphöra.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sjukkostnader och statliga pensioner inte skall få påverka polisens operativa arbete.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en fjärde polishögskola för att öka antalet utbildningsplatser.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka antalet poliser i Sverige.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en mer flexibel stationering.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen bör fokusera på mängdbrottsligheten.

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordna samtliga svenska underrättelsetjänster.
32. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med åtgärder för att säkerställa förbättrade rutiner samt för att skapa resurser för att utöka livvaktsskyddet för centrala politiska företrädare.

2004/05:Ju504 av Carina Ohlsson och Marianne Carlström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en nationell samordning med direktiv om kompetensutveckling, samverkan och metodutveckling för en barnvänligare rättsprocess i hela landet.

2004/05:Ju506 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökade ekonomiska resurser till Polismyndigheten i Stockholms län.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att närpolisreformens intentioner kan uppfyllas i Stockholms län.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler poliser till Stockholms län.

2004/05:Ju507 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändringar
4:1 Polisorganisationen	14 960 135	+410 000
4:2 Säkerhetspolisen	644 975	+30 000
4:3 Åklagarorganisationen	848 935	+25 000
4:5 Domstolsväsendet m.m.	4 046 980	+105 000
4:6 Kriminalvården	4 990 693	+210 000
4:12 Rättshjälpskostnader m.m.	1 027 957	+30 000
Summa för utgiftsområdet	27 296 871	+810 000

2004/05:L292 av Mia Franzén m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den allmänna rättshjälpen bör återställas till den nivå som gällde före 1997 års försämringar.

2004/05:L293 av Mia Franzén m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrade och ökade kunskaper om barns varierande behov, barnpsykologi och informationsförmedling hos personalgrupper som har kontakt med föräldrar och barn i sin verksamhet, bl.a. familjerättspersonal och domstolspersonal.

2004/05:L295 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade kunskaper inom rättsväsendet om brott mot homosexuella, bisexuella och transpersoner.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens information till brottsoffer som utsätts för hatbrott på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade kunskaper om våld mot närstående i samkönade relationer.

2004/05:L338 av Annika Qarlsson och Birgitta Carlsson (c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Brottsoffermyndigheten utkräver utdömt skadestånd av den ersättningsskyldige vid övergrepp mellan makar/sambor.

2004/05:U257 av Lars Ohly m.fl. (v):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad HBT-kompetens inom rättsväsendet.

2004/05:U308 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bekämpningen av "trafficking" bör prioriteras.

2004/05:Fö212 av Sten Tolgfors (m):

5. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en terrordokumentationskommission med syfte att bl.a. bedöma hotbilden från den nya tidens terrorism, bedöma landets möjligheter att försvara sig emot terrorattacker av olika slag samt föreslå nödvändiga förbättringar av denna vår kapacitet och beredskap, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Sf288 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att föra en resolut kamp mot otryggheten och förstärka polisens närvaro i utanförskapets Sverige.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det akuta behovet av närpolis i sociala krisområden samt ett nära samarbete med de boende i syfte att bekämpa otryggheten.

2004/05:Sf319 av Anita Brodén m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av rutiner och resurser vid polisanmälningar som gäller barnmisshandel.

2004/05:Sf321 av Ulrika Karlsson (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om öronmärkning av resurser för bekämpande av trafficking.

2004/05:Sf365 av Sven Brus m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättshjälp för tvister avseende diskriminering i arbetslivet samt höjt skadestånd vid diskriminering i arbetslivet.

2004/05:So431 av Jan Lindholm och Ulf Holm (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av ökad aktivitet när det gäller bekämpande av brottslighet där alkohol är involverad.

2004/05:So507 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens roll för att stoppa missbruk av narkotika.

2004/05:So512 av Annelie Enochson (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att begränsa tillgången till all form av barnpornografi på nätet och i medier.

2004/05:So593 av Carina Ohlsson och Monica Green (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett barnperspektiv läggs på utredningar om mäns våld mot kvinnor och att rutiner för anmälan och samverkan kring barn som far illa skall upprättas.

2004/05:So604 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om våld och brott mot homo- och bisexuella samt transpersoner.

2004/05:So614 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omedelbart tillse att tull och polis får utökade resurser för att stoppa den illegala försäljningen av alkohol.

2004/05:T260 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelning av polisresurser till Södertörnspolisens.

2004/05:T336 av Barbro Feltzing (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning för rättshjälp vid whiplash-skador.

2004/05:T399 av Annika Qarlsson och Margareta Andersson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade resurser för polisens alkoholövervakning i trafiken.

2004/05:MJ502 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att parterna i mål som rör principiellt viktiga frågor om renskötselns markanspråk får sina rättegångskostnader ersatta av staten.

2004/05:N239 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ökade resurser till polisen i Stockholm.

2004/05:N349 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av åtgärder för att öka rättstryggheten i Stockholmsregionen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler poliser i Stockholms stad och län.

2004/05:N400 av Maria Larsson m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkt rättsväsende.

2004/05:N401 av Anita Brodén m.fl. (fp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler nya poliser i Västsverige samt en satsning på tullen.

2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, kd, m, c):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla delar av Skåne skall ha rätt till den trygghet som polisiär närvaro innebär .

2004/05:N409 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om 1 000 fler poliser och en kraftig förstärkning av civilanställd polispersonal i Stockholms län.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brottslighet med politiska förtecken i Stockholmsregionen.

2004/05:A350 av Tobias Billström m.fl. (m, fp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om trygghet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny polishögskola med placering i Malmö och Rosengård.

Motionerna fördelade på avsnitt

Utgiftsramen och anslagen

2004/05:Ju10 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 1

2004/05:Ju12 av Johan Pehrson m.fl. (fp)

2004/05:Ju226 av Rolf Gunnarsson (m)

2004/05:Ju241 av Carl-Axel Roslund (m)

2004/05:Ju283 av Claes Västerteg och Jan Andersson (c)

2004/05:Ju291 av Henrik Westman (m):

yrk. 2

2004/05:Ju337 av Carl-Erik Skårman (m)

2004/05:Ju339 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 15-17

2004/05:Ju340 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 12, 18

2004/05:Ju344 av Kent Olsson och Ulf Sjösten (m)

2004/05:Ju353 av Anders Sjölund och Tomas Högström (m)

2004/05:Ju412 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 10

2004/05:Ju454 av Beatrice Ask m.fl. (m):

yrk. 1-3

2004/05:Ju465 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

yrk. 2-4, 9

2004/05:Ju466 av Peter Althin m.fl. (kd):

yrk. 15

2004/05:Ju467 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

yrk. 5-6

2004/05:Ju468 av Göran Hägglund m.fl. (kd)

2004/05:Ju472 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

yrk. 1-4

2004/05:Ju488 av Beatrice Ask m.fl. (m):

yrk. 8

2004/05:Ju489 av Johan Linander m.fl. (c):

yrk. 3, 5, 11-13

2004/05:Ju498 av Johan Linander m.fl. (c)

2004/05:Ju501 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 3-4, 20, 32

2004/05:Ju507 av Johan Pehrson m.fl. (fp)

2004/05:L292 av Mia Franzén m.fl. (fp):

yrk. 4

Kompetens och bemötande

2003/04:Ju400 av Rosita Runegrund och Ingemar Vänerlöv (kd)

2004/05:Ju205 av Ulf Sjösten (m)

2004/05:Ju248 av Carina Hägg (s)

2004/05:Ju250 av Carina hägg (s)

2004/05:Ju270 av Rigmor Stenmark (c)

2004/05:Ju292 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 1-2

2004/05:Ju293 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 1-2, 7, 13

2004/05:Ju297 av Johan Lövstrand och Billy Gustafsson (s)

2004/05:Ju300 av Hillevi Larsson (s)

2004/05:Ju315 av Tasso Stafilidis m.fl. (v)

2004/05:Ju316 av Lars Ohly m.fl. (v):

yrk. 2, 4

2004/05:Ju318 av Stefan Hagfeldt m.fl. (m)

2004/05:Ju320 av Margareta Andersson och Birgitta Sellén (c):

yrk. 1-2

2004/05:Ju330 av Johan Linander m.fl. (c):

yrk. 7

2004/05:Ju332 av Gustav Fridolin (mp):

yrk. 9

2004/05:Ju348 av Rolf Olsson m.fl. (v):

yrk. 4

2004/05:Ju350 av Rolf Olsson m.fl. (v):

yrk. 6

2004/05:Ju363 av Inger Davidsson m.fl. (kd, m, fp, v, c):

yrk. 2

2004/05:Ju386 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, fp, kd, v):

yrk. 1-2

2004/05:Ju408 av Ulla Wester m.fl. (s)

2004/05:Ju418 av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (c)
2004/05:Ju423 av Viviann Gerdin och Sofia Larsen (c):
yrk. 1
2004/05:Ju424 av Peter Eriksson m.fl. (mp):
yrk. 12
2004/05:Ju432 av Hillevi Larsson m.fl. (s)
2004/05:Ju435 av Börje Vestlund m.fl. (s):
yrk. 6-8
2004/05:Ju437 av Rosita Runegrund och Ingemar Vänerlöv (kd)
2004/05:Ju444 av Cecilia Wikström (fp)
2004/05:Ju448 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp, v, c, mp):
yrk. 6-8
2004/05:Ju453 av Solveig Hellquist (fp)
2004/05:Ju455 av Else-Marie Lindgren (kd):
yrk. 2
2004/05:Ju467 av Olle Sandahl m.fl. (kd):
yrk. 9-10
2004/05:Ju471 av Peter Althin m.fl. (kd):
yrk. 4
2004/05:Ju482 av Peter Althin m.fl. (kd):
yrk. 2-3
2004/05:Ju485 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):
yrk. 3
2004/05:Ju488 av Beatrice Ask m.fl. (m):
yrk. 1
2004/05:Ju504 av Carina Ohlsson och Marianne Carlström (s)
2004/05:L293 av Mia Franzén m.fl. (fp):
yrk. 1
2004/05:L295 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):
yrk. 15-16, 19
2004/05:U257 av Lars Ohly m.fl. (v):
yrk. 16
2004/05:So593 av Carina Ohlssn och Monica Green (s):
yrk. 4
2004/05:So604 av Kenneth Johansson m.fl. (c):
yrk. 11

Polisväsendet

2003/04:Ju408 av Karin Granbom och Anita Brodén (fp)

2003/04:So271 av Annelie Enochson (kd):

yrk. 7

2004/05:Sk448 av Mikael Oscarsson (kd):

yrk. 3

2004/05:Ju208 av Ulf Sjösten och Elizabeth Nyström (m)

2004/05:Ju217 av Rolf Gunnarsson (m)

2004/05:Ju221 av Rolf Gunnarsson (m)

2004/05:Ju222 av Rolf Gunnarsson (m)

2004/05:Ju230 av Gunilla Tjernberg (kd)

2004/05:Ju234 av Jörgen Johansson (c)

2004/05:Ju236 av Claes Västerteg och Annica Carlsson (c)

2004/05:Ju237 av Jörgen Johansson (c)

2004/05:Ju238 av Cecilia Widegren (m)

2004/05:Ju249 av Carina Hägg (s)

2004/05:Ju254 av Luciano Astudillo (s)

2004/05:Ju256 av Sofia Larsen (c):

yrk. 1

2004/05:Ju257 av Anita Sidén och Magdalena Andersson (m)

2004/05:Ju262 av Jörgen Johansson (c):

yrk. 1-3

2004/05:Ju267 av Hans Backman (fp)

2004/05:Ju287 av Peter Danielsson (m)

2004/05:Ju293 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 9, 15

2004/05:Ju295 av Torsten Lindström (kd):

yrk. 1-2, 5

2004/05:Ju296 av Sonja Fransson m.fl. (s)

2004/05:Ju303 av Ola Sundell (m)

2004/05:Ju307 av Ragnwi Marcelind (kd)

2004/05:Ju332 av Gustav Fridolin (mp):

yrk. 8

2004/05:Ju334 av Birgitta Gidblom och Birgitta Ahlqvist (s)

2004/05:Ju350 av Rolf Olsson m.fl. (v):

yrk. 10-11

- 2004/05:Ju352 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):
yrk. 17-19
- 2004/05:Ju355 av Stefan Hagfeldt och Gunnar Axén (m)
- 2004/05:Ju357 av Annelie Enochson (kd)
- 2004/05:Ju363 av Inger Davidson m.fl. (kd, m, fp, v, c):
yrk. 1, 3
- 2004/05:Ju367 av Ulf Sjösten och Anita Sidén (m)
- 2004/05:Ju374 av Annika Qarllsson (c):
yrk. 9
- 2004/05:Ju375 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, fp, kd)
- 2004/05:Ju390 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (m)
- 2004/05:Ju406 av Birgitta Gidblom och Karin Åström (s)
- 2004/05:Ju411 av Liselott Hagberg m.fl. (fp)
- 2004/05:Ju414 av Raimo Pärssinen (s)
- 2004/05:Ju417 av Anna Lilliehöök (m)
- 2004/05:Ju435 av Börje Vestlund m.fl. (s):
yrk. 9
- 2004/05:Ju441 av Dan Kihlström (kd)
- 2004/05:Ju445 av Birgitta Ohlsson (fp):
yrk. 2
- 2004/05:Ju448 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp, v, c, mp)
yrk. 9
- 2004/05:Ju465 av Olle Sandahl m.fl. (kd):
yrk. 10
- 2004/05:Ju474 av Tobias Krantz m.fl. (fp, m, kd, c):
yrk. 1-2
- 2004/05:Ju486 av Johan Pehrson m.fl. (fp):
yrk. 5-8
- 2004/05:Ju487 av Torkild Strandberg m.fl. (fp)
yrk. 8
- 2004/05:Ju489 av Johan Linander m.fl. (c):
yrk. 4,6, 26
- 2004/05:Ju490 av Martin Andreasson m.fl. (fp, s, m, kd, v, c, mp)
- 2004/05:Ju492 av Anne-Marie Ekström (fp)
- 2004/05:Ju493 av Luciano Astudillo m.fl. (s)
- 2004/05:Ju499 av Johan Pehrson m.fl. (fp)

2004/05:Ju500 av Johan Pehrson m.fl. (fp):
yrk. 8

2004/05:Ju501 av Johan Pehrson m.fl. (fp):
yrk. 1-2, 16, 25-26, 31

2004/05:Ju506 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):
yrk. 1-2, 4

2004/05:U308 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):
yrk. 11

2004/05:Fö212 av Sten Tolgfors (m):
yrk. 5

2004/05:Sf288 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):
yrk. 10, 23

2004/05:Sf319 av Anita Brodén m.fl. (fp):
yrk. 5

2004/05:Sf321 av Ulrika Karlsson (m):
yrk. 2

2004/05:So431 av Jan Lindholm och Ulf Holm (mp):
yrk. 5

2004/05:So507 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):
yrk. 10

2004/05:So512 av Annelie Enochson (kd):
yrk. 7

2004/05:So614 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp):
yrk. 4

2004/05:T260 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):
yrk. 6

2004/05:T399 av Annika Qarlsson och Margareta Andersson (c):
yrk. 2

2004/05:N239 av Stefan Attefall m.fl. (kd):
yrk. 18

2004/05:N349 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):
yrk 7-8

2004/05:N400 av Maria Larsson m.fl. (kd):
yrk. 6

2004/05:N401 av Anita Brodén m.fl. (fp):
yrk. 12

2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, kd, m, c):

yrk. 18

2004/05:JuN409 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

yrk. 3, 5

2004/05:A350 av Tobias Billström m.fl. (m, fp):

yrk. 12-13

Åklagarväsendet

2004/05:Ju339 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 18

2004/05:Ju376 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

2004/05:Ju412 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 5

Ekobrottsmyndigheten

2004/05:Ju206 av Ulf Sjösten och Bertil Kjellberg (m)

2004/05:Ju472 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

yrk. 5

Domstolsväsendet

2004/05:Ju5 av Ingemar Vänerlöv och Rosita Runegrund (kd)

yrk. 3

2004/05:Ju339 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 4, 7

2004/05:Ju352 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m)

yrk. 16

2004/05:Ju430 av Ingemar Vänerlöv (kd):

2004/05:Ju489 av Johan Linander m.fl. (c):

yrk. 15

Kriminalvården

2004/05:Ju225 av Rolf Gunnarsson (m)

2004/05:Ju281 av Maud Olofsson m.fl. (c):

yrk. 1, 6

2004/05:Ju295 av Torsten Lindström (kd):

yrk. 3

2004/05:Ju319 av Krister Hammarbergh (m)

2004/05:Ju340 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 1-3, 13-14, 19

2004/05:Ju378 av Lars Ohly m.fl. (v):

yrk. 3

2004/05:Ju424 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

yrk. 1

2004/05:Ju431 av Mariann Ytterberg m.fl. (s)

Brottsförebyggande rådet, m.m.

2004/05:Ju282 av Annika Qarlsson och Kerstin Lundgren (c)

Brottsoffermyndigheten, m.m.

2004/05:Ju292 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

yrk. 11

2004/05:Ju467 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

yrk. 7- 8, 15

2004/05:L338 av Annika Qarlsson och Birgitta Carlsson (c):

yrk. 5

Rättshjälpkostnader

2004/05:Ju425 av Sven-Erik Sjöstrand och Kjell-Erik Karlsson (v):

yrk. 1

2004/05:Ju426 av Viviann Gerdin (c):

yrk. 1

2004/05:Sf365 av Sven Brus m.fl. (kd):

yrk. 17

2004/05:T336 av Barbro Feltzing (mp):

yrk. 3

2004/05:MJ502 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

yrk. 2

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1. Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång

Härigenom föreskrivs att lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång, som gäller till och med den 31 december 2004¹, skall fortsätta att gälla till och med den 31 december 2006.

¹ Lagens giltighetstid senast förlängd 2003:435.

2. Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol

Härigenom föreskrivs att lagen (2001:25) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol, som gäller till och med den 31 december 2004¹, skall fortsätta att gälla till och med den 31 december 2006.

¹ Lagens giltighetstid senast förlängd 2003:46.

3. Lag om ändring i polislagen (1984:387)

Häri genom föreskrivs att 5 a § polislagen (1984:387)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §

Polisstyrelsen får inrätta en eller flera polismyndigheter för att under styrelsen leda polismyndigheten inom den eller de delar av polisdistriktet som styrelsen bestämmer.

I en polismyndighet skall ingå antingen polischefen *eller* den ställföreträdande polischefen *och* det antal *övriga* ledamöter, lägst fem och högst tio, som polisstyrelsen bestämmer. Dessa ledamöter utses av polisstyrelsen. *Polisstyrelsen får bestämma att också chef för polisområde skall ingå.* För de ledamöter som utses av polisstyrelsen skall lika många suppleanter utses.

I en polismyndighet skall ingå antingen polischefen, den ställföreträdande polischefen *eller chefen för respektive polisområde.* Vidare skall *det* ingå *det* antal ledamöter, lägst fem och högst tio, som polisstyrelsen bestämmer. Dessa ledamöter utses av polisstyrelsen. För de ledamöter som utses av polisstyrelsen skall lika många suppleanter utses.

I fråga om de ledamöter och suppleanter som utses av polisstyrelsen tillämpas 5 § tredje stycket första och andra meningarna.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2005.

¹ Senaste lydelse 1998:1555.

BILAGA 3

Förslag till anslag för rättsväsendet år 2005 samt beräknade anslag för åren 2006-2007

Anslag		Förslag till anslag för år	Beräknade anslag för år	
		2005	2006	2007
(beloppen anges i miljoner kronor)				
4:1	Polisorganisationen	14 960,1	15 576,9	16 581,2
4:2	Säkerhetspolisen	645,0	674,8	710,9
4:3	Åklagarorganisation	848,9	855,3	894,3
4:4	Ekobrottsmyndigheten	342,2	346,8	362,0
4:5	Domstolsväsendet m.m.	4 047,0	4 173,3	4 368,5
4:6	Kriminalvården	4 990,7	5 290,5	5 730,7
4:7	Brottsförebyggande rådet	59,6	60,4	61,6
4:8	Rättsmedicinalverket	228,6	230,6	246,4
4:9	Gentekniknämnden	3,8	3,8	3,9
4:10	Brottsoffermyndigheten	27,0	27,3	29,7
4:11	Ersättning för skador p.g.a. brott	84,0	84,0	90,0
4:12	Rättshjälpkostnader m.m.	1 027,9	1 063,4	1 100,1
4:13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	21,3	21,3	27,3
4:14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	3,6	3,6	3,6
4:15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	7,2	7,2	7,2
	Totalt utgiftsområde 4 Rättsväsendet	27 296,9	28 419,2	30 217,4

BILAGA 4

Sammanställning av förslag till anslag för år 2005 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	Ändringar i regeringens förslag			
			(m)	(fp)	(kd)	(c) *
4:1 Polisorganisationen	(ram)	14 960 135	+700 000	+410 000	+200 000	+425 000
4:2 Säkerhetspolisen	(ram)	644 975	+10 000	+30 000		
4:3 Åklagarorganisationen	(ram)	848 935	+50 000	+25 000	+25 000	+25 000
4:4 Ekobrottsmyndigheten	(ram)	342 198				-25 000
4:5 Domstolsväsendet m.m.	(ram)	4 046 980	+200 000	+105 000	+190 000	+100 000
4:6 Kriminalvården	(ram)	4 990 693	+151 000	+210 000	+300 000	+75 000
4:7 Brottsförebyggande rådet	(ram)	59 550	-10 000			
4:8 Rättsmedicinalverket	(ram)	228 571	+10 000			
4:9 Gentekniknämnden	(ram)	3 796				
4:10 Brottsoffermyndigheten	(ram)	27 012				
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	(ram)	83 978	+5 000			
4:12 Rättshjälpskostnader m.m.	(ram)	1 027 957		+30 000		
4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	(ram)	21 291				
4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	(ram)	3 600				
4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	(ram)	7 200			+50 000	
SUMMA		27 296 871	+1 116 000	+810 000	+765 000	+600 000

* Tabellen tar inte upp Centerpartiets yrkande i motion 2004/05:Ju498 om anslag till Tullverket

BILAGA 5Utskottets förslag till beslut om anslag inom
utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet redovisar sina ställningstaganden i särskilda yttranden som fogas till betänkandet.

Anslag (tusental kronor)	Anslagstyp	Anslagsbelopp
4:1 Polisorganisationen	(ram)	14 960 135
4:2 Säkerhetspolisen	(ram)	644 975
4:3 Åklagarorganisationen	(ram)	848 935
4:4 Ekobrottsmyndigheten	(ram)	342 198
4:5 Domstolsväsendet m.m.	(ram)	4 046 980
4:6 Kriminalvården	(ram)	4 990 693
4:7 Brottsförebyggande rådet	(ram)	59 550
4:8 Rättsmedicinalverket	(ram)	228 571
4:9 Gentekniknämnden	(ram)	3 796
4:10 Brottsoffermyndigheten	(ram)	27 012
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	(ram)	83 978
4:12 Rättshjälpskostnader m.m.	(ram)	1 027 957
4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	(ram)	21 291
4:14 Avgifter till vissa internationella samman- slutningar	(ram)	3 600
4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	(ram)	7 200
Summa		27 296 871

BILAGA 6Vissa av utskottet avstyrkta motionsyrkanden
(punkt 1 i utskottets förslag till riksdagsbeslut)

Motion	Motionärer	Yrkanden
2004/05:Ju10	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	1
2004/05:Ju12	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	
2004/05:Ju226	av Rolf Gunnarsson	
2004/05:Ju241	av Carl-Axel Roslund (m)	
2004/05:Ju283	av Claes Västerteg och Jan Andersson (c)	
2004/05:Ju291	av Henrik Westman (m)	2
2004/05:Ju337	av Carl-Erik Skårman (m)	
2004/05:Ju339	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	15-17
2004/05:Ju340	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	12, 18
2004/05:Ju344	av Kent Olsson och Ulf Sjösten (m)	
2004/05:Ju353	av Anders Sjölund och Tomas Högström	
2004/05:Ju412	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	10
2004/05:Ju454	av Beatrice Ask m.fl. (m)	1-3
2004/05:Ju465	av Olle Sandahl m.fl. (kd)	2-4, 9
2004/05:Ju466	av Peter Althin m.fl. (kd)	15
2004/05:Ju467	av Olle Sandahl m.fl. (kd)	5-6
2004/05:Ju468	av Göran Hägglund m.fl. (kd)	
2004/05:Ju472	av Olle Sandahl m.fl. (kd)	1-4
2004/05:Ju488	av Beatrice Ask m.fl. (m)	8
2004/05:Ju489	av Johan Linander m.fl. (c)	3, 5, 11-13
2004/05:Ju498	av Johan Linander m.fl. (c)	
2004/05:Ju501	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	3-4, 20, 32
2004/05:Ju507	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	
2004/05:L292	av Mia Franzen m.fl. (fp)	4

BILAGA 7

Vissa av utskottet avstyrkta motionsyrkanden (punkt 2 i utskottets förslag till riksdagsbeslut)

Motion	Motionärer	Yrkanden
2003/04:Ju400	av Rosita Runegrund och Ingemar Vänerlov (kd)	
2004/05:Ju205	av Ulf Sjösten (m)	
2004/05:Ju248	av Carina Hägg (s)	
2004/05:Ju250	av Carina Hägg (s)	
2004/05:Ju270	av Rigmor Stenmark (c)	
2004/05:Ju292	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	1-2
2004/05:Ju293	av Johan Pehrson m.fl. (fp)	1-2, 7, 13
2004/05:Ju297	av Johan Löfstrand och Billy Gustafsson (s)	
2004/05:Ju300	av Hillevi Larsson (s)	
2004/05:Ju315	av Tasso Stafilidis m.fl. (v)	
2004/05:Ju316	av Lars Ohly m.fl. (v)	2, 4
2004/05:Ju318	av Stefan Hagfeldt m.fl. (m)	
2004/05:Ju320	av Margareta Andersson och Birgitta Sellén (c)	
2004/05:Ju330	av Johan Linander m.fl. (c)	7
2004/05:Ju332	av Gustav Fridolin (mp)	9
2004/05:Ju348	av Rolf Olsson m.fl. (v)	4
2004/05:Ju350	av Rolf Olsson m.fl. (v)	6
2004/05:Ju363	av Inger Davidsson m.fl. (kd, m, fp, v, c)	2
2004/05:Ju386	av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, fp, kd, v)	
2004/05:Ju408	av Ulla Wester m.fl. (s)	
2004/05:Ju418	av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (c)	
2004/05:Ju423	av Viviann Gerdin och Sofia Larsen (c)	1
2004/05:Ju424	av Peter Eriksson m.fl. (mp)	12
2004/05:Ju432	av Hillevi Larsson m.fl. (s)	
2004/05:Ju435	av Börje Vestlund m.fl. (s)	6-8
2004/05:Ju437	av Rosita Runegrund och Ingemar Vänerlov (kd)	
2004/05:Ju444	av Cecilia Wikström (fp)	
2004/05:Ju448	av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp, v, c, mp)	6-8
2004/05:Ju453	av Solveig Hellquist (fp)	

2004/05:Ju455	av Else-Marie Lindgren (kd)	2
2004/05:Ju467	av Olle Sandahl m.fl. (kd)	9-10
2004/05:Ju471	av Peter Althin m.fl. (kd)	4
2004/05:Ju482	av Peter Althin m.fl. (kd)	2-3
2004/05:Ju485	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	3
2004/05:Ju488	av Beatrice Ask m.fl. (m)	1
2004/05:Ju504	av Carina Ohlsson och Marianne Carlström (s)	
2004/05:L293	av Mia Franzén m.fl. (fp)	1
2004/05:L295	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	15-16, 19
2004/05:U257	av Lars Ohly m.fl. (v)	16
2004/05:So593	av Carina Ohlsson och Monica Green (s)	4
2004/05:So604	av Kenneth Johansson m.fl. (c)	11

BILAGA 8

Anmälda brott, uppklarade brott och uppklaringsprocent efter brottstyp år 2003

Brottstyp	Antal polis-anmälda brott	Antal uppklarade brott	Uppklaringsprocent	Personuppklaringsprocent
SAMTLIGA BROTT	1 255 371	361 309	29	15
<i>Brott mot brottsbalken</i>	1 103 139	240 469	22	9
Fullbordat mord och dråp samt misshandel med dödlig utgång	189	146	77	33
Misshandel, grov misshandel	65 177	29 333	45	19
- därav mot barn 0-6 år	1 196	576	48	12
- därav mot barn 7-14 år	6 428	4 072	63	15
- därav mot kvinnor	22 481	9 821	44	22
Sexualbrott	10 142	4 521	45	16
- därav våldtäkt, grov våldtäkt	2 565	1 025	40	12
Biltillgrepp	53 160	5 462	10	6
Cykelstöld	74 203	1 198	2	1
Inbrottsstöld	122 700	8 305	7	3
- därav inbrottsstöld i bostad	17 344	1 931	11	5
Stöld/snatteri ur och från motordrivet fordon	143 234	4 061	3	2
Stöld/snatteri i butik och varuhus	59 275	36 948	62	44
Rån, grovt rån	8 575	2 215	26	13
- därav bankrån	58	28	48	29
- därav postrån	34	17	50	44
- därav butiksrån	904	287	32	25
- därav personrån	6 007	1 445	24	11
Bedrägeri och annan oredlighet	65 886	38 317	58	12
Skadegörelsebrott	151 233	14 908	10	4
<i>Övriga brott</i>				
Rattfylleri, grovt rattfylleri (exkl. med narkotika)	15 351	14 574	95	81
Brott mot narkotikastrafflagen	40 860	33 102	81	65

Källa: Brottsförebyggande rådet

BILAGA 9

Måluppfyllelse i tingsrätt, hovrätt, länsrätt och kammarrätt

Tabell 4.3 Tingsrätternas, hovrätternas, länsrätternas och kammarrätternas måluppfyllelse

Källa: Domstolsverket

Domstolslag/ målkategori	Medianålder avgjorda mål (månader)			Total balans ¹			Andel balanserade mål äldre än 6 månader ²			Andel balanserade mål äldre än 12 månader ²		
	Mål 2003	Resultat 2003	Resultat 2002	Mål	Resultat 2003	Resultat 2002	Mål	Resultat 2003	Resultat 2002	Mål	Resultat 2003	Resultat 2002
Tingsrätter												
<i>FT-mål</i> ³	2,0	2,3	2,4	25%	36%	29%	15%	27%	20%	5%	10%	5%
<i>Övriga tvistemål exkl. familjemål</i>	4,0	4,6	4,5	65%	68%	68%	45%	54%	54%	25%	31%	31%
<i>Brottmål exkl. nota- riemål</i>	2,0	2,3	2,4	35%	36%	36%	30%	35%	37%	15%	17%	18%
Hovrätter												
<i>Tvistemål</i>	5,0	-	-	70%	65%	69%	45%	51%	55%	20%	23%	24%
<i>Brottmål</i>	3,0	-	-	40%	42%	44%	20%	32%	36%	10%	8%	10%
Länsrätter												
<i>Skattemål</i>	6,0	7,1	7,1	65%	72%	73%	45%	64%	60%	25%	25%	28%
<i>Socialförsäkringsmål</i>	5,0	6,9	6,9	55%	64%	64%	20%	40%	40%	5%	9%	9%
<i>Övriga mål</i>	-	-	-	25%	21%	-	25%	21%	-	5%	6%	-
Kammarrätter												
<i>Dispensfrågan i mål där prövningstill- stånd krävs</i>	3,0	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Skattemål</i>	6,0	17,0	-	125%	125%	135%	60%	71%	70%	40%	42%	42%
<i>Socialförsäkringsmål</i>	4,0	7,3	-	55%	72%	71%	35%	49%	49%	15%	16%	18%
<i>Övriga mål</i>	-	-	-	40%	42%	-	40%	36%	-	25%	12%	-

¹ Antal balanserade mål per målkategori vid 2003 års utgång/genomsnittligt antal inkomna mål inom målkategori under de senaste tre åren.² Antal balanserade mål inom målkategori vid 2003 års utgång som är äldre än sex respektive tolv månader/totalt antal balanserade mål inom målkategori vid 2003 års utgång.³ Tvistemål som handläggs i förenklad form.

BILAGA 10

Genomsnittligt antal frivårdsklienter åren 1998–2003

År	Totalt	Skyddstillsyn			I anstalt med över- vakare	Villkorligt frigivna	Villk. dom + sambälls- tjänst	Intensivövervakning	
		Totalt	Kontrakt- vård	Samhälls- tjänst				Korta straff	Utluss
1998	12 962	7 163	1 013	680	1 395	4 023	–	381	–
1999	13 370	7 029	1 091	854	1 625	4 219	157	340	–
2000	13 447	6 944	1 092	1 087	1 720	4 234	331	218	–
2001	13 943	6 938	1 048	1 156	1 895	4 233	646	202	29
2002	15 365	7 697	1 143	1 221	2 149	4 495	800	182	42
2003	15 637	7 653	1 216	1 199	2 256	4 656	778	252	42